

A black and white photograph of a woman's hands, with manicured nails, holding a small, dried flower. The hands are positioned in the upper left quadrant of the frame, with the fingers gently gripping the stem of the flower. The flower is small and delicate, with several petals visible. The background is a solid, dark color, creating a high contrast with the light-colored hands and flower. The overall mood is elegant and artistic.

Elekes Ferenc

DEGETELE
FINE ALE
DOAMNEI
ÎN NEGRU

ELEKES FERENC

***DEGETELE FINE ALE
DOAMNEI ÎN NEGRU***

Traducere din limba maghiară de
CORNELIU CÂLȚEA

Redactor: Cseke Gábor

Pe copertă: fotografie de Hedy Löffler

CUPRINS

I.

Ofilirea știrilor

II.

În interpretarea mea

Cel mai mult îmi plac pilulele de culoare roz

Se spune

Cel mai bun meșteșug este vindecarea oamenilor sănătoși

Nu-i așa, Laló?

Intestinul gros, prea lung, este de prisos

Roman

Eu sunt un om de nesuportat

Chiștoc de fond în bufetul non-stop

A te scălda în valuri vestite

Dacă lipsesc de acasă

Rezemat de vârsta mea

Aparatul de mirosit flori

O biserică nu poate fi ținută în sertar

Este primăvară și se deschid birourile

Un hectar de ziar

Ce-mi mai trece mie prin cap...

Signifiant

Potcovirea calului

Asul de treflă

Nu cumva din întâmplare...

Doar atâta aștept să fiu întrebat cât este ceasul

Mesaj din partea cealaltă a calului

Ating hotarul neghiobiei

Monarhie

Carul cu boi se distinge până departe

O mahnire adâncă valorează totul

Dumneata trebuie să ști totul, Zsóka

Parcă aş trăi din zori până-n noapte în bucătărie

Tibi a povestit cum a ajuns cineva om mare
Dispon de cunoștințe uriașe
Tilda a pierdut Japonia
Înapoi conduc eu
La unison, ca să fie sigur
Urechea acului
Aș putea să-mi dau doctoratul în nervozitate
Mama râvnește la putere
Tata, care cu nimic n-a fost vestit
Om în chip de Feri
Păstrați liniștea
Cu privire la faptul...
Murmur frivol
Precum păstorii
Diametral opus
Arogant
Moleculă în cuptor
Expoziție
Susținătorii
Punct de vederer
Invazie de tătari pe o frunză

III.

Degetele fine ale doamnei în negru

- 1 (Un fel de fular islandez)
- 2 (Poate greși și literatura universală)
- 3 (Cu cinci minute înainte de a ajunge matur)
- 4 (Ce fel de animal este nenea ăsta?)
- 5 (Deja am un cititor)
- 6 (Ar fi un mare lux dacă nu ne-am tutui)
- 7 (Fata aceea neagră a fost perla Granadei)
- 8 (Vulturul mare și negru)
- 9 (Să vorbim despre femei)
- 10 (Parcă aș vorbi cu pereții)

Despre autor

I.

OFILIREA ȘTIRILOR

Îmi scriu poezia într-o vreme
în care lumea e înțesată
de evenimente internaționale:
Iarna acestui an
acum își semnează,
cu zeama de zăpadă,
demisia
și după știri neconfirmate
au apărut deja
rândunele incendiare.
Sunt împrejurări în care
ar fi vremea
de purtat niscai haine
de tot deschise la culoare
și, căptușite cu bune dispoziții,
destinse stări generale.
Și-ar mai fi acum vremea
englezește de-a-nvăța,
numai că cimitirele-s deja
pline cu dintr-aceia
ce știau perfect engleza,
și într-o astfel de situație
nu mai merită a încerca
poate nici măcar de a înota
prin așa-zisele, limpezi, ape albastre.
De pe urma lor mi-aduc aminte:
uneori cred că doar a mea idee a fost
vara trecută,
pricină din care
n-a ieșit nimic din florile
ce le udam tare

și din a soiului pricină
prunele zbârcite prins-au să devină.
De-altfel mie-mi este lesne:
multe pilde aş putea aduce,
despre una alta veste,
căci din vreme-n vreme
îi ascult pe cei în vârstă
care, lângă un pahar cu vin,
îmi povestesc mereu, cu temei,
câte-o întâmplare fără venin,
sigur, despre război, prizonierat
și despre femei,
dar prin ele nu-i nimic adevărat
decât războiul,
prizonieratul
și femeile, de admirat.
Omul să simtă, asta e important
care e adevărul
atunci când ai poveștilor albi dinți
lucesc elegant.
Și încă și mai temeinic
ca doar poveștile ce se pot continua
să le creadă omul căci, nu-i așa,
și pocnetul pietrei din praștie
se termină în goarnă, zău,
copilu-apoi crește peste creioanele lui colorate
și viitor a-și monta va începe pe loc,
vă rog motivați clipele de tihnă
căci ploaia nu-i doar precipitație
și nu poate fi doar știre nici mersul vremii
căci nu-i stă în fire pălirea.
Nu numai viitorul,
și trecutul e curată mirare,
dar pe un ou urzit nu clocește găina.
Să vorbim, aşadar, deslușit
în clipa de față:

îmi scriu poezia într-o vreme în care
ar fi timpul
să se poarte niscai haine deschise de tot
la culoare,
și, căptușită cu bună dispoziție,
o stare generală lejeră.

II.

ÎN INTERPRETAREA MEA

Mă întreabă cum sunt, îi spun că nu sunt bine, asta înseamnă, în înțelesul meu, că sunt bolnav, în vreme ce el îmi răspunde că nu contează, doar sănătate să fie, da, zic eu, sigur că nu contează, cel mai bine este atunci când omul este sănătos, în interpretarea mea întâmplarea asta a însemnat, în cazul dat, că, chiar așa, prietene, m-ai întrebat cum sunt, eu ți-am spus că nu sunt bine, numai că tu nu ai fost atent, în interpretarea ta eu nu am nici un bai, nu intră în discuție vreun altfel de necaz, ci doar faptul de a fi sănătos, suport eu până și asta, ca nimeni să nu fie atent la mine nici atunci când sunt bolnav, măcar că, în interpretarea mea, s-ar cuveni totuși ca cineva să-mi asculte necazul, iar de nu mă ascultă atunci asta înseamnă, în interpretarea mea, că nimeni nu mă mai bagă în seamă pentru că știe bine, a auzit pe undeva, i-a pătruns cumva în ureche, așa i se pare lui, bănuiește că foștii mei prieteni de aceea tot șușotesc pe la spatele meu pentru că ei știu deja, cu toții, că sunt tare bolnav, așa ceva nici că se poate exprima în fraze sănătoase, cât anume sunt de bolnav, în interpretarea unora nici că mai trăiesc, și totuși, deoarece ei mă văd zi de zi, acela e doar un vis, în vreme ce în interpretarea mea situația este că mă obsedează visul acesta ce revine mereu: îmi tot amân moartea.

CEL MAI MULT ÎMI PLAC PILULE DE CULOARE ROZ

De-o vreme, fiind de-cuma bolnăvicios, am pornit în a mă vindeca. Respect toate indicațiile medicului, dacă trebuie să iau, înainte de masă, un pumn de pilule, atunci eu înghit fără nici o ezitare, înainte de a mânca, acel pumn de pilule și nici nu mai trebuie să spun că procedez întocmai și după ce am mâncat, respectiv că, fără a mă codi, înghit pumni înregi de pilule. Cel mai mult îmi plac pilule de culoare roz, pe acelea le înghit cu cea mai mare plăcere. Este ceva delicat, aș putea spune, ceva poznaș în pilule de culoare roz, simt că ele mă întineresc, devin mai vesel de pe urma lor, îmi vine chef de zbunguială dacă înghit pilule roz și de va fi să mă și pot da jos din pat. Mai zilele trecute am putut să mă dau jos, am și ieșit în largul străzii ca să pot face, fără ezitare,

plimbarea prescrisă. Acolo mi-am adus însă aminte că am uitat să iau tabletele pe care mi le-a prescris, de ordinul pumnilor întregi, medicul, e adevărat că m-am și bucurat de asta, de uitare, nu am simțit nici un fel de crispă, vreun zgârci prin stomac, singurul simpton a fost, după uitatul acasă al pilulelor de culoare roz, că am început să simt un dor de țară, zic bine, mă cuprindea dorul de patrie după pilulele de culoare roz, ceva tot așa ca atunci când a trebuit să părăsesc Niagara, vuietul căreia l-am îndrăgit pentru totdeauna după doar un singur minut de ascultare a lui, este de nesuportat dorul de patrie, este un sentiment pe care doar a-l povesti nu ajunge, un om care știe s-o facă îl și cântă, suntem, nu-i așa, deseori martorii unor momente în care, atunci când îl năpădește pe cineva dorul de patrie el cântă ceva prin care spune că n-ar mai părăsi-o pe ea, respectiv patria, cântă asta aici acasă, în patria lui, cum că nu ar părăsi-o pe ea, în loc să și rămână pentru totdeauna aici acasă și să se bucure în tihnă de patrie, decât să tot scâncească s-ar putea tot bucura zilnic, iar în eventualitatea că ar avea și zile în care nu s-ar putea bucura de nimic pentru că, să zicem, se îmbolnăvește, antidotul și pentru așa ceva este, nu-i așa, inclus în punguliță, în situații dintr-astea doar înghite o pilulă de culoare roz, cu asta rezolvându-și problema dorului de patrie, precum și scâncetele, garantez eu asta pentru că am făcut încercarea. Dacă mi-am uitat acasă pilule roz am bătut puțin câmpii, nu-i nimic, îi acolo, iată, farmacia, intru pe loc și, plin de încredere în ea, îi mărturisesc doamnei farmacistă că tare aș dori să fie drăguță să-mi dea o singură pastilă de culoare roz, știu, nu-i voie s-o dea fără rețetă, dar cu mine să facă o excepție, pentru că nu mai suport, mă bântuie dorul de patrie, bănuiesc că știe cât de stăruitor este sentimentul acesta, dorul de patrie, iar eu aș avea nevoie doar de o singură pastilă de culoare roz, pentru că chiar așa cum sunt, aproape șubrezit, m-am pornit totuși pe drumul vindecării, nu irosesc nici un minut în care să nu mă ocup de vindecarea mea, și de astă dată de-aia am plecat de acasă, din pricina obligatoriei plimbări, și, la toate acestea domnișoara în halat alb îmi spune că totul este în regulă, fac o excepție cu dumneata, o singură pilulă nu e, chiar așa, un pumn întreg de pilule, numai că să-i spun ce fel de pilulă să fie aceea și, dacă o știu, să-i spun și denumirea ei, căci altminteri îi este tare greu să se orienteze printre câte de-alde astea are prin farmacia aceea. Să fie de culoare roz, îi spun eu aproape în șoaptă, de culoare roz, cu restul să nu-și bată capul, să considere cum că nici n-aș fi trecut pe aici, dar ea

nu s-a lăsat, a stăruit, realmente s-a rugat de mine ca, din moment ce nici măcar atâta nu știu, numele pastilei, să-i spun câte ceva despre boala mea, asta s-ar putea s-o ajute în alegerea pilulei de culoare roz, pentru că ea ar dori să acționeze în conformitate cu cerințele meseriei ei, iar acestea tocmai asta prevăd, să nu dea nimănui ceva ce nu-i este indicat, ceva ce, eventual, ar putea să-i fie chiar dăunător, să-i spun adică ceva despre boala mea, d-apoi m-am gândit că asta n-ar fi ceva greu de făcut, știu exact care îmi este necazul, iar dacă cineva știe bine ceva atunci poate istorisi cu ușurință acel ceva, am și început să fac pe loc asta, ca s-o ajut, am început de acolo cum că, știți, stimată domnișoară, boala mea este extrem de simplă, se poate spune că este o boală de toate zilele, are și un nume numai că acum nu-mi aduc aminte de el, vă rog să vă imaginați o casă de cultură în care, pe la sate, se organizează și petreceri, și să zicem că această casă de cultură nu-i altceva decât burta mea. Mai trebuie să vă imaginați și că țambalul de acolo nu s-ar afla în colț, unde e pus de obicei, ci atârnă, agățat de un cui uriaș, pe un perete, în vreme ce contrabasul atârnă pe celălalt perete, tot de un cui uriaș, iar de va fi să ies pentru un un pas-doi în plină stradă acestea încep să clămpăne și, în situația asta, eu încep a auzi niscăi sunete ciudate, să nu vi le închipuiți a fi simple cârâituri prin stomacul meu, ceea ce i se poate întâmpla oricui, adică simple chiorhăituri prin stomac, la mine sunt muzica discordantă de nesuportat din casa de cultură, respectiv din stomacul meu, pe moment nu-mi trece prin minte un exemplu mai bun, dar știți la ce mă gândesc, acolo unde țambalul și contrabasul atârnă pe perete este o mare dezordine, și astea doar așa, neacordate, încep să țacăne și să mugească prin burta mea și, nu-i așa, acuma v-ați putut da seama care-i boala aceea care se manifestă în felul acesta, și știți deja care este pilula aia roz care se potrivește stării mele, pentru ca acel cumplit dor de patrie să fie ostoit, primesc așadar, nu-i așa, o pilulă de culoare roz, și nu mai trebuie să încep să vă spun încă odată ce fel de simțământ este dorul de patrie, o spune și cântecul, melodia aceea afirmă limpede că cel care o cântă n-ar părăsi-o niciodată pe ea, respectiv patria, spuneți-mi, vă rog, trebuie să mai aștept mult pilula aceea de culoare roz, care mi-ar putea salva viața, iar dacă nu viața, ori dacă nu chiar viața, de scâncete e sigur că m-ar salva, știți, scâncetul este mai rău chiar și decât plânsul, când se plânge lacrimile realmente spală, nu-i așa, lucrurile de plâns din om, dar scâncetul nu rezolvă nimic, fără lacrimi nu se poate trăi, nu se poate nici

fără pastile de culoare roz, pentru că acelea, după cum spuneam, în șoaptă, la început, ca să fie secretul nostru, al amândurora, realmente întineresc omul, de pe urma pastilei roz voi fi mai vesel, până și giugiuli voi putea atunci, de va fi să mă pot scula din pat. Mai sunt niscai oameni de treabă pe lume, iată, de pildă, este aici domnișoara aceasta farmacistă, iar în buzunarul meu deja pastila de culoare roz, dar în momentul în care ies din farmacie ca s-o iau la vale, mă uit îndărăt și văd cum domnișoara aceasta farmacistă tocmai șterge, cu cotul ei frumos, corect alcătuit, fereastră aburită a farmaciei, ca să mă poată vedea pe mine și să-și poată imagina că are în față un cămin cultural pe peretele căruia, atârând în niște cuie uriașe, mugește de la sine contrabasul și vibrează, fără a fi stimulat, țambalul.

SE SPUNE

Viața este frumoasă. Se spune. Se poate. Numai că sunt sătul de câteva lucruri ce țin de ea. M-am săturat, de pildă, de mine însumi, ca să nici nu mai vorbesc de alții. M-am plictisit de genele mele, prin coate îmi ies deja genele, sunt plictisit de culoarea puținului meu păr, de o mișcare, cea prin care apuc paharul ca să beau berea, m-am plictisit de încălțările mele uzate, de mersul meu, m-am plictisit de bancurile mele pe care le tot aud de la alții, m-am plictisit să salut, de maniere, să răspund la întrebări, m-am săturat să mi se tot reproșeze propriile mele fapte, vorbele, părerile, gusturile, ba chiar, de va fi să cădeți de acord cu mine, și de așa ceva m-am săturat. Mi s-a urât ca despre cineva să reiasă ceva, și de nu reiese nu mă interesează nici asta. În mine sălășluiesc uneori o sută de Oblomovi, m-am plictisit și de ei. Sunt sătul de chefuri, sunt plictisit de plictiseală. Sunt plictisit de înmormântări, de nunți, de oaspeți, de neamuri. Sunt plictisit și atunci când cineva încearcă să-mi explice de ce am ajuns să fiu plictisit de unu-două mărunțișuri, așa cum sunt și cele pe care le-am înșirat până acum. Sunt tare plictisit de absolut orice explicație, sunt plictisit și de scopurile mărețe ca și de trândăveală. M-am săturat și de toate aceste nemaipomenit de multe invenții, m-am tare plictisit și de butoanele, clapetele, care sunt mereu de apăsate. M-am săturat de ceaiuri, de vitamine...

Măcar că viața este frumoasă. Se spune...

CEL MAI BUN MEȘTEȘUG ESTE VINDECAREA OAMENILOR SĂNĂTOȘI

Aceasta este propria mea descoperire. Eu însumi mi-am dat seama de asta, singur-singurel. Mi-am dat seama până și de faptul că o boală este cu atât mai rea cu cât este mai gravă. Omul este expus mereu unei sumedenii de lucruri bizare. De pildă faptului că, subit, își aduce aminte de ceva. Nu demult mie mi-a trecut prin cap că oare cum de se poate ca adevărurile veșnice să se nască de regulă doar în capul meu, nu și prin capul altora, iar dacă totuși da, atunci tare, tare rar.

Să luăm numai pilda amintită mai sus, aceea cum că cel mai bun meșteșug este vindecarea oamenilor sănătoși. Este un exemplu simplu, pe înțelesul tuturor, dar până acum nu i-a trecut nimănui prin cap, ori de, să zicem, i-a trecut, n-a spus-o. Cel puțin mie nu mi-a spus-o nimeni. Pe pământul acesta trăiesc o sumedenie de oameni cărora nu le place să stea de vorbă. Mie, de pildă, îmi place să stau la taclale oriunde m-aș afla, în autobuz, în tren, peste tot pe unde se mai află și alții. Ba mai mult, mie mi se întâmplă să stau de vorbă și cu mine însumi, întreb de la mine însumi că, noa, cum mai suntem, cum am dormit, și altele. Întreb de la mine dar nu-mi răspund mie, nu-mi povestesc nimic pentru că dacă mi-aș povesti, despre ce aș mai putea vorbi cu alții, îmi pun eu, tot așa, mie însumi, și întrebarea asta.

Am cunoscut un om care, ca și bravul soldat Sveik, obișnuia să spună și el, atunci când putea, că a cunoscut un om din satul acela și acela, vasăzică am cunoscut un om despre care, pe parcursul discuțiilor a reieșit că el nu are nici un necaz, nu-l atinge nici măcar o adiere a vreunei boli, e sănătos ca o ghindă pe care o tot visează porcii flămânzi.

Am socotit că, în ce mă privește, a nu-l crede pe omul acesta este un lucru firesc, pe lume există mereu dintr-aceia cărora le place să fabuleze, iar momeala acestora nu trebuie înghițită. De pildă nu aștept nici eu de la nimeni să creadă propriile mele plăsmuiri, să zicem înșiratul feluritelor boli care mă bântuie pe mine. Mărturisesc acum ceva, de ce le-aș tot ascunde pe sub obroc, ele tot boli ar rămâne și pe acolo, pe sub obroc ascunse, prin urmare eu am înregistrat patruzeci și opt de boli puse în lumină de către medici. S-ar putea să fie și mai multe, dar numai atâtea am putut reține, la cea de a patruzeci și opta boală am fost nevoit să renunț la numărătoare fiindcă m-a năpădit o altă boală, și anume

păgubitoarea îndobitocire de la bătrânețe. Am, după cum am mai spus, o sumedenie de boli preferate, la unele dintre ele țin în mod cert, dar pe asta, cea de pe urmă, pe asta n-o pot suferi, cel puțin nu mă mândresc cu ea deoarece îmi amenință în mod periculos frumosul meu obicei, acela de a-mi face plăcere să stau de vorbă, așa în general. Despre lucruri importante, despre nimicuri, mi-e totuna, numai să tot vorbim. Nu prea obișnuiesc să-mi etalez păguboasa prostire senilă, ca nu cumva să mă invidieze oarecine, cineva, să zicem, care are o sumedenie de amintiri neplăcute și căruia i-ar place să le uite pentru totdeauna. De pildă o spargere a unei bănci, o tentativă de suicid, de-alde astea.

Prin urmare am cunoscut un om care nu era victima nici unei boli. L-am interogat temeinic, l-am cercetat cu migală, de la brâul lui în jos până la degetul mic de la picior, în sus, până la creștetul capului. Nu avea nici un bai omul acesta, a reieșit deplin asta, numai că, ajungând la creștetul capului i-am spus omului acesta sănătos tun, că, hai să ne oprim totuși puțin aici. – Pe dumneata te doare uneori capul? A răspuns scurt: niciodată. – Păcat, mare păcat, i-am spus eu îngrijorat. Numai că s-a uitat atunci la mine omul acesta și m-a întrebat de ce-i păcat că pe el nu-l doare nicidecum capul. Îi spun că e păcat din două pricini, una este aceea că, din întâmplare, am la mine un leac care ostoiește durerea de cap, iar azi aș dori să pot face un bine cuiva, ori dumneata ești aici, îmi ești la îndemână, nu trebuie să caut pe nimeni într-o astfel de stare ca să-l pot ajuta, și, uite, reiese că dumneata nu ai nevoie de nimic. În situații de felu acesta mă simt inutil, întocmai ca și eroii de pomină din memorabilele romane ale literaturii engleze sau ruse, în astfel de împrejurări îmi vine să-mi trag un glonț în cap, ori dacă nu chiar asta, atunci măcar să fac apel la cineva să-și desemneze, pentru asta, ajutoarele. Din păcate nici acest lucru, duelul, nu mai este azi la modă, așa că acum îți voi spune dumatăle care este cel de al doilea lucru pentru care este păcat să nu te doară capul:

De aceea este păcat pentru că dumneata ești tare bolnav. E mai bine să afli de la mine, și nu dintr-un cabinet ce miroase a medicamente și unde ți se trage un ciocan într-un genunchi, moment din care va putea începe să te tot doară, până la sfârșitul vieții, capul, brațul, piciorul, plămânii, până și rinichii. Uite, eu nu sunt medic dar pot vedea până și în rinichii oamenilor și de altminteri am și o invenție. Sunt o fire puțin zgârcită, nu dezvălui nimănui invenția aceasta, dar dumatăle îți spun acum cât este

de periculos dacă pe cineva nu-l doare capul niciodată. O să înțelegi ușor, pentru că ți-o voi spune simplu, la nivelul dumată, respectiv la un nivel al maselor populare, dacă nu cumva te jignesc. Esența invenției mele este aceea că celui pe care nu-l doare niciodată capul, precum ești dumneata, aceluia îi sunt stricate, în organism, parcursurile destinate transducerii durerii, nu are ce să-i semnaleze capului că pe aici ori pe dincolo este vreun necaz, că trebuie operat urgent ficatul, rinichii, plămânii, orice, numai că trebuie făcută urgent treaba asta, operația, pentru că organul este bolnav. Nu are ce anume să facă transmisia asta. Asta este boala dumată. Și ce mai noroc ai dumneata că lucrul acesta a ieșit acum la iveală. Căci boala aceasta nu poate fi prevenită, de vreme ce nici capul nu te mai doare, și-atunci e deja târziu, s-a terminat. Este propria mea descoperire aceasta, asupra căreia păstrez o profundă tăcere, o fac din pură invidie. Și încă ceva îți mai spun dumată: cel mai bun meșteșug este vindecarea oamenilor sănătoși. Dumneata, de pildă, ești omul meu, a te vindeca pe dumneata este o adevărată minunăție.

NU-I AȘA, LALÓ?

Noi am lucrat împreună, într-o redacție, vreme de aproape douăzeci de ani, în aceeași încăpă, dar noi nu ne-am tutuit niciodată, așa-i, Laló? Nu știu de ce, așa s-a potrivit. Dumneavoastră ați fost pentru mine, mereu, Laló, eu, pentru Dumneavoastră, totdeauna, domnul Frici, Până și atunci când ar fi fost corect să ne apelăm altminteri, nu-i așa, Laló? Apoi timpul a trecut din belșug peste noi, deja doar pe câteva degete am putea număra câți dintre noi, din acea cameră, mai există, poate numai noi doi, nu-i așa, Laló? Până nici martori nu mai sunt, ai modului nostru original de a fi patrioți, nu-i așa, Laló? De bună seamă că vă aduceți și dumneavoastră bine aminte de acea pretenție, venită de sus, ca în fiecare dimineață, atunci când pe afară s-a luminat într-atâta încât să ne putem vedea unul pe altul, noi, așa cum li se cuvine unor buni patrioți, să stingem lumina din camera aceea. Desigur, în zilele de iarnă. De pe urma acestei pretenții venită de sus, Dumneavoastră ați tras concluzia că, în felul acesta, a fi patriot este o treabă extrem de simplă, nu trebuie să faci nimic altceva decât un clic pe întrerupător. Dacă sting lumina sunt patriot, dacă o aprind nu sunt patriot. Mie mi-a plăcut atât de tare ideea

Dumneavoastră, concluzia, invenția aceasta, încât până și eu, eu însumi, am început să exersezi zilnic clic-ul întrerupătorului, respectiv cea mai simplă modalitate de pe lume de a fi sau a nu fi patriot. Vă aduceți bine aminte și Dumneavoastră de aceste clipe șăgalnice, nu-i așa, Laló?

Sper că vă aduceți aminte și de faptul că noi, în cei aproape douăzeci de ani, nu ne-am certat niciodată, nu ne-am făcut necazuri unul altuia, nu ne-am posomorât reciproc. Nu-i așa, Laló? Acum însă s-a întâmplat ceva bizar, treabă din pricina căreia mi se strânge gâtul: am citit pe internet amintirile Dumneavoastră, o parte din biografie, și mi-am notat un număr despre care, în acei aproape douăzeci de ani, mie nu prea mi-ați vorbit.

43083. patruzecișitreizerooptzecișitrei. Îl știu și pe nemțește...

Știam că Dumneavoastră, pe vremea când erați copil, ați fost locuitor al lagărului, că v-ați eliberat ca printr-o minune, noi știam multe despre Dumneavoastră, dar despre toate acestea ne-ați vorbit doar arareori, nu-i așa, Laló? Iar ceea ce nu înțeleg nici acum este cum de s-a putut întâmpla că în aproape douăzeci de ani Dumneavoastră nu m-ați tutuit nici măcar odată. Măcar odată să-mi fi spus servus Frici, sau ceva asemănător... Prin urmare mă incomodează faptul că deși am îmbătrânit, acea mică distanță a lui dumneavoastră a rămas totuși între noi. A rămas, nu-i așa, Laló? Măcar că ce patrioți buni am fost, pe vremuri, amândoi, atunci când făceam întrerupătorul să țacăne, prilej cu care ne aruncam câte o privire de complici, nu-i așa, Laló?

INTESTINUL GROS, PREA LUNG, ESTE DE PRISOS

Am primit de la Laló, din Budapesta, o scrisoare în care el constată că este cu desăvârșire inutil ca omul să dispună de un intestin gros mult prea lung. Chiar și transcriu aici scrisoarea lui Laló:

„Dragă domnule Frici, mi-ai fi putut scrie o știre mai bine presărată cu bucurii. Respect cu atât mai mult omul care îndură o boală, dar decât să fac aluzii, câți dintre prietenii mei nu trăiesc așa nici nu mai știu de când, ș.a.m.d.

Sper că V-ați adaptat bine la schimbările condițiilor, și că de altminteri, de pe undeva de prin afară, Dumneavoastră vă autocontemplați cu seninătate. Și acum câte ceva din propriile mele, și ale Dumneavoastră, experiențe;

De pe vremea lagărelor începând, eu îi respect pe medici considerându-i a fi mir Dumnezeuiesc. Pe cei buni, iar dacă soarta a rânduit altul pe lângă mine, și pe cei răi. Pentru că întocmai ca preoții și ei tălmăcesc cuvântul Domnului, și cei buni și cei răi deopotrivă. Ascultați de ei.

Domnule Elekes, cândva ați desfăcut în bucăți – nu-mi aduc bine aminte – un Leica ori un Zorki. L-ați remontat și pe tavă au rămas două șuruburi minuscule. Și-atunci ați spus așa: ăia de pe acolo au proiectat greșit Leica asta. Au încărcat aparatul cu două șuruburi inutile. D-apoi, domnule, după remontarea Dumneavoastră a rămas pe de lături o bucată mare de intestin gros. Dar organismul funcționează și așa – cel puțin așa ați apreciat Dumneavoastră, pe vremea aceea, cazul.

Dragă Frici, tare sper că și în situația de față Vă veți păstra acest har. Vă îmbrățișează, Laló.”

Tare îmi place scrisoarea aceasta, odată pentru că este scurtă (ca și viața) iar în al doilea rând pentru că este adevărată. Dragă Laló, chiar că ți-aș fi putut da vești mai bine presărate cu bucurii, dar, din păcate, nu le aveam la îndemână, știrile mai bune. Mai departe: chiar și de nu cu înțelepciune, dar de adaptat m-am adaptat la condițiile schimbate, eu însumi meditez senin asupra mea așa cum ați pomenit, respectiv din afara mea... Uneori atât de din afară încât chiar că sunt, realmente, în afară de mine, asta o spun doar așa, de dragul jocului de cuvinte, ca să fiu de pe acum mai senin. Dar scrisoarea aceasta îmi place mai cu seamă pentru faptul că Dumneavoastră n-ați uitat încă Leica aceea pe care chiar că am demontat-o și am chiar găsit stricăciuni prin ea, mai bine zis accesoriile acelea inutile. Să fi trecut deja de atunci poate mai bine de treizeci de ani. A găsi cusururi într-o Leica? Cine să mă creadă vreodată? Măcar că chiar am descoperit. Nu lipsea nimic din aparatul acela ci, de fapt, era alcătuit din mai multe piese decât ar fi avut neapărat nevoie. De aceea or fi și rămas pe din afară cele două șurubele. După opinia mea. Pentru că se poate și ca inginerul Leicăi să nu fi proiectat chiar în zadar cele două mărunte șuruburi. Este posibil, el știa mai bine decât mine la ce anume sunt bune acolo cele două șurubele, nu le-ar fi proiectat fără rost, s-ar fi dus mai degrabă la o bere, precum prietenul nostru comun, Lazics, Domnul să-l odihnească în pace. Prin urmare Dumneavoastră îmi spuneți că și mecanismul meu, respectiv organismul, va funcționa, precum Leica, și în felul acesta, adică chiar dacă a rămas pe din afară o

mare bucată dintr-o componentă a lui... Măcar de ați avea dreptate, Laló! Măcar de-ar fi așa, că înaltul Domn tot în felul acesta m-a proiectat și pe mine, exact așa, ca să mai pot funcționa și așa o vreme. Numai de-ar fi așa, Laló! Pentru că uneori mă încercă bănuiala că Domnul nu în zadar m-a proiectat în felul acesta pe mine. Trebuie că el știa ceva ce noi doar bănuim. Și presupunem mai cu seamă pentru că sperăm.

Din scrisoare reiese că nu numai eu ci și Dumneavoastră sunteți plin de speranțe în privința în care mi se va rânduia viața în viitor. Sperăm amândoi, nu-i așa, Laló, de astă dată că da, dacă acela care m-a proiectat a greșit totuși, iar un intestin gros prea lung este de fapt complet inutil. Sperăm amândoi. Amândoi, nu-i așa, Laló?

ROMAN

- Viața mea este un roman!
- Ce?
- Roman.
- Roman?
- Așa cum zic, roman.
- Și viața mea ce-i?
- Aceea este viața dumitale.
- Este viața mea, dar de e s-o luăm așa, este un roman și asta.
- Depinde, ce fel de roman.
- Cel puțin la fel cu al dumitale.
- Al meu?
- Al dumitale.
- Totuși, asta nu se poate chiar așa spune.
- De ce nu se poate spune?
- Pentru că roman este numai acela care e interesant.
- Care e interesant?
- Acela.
- Și viața mea nu e interesantă?
- Asta dumneata o știi.
- Nu numai eu știu asta.
- Nu asta este important, câți oameni o știu, important este să fie interesantă.

- Pentru dumneata ce este interesant?
- Interesant este ceea ce se întâmplă doar unora, nu tuturor
- Nu semnez asta.
- Cum adică n-o semnați?
- Așa, pentru că eu sunt de altă părere.
- Dumneata ai mai fost de altă părere, și ai mai spus și că nu semnezi, mai apoi ai semnat, totuși, indiferent de opiniile pe care le-ai avut.
- Asta-i altceva.
- Cum adică altceva?
- Așa, că una-i opinia și altceva semnătura.
- E bine, sunt curios de viața dumitale. Îți convine?
- Asta am vrut să aud de la dumneata.
- Ce?
- Asta, că ești curios de viața mea.
- De ce ai vrut să auzi asta?
- Am crezut că pe dumneata nu te interesează decât propria dumitale viață.
- Să nu ne ofensăm. Era vorba că discutăm.
- Să discutăm.
- Despre ce anume am putea noi discuta?
- Să facem schimb de povești.

EU SUNT UN OM DE NESUPORTAT

Așa. Insuportabil. Nu am nici prieteni. Și dacă totuși am, acela este un așa prieten încât, de îmi face o vizită, îmi pipăi mai apoi obrazul ca să mă conving, cu propria mea mână, dacă mai trăiesc oare. Pentru că acest totuși-am-prieten al meu obișnuiește să-și viziteze prietenii doar atunci când aceștia nu mai au prea mult de trăit, doar pe aceia pe care medicii din toate spitalele, cu brațele deschise, i-au externat într-o stare în care, din păcate, e prea târziu, nu mai ai ce le face...

Prin urmare acest prieten al meu, în negru din cap până în picioare, m-a vizitat mai zilele trecute, bineînțeles că m-a cercetat temeinic din priviri și mi-a tot spus ceva de genul cum că el consideră că a mă vizita, personal – a adăugat el ca vorbele lui să aibă o mai mare greutate – este o obligație câinească. Așadar sunt vizitat, și încă în persoană, cam așa i-am

răspuns presărând oleacă de sare a ironiei pe vorbele mele pentru a avea și acestea o mai mare greutate. Ești. Ești vizitat – a spus – și dacă îmi dai voie m-aș și așeza un pic pentru că aș avea a-ți spune lucruri pentru tine importante.

Eu sunt un nesuferit, de pildă cu acest prilej i-am spus cam așa vizitatorului meu, că am înțeles de ce ai venit, totul e limpede, doar l-ai vizitat și pe prietenul nostru, Bela, sigur, tot în negru din cap până-n picioare, iar peste doar câteva zile l-au și înmormântat pe Bela. – Chiar că așa a și fost – a spus prietenul meu. – Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-l ierte pentru că și-a irosit viața, el era o mare speranță numai că n-a ieșit nimic din el, așa a murit, încât la înmormântarea lui, preotul își tot dregea glasul tușind ușor prin jurul gropii, aștepta în felul acesta ca să fie cel puțin zece inși la ea, că altminteri cui să le fi vorbit, cui să le cânte din psaltire, e o curată rușine să oficiezi o slujbă de înmormântare ascultată numai de păsări, de între timp nu zboară până și acelea. Prin urmare din Bela n-a ieșit nimic. Prietenul meu Bela a murit ca un simplu muritor, măcar că am tot crezut, multă vreme, că va ieși ceva din el. Dacă nu chiar ministru, cel puțin, să zicem, scriitor. Și de n-ar fi scris nimic altceva decât prefete, postfete, cuvântări la inaugurări, cuvânt de închidere, orice, numai să fi putut sta scris alături de numele lui că îi SCRIITOR. În felul acesta părerea mea despre el, respectiv despre Bela, ar fi fost alta, pentru că, totuși, Bela mi-a fost prieten. Iar acum, dacă m-ai pus să șed, am să-ți spun de ce am venit la tine, pentru că nu am venit din întâmplare, ci, personal, cu o intenție. Vreau să-ți atrag atenția că nu poți să mori doar așa, de capul tău, așa ca unul din care n-a ieșit nimic, deși noi așteptam să iasă ceva. De pildă de la tine am așteptat multe. Îmi aduc aminte că mai demult ai avut un text pe care ne-ai și citit-o, în cârciumă, ca să vezi ce vom zice despre el, pentru că era vorba de satul tău în text, oamenii de acolo se pregăteau de o mare sărbătoare aniversară. Erau cuprinse acolo, în scrierea aceea, lucruri pe care, iată, nici acum, după ce au trecut patruzeci de ani, nu le pot uita. Acolo era știință, spirit, afecțiune, mândrie, apartenență, de toate dintr-acelea bune de ascultat. Îmi aduc aminte ce liniște imensă s-a făcut în cârciuma aceea, după ce ai citit-o, nu se auzea nu se auzea nimic altceva decât ciocnitul paharelor. Ei, și atunci ni s-au stârnit niscai găluște prin gâturi, cu ele pe acolo, prin gât, ne-am continuat golitul paharelor, nu uit asta. De pildă spuneai acolo, în scrierea ta, că pe vremea în care oamenii din satul tău umblau

deja la biserică cu psaltirile în mână și treceau cuprinși de evlavie peste podul acoperit, ținută pe care o aprecia până și prea-măritul Domn din ceruri, America nu exista încă, ori dacă va fi fost să fie, trebuie că era doar cât degetul mic al omului. Așa era când America nu exista încă pe nicăieri, ori pe când abia de se tot zbătea să se alcătuiască. Dintr-acestea scriai. Și de pildă că pe atunci omenirea nu-și putea măsura nici măcar temperatura, termometrul nu era încă inventat pe atunci, pe vremea când satul tău nu numai că exista, ci în el se plăteau deja până și impozite, respectiv zeciuiala, că așa se numea pe atunci, pe acele plaiuri pe unde te-ai născut, impozitul. De-aia am venit acum, să-ți zic să mai scrii omenirii dintr-astea, nu-i nici un bai dacă după numele tău nu se va menționa că ești scriitor, însă cel puțin preotul va avea despre ce și despre cine să vorbească în ziua înmormântării tale. De-aia am venit. Ca să iasă ceva din tine, să nu mori așa ca Bela, singur și în tăcere, ca Bela. Să nu mori tot așa, măcar de aceea că mie îmi place să particip la înmormântări mărețe, unde se adună o sumedenie de coroane, iar cei îndoliați nu scâncesc doar pe lângă sicriu ci, retrași pe după tulpinile marilor brazi plâng și pe acolo, pe acolo pe unde nu-i vede nimeni, îl plâng și pe acolo pe cel plecat. Să fi un om numai cu un pic mai mare decât Bela, încât a fi acolo, la înmormântarea ta, să aibă un oarecare rost, numai cu un pic mai mare, fă asta pentru mine, că doar ești prietenul meu. Ție nu-ți va fi greu să fi doar puțin mai mare decât ești acum, pentru că tu ai descoperit până și faptul că omenirea nu-și putea lua nici măcar temperatura pe vremea când în satul tău... restul îl știi tu. Ești prietenul meu.

CHIȘTOC DE FOND ÎN BUFETUL NON-STOP

Vezi, asta e o țară cumsecade, așa se spune când pășești în lumea largă, pleci, să zicem, în occident unde, de găsești pe undeva vreun chiștoc din care să mai poți trage un fum-două, l-ai prins pe Dumnezeu de picior, ia te uită, chiștocul acesta aici l-am găsit aruncat, în acest bufet non-stop, pe vreme de noapte, l-a aruncat cineva pentru că nici aici nu-i voie să se fumeze, de aruncat e voie, nu-i așa, numai de tras din țigară nu, pe la noi legea nu interzice chiar atât de categoric așa ceva, prin urmare au aruncat acest splendid chiștoc mare, îți spun eu ție că asta este, încă, o

țară cumsecade, pe aici se poate trăi, de pildă azi la amiază mănânc în oraș, i-am și spus nevastei să nu-și facă astăzi nici un fel de griji în ce mă privește, dacă îi spun asta ea știe pe loc că eu voi prânzi în oraș, uită-te aici, strecoară o privire aici, în punga asta de nailon, e plină de haleală numai bună, pâine cu untură aruncată, până și salam este prin ea, nu numai covrigi, eu de covrigi tare m-am săturat, ca și de biscuiți, la început, adică atunci când am început să caut prin gunoaie, asta căutam doar, covrigi și biscuiți, pentru că mi se păreau a fi o hrană mai gustoasă decât, să zicem, hamburgerul acesta, din care ketchupul s-a scurs pe jumătate, și saliva cuiva... iartă-mă că pomenesc acum, pe timp de noapte, de lucruri așa de scârboase, va să zică trece cu vederea saliva aceea, îți spun așadar că eu, la început, de spuneam că iau masa de prânz în oraș, mă gândeam pe atunci, în exclusivitate, la covrigi și biscuiți, și pe aceia îi consumam, cu plăcere, în spatele acestui bloc, acolo sunt două bănci hodorogite, un nuc mare și o bară de bătut covoare, ei bine, acela a fost în privința mâncatului și până și a dormitului, un loc minunat, pentru că, nu-i așa, oamenii dorm și ei noaptea, nu-și bat covoarele, iar dacă nu era tare frig îmi făceam din uriașele cutii de carton aruncate din magazinul care vindea mobile, în astea erau aduse telefoanele mobile direct din fabrică, dintr-una unde acestea, cutiile, sunt chiar și căptușite cu un material plastic moale, ușor ca o spumă, cu astea te poți înveli cel mai bine, ei, ia te uită, s-au și prăjit deja cartofii pai pe care mi i-ai comandat mie, pe ăștia i-am poftit numai și numai pentru că sunt calzi, fac bine la stomac, au și o aromă bună, e un miros bun de bucătărie, și-apoi și de aceea că nu te subțiez nici pe tine prea tare cu doar atât, pentru că sunt relativ ieftini, încearcă-i și tu, hai să-i punem uite aici, la mijloc, vai, adică tu nu poți mânca la ora asta, e mult prea devreme, așa eram și eu la început, apoi mi-a trecut, nu există nici o perioadă a zilei în care eu să nu pot mânca, dar spune-mi, de nu sunt prea indiscret, tu de ce nu dormi pe vremea asta, ca alți oameni în vârstă, pe vremuri se zicea așa, că cel care nu poate dormi bine acela nu are conștiința curată, sper că a ta nu este bântuită de încurcături prea mari, pentru că încă nu te-am văzut prin cartierul acesta, și să mai și umbli pe afară pe vreme de noapte, de fapt ți s-a prăpădit câinele de mi-aduc bine aminte, o chema Rebeca pe cățeaua aia minunată, așadar s-a prăpădit, câți ani să fi avut, cam așa vreo șase nu-i așa, am zis bine, mă, câinele meu, pe vremea când mai aveam și eu câine, de va fi fost să ne oprim pe oareunde el își pune de

fiecare dată o labă pe vârful pantofului meu, cred că vroia să spună prin asta că noi aparținem unul altuia, pricep acum de ce nu poți dormi pe timp de noapte, nu puteam nici eu atunci când băiatul meu a murit pe undeva prin America, greșesc, prin Canada, a murit, l-a lovit o motocicletă, avea douăzeci de ani, eu atunci m-am prăbușit, am început să scotocesc prin gunoaie, pentru că nevastă-mea, ea e tare bolnavă, dar hai să lăsăm treburile acestea triste, îs gustoși cartofii ăștia pai, am mare noroc cu tine, că ne-am întâlnit, pentru că, nu-i așa, am putut mânca ceva cald, în vreme ce nici tu n-ai mai hoinărit de unu-singur, pentru că așa e și mai mare amărăciunea, măi, mie îmi este deja ușor, la început îmi era rușine atunci când, în calitatea mea de profesor, trebuia să mă uit într-o ladă de gunoi, așteptam de fiecare dată un moment în care să nu mă vadă nimeni, numai atunci începeam să râcâi după de-ale gurii, și de mâncat le mâncam, cele găsite, în așa fel încât tot nimeni să nu mă vadă, pe vremea aceea credeam că și a mânca este o rușine, adică în felul acesta, ghemuit pe după o ladă de gunoi, azi sunt deja stilat, spun că mănânc în oraș, cât de elegant sună asta, nu-i așa, să iei masa de prânz în oraș, asta da, de-o vreme fac o glumă din prânzul meu, din cină, din locul meu de dormit, din toată viața mea fac o ghidușie, ție nici nu-ți vine să crezi cât de bine mă știu distra de e să am chef de distracție, se întâmplă, de pildă, ca uneori, dimineața, când oamenii se duc la lucru, acolo, în buricul orașului, să întreb pe cineva, domnule, nu cumva știți unde aș putea găsi o bancă, omul îmi aruncă doar o privire, eventual îmi spune să mă uit prin jur și să văd că de-acum nu mai este nimic altceva prin orașul acesta decât bănci, farmacii și magazine de telefoane mobile. Chiar așa, nici că mai e și altceva prin orașul acesta, ei bine, să nu exagerăm însă, mai sunt, din plin, și cazinouri, va să zică eu cu dintr-astea obișnuiesc să mă distrez, precum și cu dintr-acelea că întreb, de pildă, nu cumva știți pe unde se află o stradă cu numele – și îi spun vechiul ei nume, așa cum i se zicea acelei străzi pe vremea copilăriei mele, sigur, nu știe și-atunci observ, cu un anumit grad de ironie că, iată, nici dumneata nu ești de pe aici, d-apoi tu ști bine că azi mâine nimeni nu va mai fi de pe aici, numai străini mai umblă pe străzi, ei se tot duc pe la bănci, prin prăvăliile cu mobiluri, prin cazinouri, e sigur precum otrava că cei ce răscolesc prin pubele sunt neaoși, sunt toți de pe aici, toți suntem înrădăcinați căutători prin gunoaie, dar, așa cum spuneam, cu toate acestea țara asta este una cumsecade în comparație cu una

occidentală, pe aici se poate trăi, și dacă omul are și puțin noroc atunci poate găsi și un chiștoc ca lumea, așa cum mi s-a întâmplat mie mai adineauri în bufetul acesta non-stop, iar cu privire la cartofii pai, mulțumesc, amice, și fac, doar așa ca să ști și tu asta, mențiunea că azi iau masa de prânz în oraș.

A TE SCĂLDA ÎN VALURI VESTITE

Când am sosit în San Francisco (în cele ce urmează, simplu, Frisco) bătea vântul, nu un vânt tare prin Frisco, unul care doar băga frigul în mine, și asta se întâmpla pentru că în zori, în New-York, gunoierul a măturat, odată cu gunoiul, și cel mai bun veston al meu, nici că-i păsa ce anume mătură odată cu gunoiul, fluiera doar și se tot uita mai cu seamă la fetele care dormeau pe bagajele lor, nici n-a văzut vestonul meu, iar acum îmi era frig, măcar că acesta nici nu era un vânt chiar adevărat, era, doar așa, o oarecare briză oceanică, am aflat asta încă în zorii acelei zile de la unchiul meu, când, la invitația lui, tocmai am sosit acolo și i-am pomenit, doar așa în treacăt, că îmi este frig, asta nu era o văicăreală, ori vreun moft, îmi doar dădeam seama, pur și simplu, că îmi este frig, căutam ceva ca o scrumieră ca să-mi pot aprinde o țigară, dar n-am găsit decât, în bucătărie, o farfurioară, am întrebat dacă pot să scutur scrumul în ea, păi sigur că se poate, de ce nu, a spus unchiul meu, numai că atunci când farfurioara s-a umplut pe jumătate, și prin cameră vălurea fumul plăcut al țigarilor, unchiul m-a întrebat dacă nu cumva aș avea chef să mă duc pentru cel puțin o săptămână în insulele Hawaii, e un loc tare frumos acolo, a lucrat pe acolo ani la rând ca bărbier într-un hotel, așa că el știe că e un loc tare frumos, și-atunci i-am zis, Miklos, dragă, păi n-oi fi eu acum destul de departe de casa mea, de ce m-aș duce și mai încolo, și încă în direcție total opusă, asta ar fi, poate, prea de tot, la care mi-a spus, apăsător și tare, că nu asta ar fi prea de tot, ci prea de tot este faptul că tu fumezi atâta, dacă eu aș fi știut asta nu te-aș fi invitat, ți-am plătit până și asigurarea, aici, la mine, nu-i voie să fumezi, fumul pătrunde în hainele mele, în perdele, mie nu-mi lipsește așa ceva, du-te măcar pentru o săptămână acolo, îți plătesc hotelul, cel mai bun din Honolulu, numai să nu mai fumezi pe aici, la mine, pentru că eu nu pot să suport asta, iar dacă nu poți să te abții, să stai fără să afumi, mută-te la vreun compatriot

de-al tău, la Szöcs Gyuri, pe la el poți să tot tragi din țigară, și el face asta toată ziua, ba chiar și bea, bănuiesc că și ție îți place băutura, sunt bețivi mulți și pe aici prin Frisco, eu nu-i pot suferi, prin urmare așa m-a primit unchiul meu în Frisco, până și insulele Hawaii mi le-ar fi dat mie, dacă ar fi fost să fie ale lui, numai să nu mai fumez în casa lui țigările acelea împruțite, am scris acum toate acestea numai pentru că, după propria lui mărturisire, vechiului meu prieten și frate de cruce, Cs. Gabor, tare îi mai plac notele de călătorie, ei bine, și de-i plac așa de mult, măcar atâta pot face pentru el, m-am gândit eu, prin urmare le-am așternut pe hârtie pentru că răbdatul frigului în Frisco nu este ceva lipsit de interes, cu puțină bunăvoință și astfel de lucruri fac parte din notele de călătorie. Sigur, mai sunt și alte motive pentru care, prin rândurile acestea, aș dori să-i fac plăcere prietenului meu. Unul dintre ele ar fi acela că el mi-a transmis, nu de mult, o astfel de adresă de internet pe care, dacă o accesez pe calculator, pot să văd, în viu, lumea întreagă, este ca și cum m-aș uita la un film, numai că ceea ce văd sunt întâmplări, scene autentice, reale, mă pot uita de pildă, chiar acum, în clipa asta, la ce fel de mașini circulă, în chiar clipa asta, să zicem prin Tokio, ori cine se plimbă prin centrul Timișoarei, prin Moscova, în Honolulu și așa mai departe. Ei, bine, Honolulu acesta, insulele Hawaii mi-au mai fost promise odată de către unchiul meu, acesta ar fi cel de al doilea motiv ca acum, prin intermediul unor scurte note de călătorie, să încerc să-i fac plăcere prietenului meu. Pentru că, nu-i așa, nici nu trebuie s-o mai spun, nu am luat în considerare promisiunea unchiului meu, de fapt am preferat să mă mut dincolo, la Szöcs Gyuri, unde puteam să ne fumăm după pofta noastră țigările. Așadar nu am fost pin insulele Hawaii, dar acum, prin bunăvoința prietenului meu mă pot uita la ele din chiar casa mea, șezând pe un scaun, pot vedea cum se scaldă lumea prin ștranduri, la așa ceva m-am gândit atunci când am făcut clic pe acea anumită adresă și am preamărit, în sinea mea, aceste atât de minunate cuceriri ale tehnicii. Era seara târziu când am început să mă uit pe internet, am căutat chiar Honolulu, dar acolo era abia ora șase dimineața, prin urmare nu se scălda încă nimeni prin spumele acelea vestite. Am devenit însă atent atunci când am văzut cum, dintr-un bar de lângă ștrand, tocmai ieșea un bărbat beat și, clătinându-se binișor, se așează pe o bancă de acolo din parc, se destinde, se aranjează confortabil acolo și, văzând cu ochii, chiar și adoarme. A doua zi, la aceeași oră, m-am uita iar, de la cap

la coadă, la întâmplările acestui om, din clipa în care iese clătinându-se, plictisit, și se așează să doarmă pe aceeași bancă din parc. Am ajuns până acolo de l-aș putea recunoaște până și după mersul lui pe omul acesta, chiar și dacă nu s-ar afla în stare de ebrietate.

Toate acestea ar fi în regulă dacă nu s-ar isca în mine întrebarea că de fapt ce să fie, oare, de văzu în bețivul acesta, în acest răzleț ștrand matinal, pe unde, clătinate de vânt, doar pe deasupra parcului își aruncă lumina corpurile de iluminat mari cât un bostan? Ce anume să văd eu în toate acestea? Că toate astea se pot vedea, se petrec pe acolo, prin insulele Hawaii? Ei, și? Ce-i atunci când toate astea se văd acolo? Când unchiul meu m-a trimis acolo pentru că nu putea suferi fumul țigărilor mele, atunci când, de fapt, cu asta m-a dat afară din casa lui, cu promisiunea că îmi oferă în schimb insulele Hawaii, mi s-a părut că prețul plătit pentru această excursie este mult prea mare și, în consecință, rămân la Szöcs Gyuri. Acum însă, când mă tot uit din pură curiozitate la bețivul acesta, când ștrandul acesta vestit vine aici, în camera mea, și nu trebuie să mă duc, pentru a vedea spectacolul, până acolo, mi se pare că am procedat bine mutându-mă atunci la Szöcs Gyuri. Am procedat bine atunci, mi se pare mie acum când deja nu mai am voie să fumez, și s-ar putea ca nici să mă scald prin spumele acelea vestite.

DACĂ LIPSESC DE ACASĂ

Trebuie să înnebunești. De îmi scot picioarele pe afară se arde, imediat, un bec electric, nu se mai rotește cheia prin broasca ușii, intră la mine pisica roșcată a vecinului și îmi tăvălește prin noroi cămașa întinsă la uscat, de ies pe afară vine pe loc cititorul de contoare electrice, al cărui chip nu l-am mai văzut de un an de zile și se întâmplă la fel și cu cititorii consumurilor de gaz și apă, ăștia trei umblă de parcă ar fi frați, ba mai mult, frați gemeni, care pleacă simultan să citească ce scrie pe contoare, în acest răstimp obișnuiește să sune și poștașul, adică atunci când ies pe afară, și cum nu mă găsește acasă îmi lasă un bilet și pot s-o și iau apoi spre poștă ca să stau acolo la coadă, unde, când ajung la ghișeu, să mi se spună că am venit prea devreme, distribuitorul lor n-a venit încă să-și raporteze activitatea, să vin mâine, pot prin urmare să mă duc acasă, mă și duc, cuprins de amărăciune și între timp mă tot gândesc că, uite, un

cioban are o soartă mai bună, tot cuget, e limpede că-i așa, nu-ți trebuie o prea mare imaginație pentru a fi de acord cu asta, spune tot așa și vecinul meu, și el este în aceeași situație, cum de își scoate picioarele pe afară frigiderul lui începe pe loc să se strice, ca să nu mai vorbim de televizor, se vede treaba că și alții stau la fel în privința aceasta, va să zică dacă cineva, oricine, își scoate picioarele pe afară vin imediat și necazurile, fapt de toate zilele care pe om îl privește, omenirea, după părerea vecinului meu nu avem nici măcar dreptul să ne plângem, pentru că nu noi dirijăm întâmplătorul, însă nici legitatea, de noi nu depinde mai nimic, eventual câteva trebușoare de care depinde viața noastră, dar acestea sunt, în raport cu universul, niște fleacuri, cel puțin asta este explicația pe care mi-a dat-o vecinul meu, a cărui pisică roșcovană a venit la mine. Notez doar așa, colateral, că de pe atunci când a început să tot facă asta, noi am și acceptat-o pe roșcovană, și ne-a acceptat și ea pe noi, și s-ar putea să nu mai tăvălească prin noroi cămășile atârinate la uscat, cel mult va tot mieuna pretinzând laptele ei de toate zilele, ei bine, de la acesta pornind, respectiv de la lapte, realizez mental cât de mare dreptate pot să am când susțin că atunci când omul își scoate picioarele pe afară, fapta lui va avea urmări pline de neprevăzut, îmi aduc adică aminte că în copilărie îmi spunea mereu și mama că dacă își scoate cumva picioarele pe afară, laptele dă mintenaș în foc, eu nu puteam să îl am în grijă, ca alți copii, ai altora, care știu să se îngrijească de așa ceva, copiii altora chiar așa se nasc, cu priceperea de a ține mereu ochii pe oala cu lapte, ca nu cumva acela să dea în foc de va fi ca mama lor să-și plimbe picioarele pe afară, și-apoi treaba aceasta trebuie spusă și de dragul mamei mele, pentru că eu respect nemărginit până și muștrările pline de bunătate ale mamei mele, nu așa cum fac asta mulți dintre copiii aceia care s-au născut numai și numai pentru a fi atenți la laptele pus la fiert, a-l păzi, și despre care istoria ar trebui să consemneze, fără nici o remușcare, dacă nu altceva, măcar faptul că mulțumită fiecăruia dintre ei laptele n-a dat niciodată în foc atunci când mama lor și-a scos picioarele pe afară, iar acum voi trage adânc aer în piept, va fi o respirație ca cea de pe urmă, pentru a prinde curaj să exprim următoarea închipuire a mea: uneori cred că odată, cândva, după ce a zămislit lumea, Creatorul ei, care se află acolo sus, în înalturile cerului, reținut pe acolo, printre stele, de niscai treburi mărunte, și-a scos și El, pentru o clipă, picioarele pe afară și aceasta este pricina pentru care

pe pământ există atâta nenorocire. Aș dori să accentuez, și totodată și mărturisesc asta, că eu nu susțin toate acestea, îmi imaginez doar, uneori, așa ceva cu privire la treburile lumii, desigur pentru că e ceva necaz cu imaginația mea, care s-a instalat acolo, în capul meu, atunci când Creatorul, întrerupt de niscăi treburi, și-a scos pentru o clipă picioarele pe afară, m-a lăsat cu mine însumi, nici măcar nu bănuia că pe seama mea nu se poate lăsa nimic, nici măcar grija ca laptele să nu dea în foc. Nici ca eu să dispun de vreo oareșicare idee. Îți vine să înnebunești.

REZEMAT DE VÂRSTA MEA

Întotdeauna găsesc că este drept când cineva îmi dă dreptate. Aflu adevăr până și în baza zicerii „cine caută găsește”, pentru că îmi caut mereu dreptatea. Căutarea aceasta permanentă, de-a lungul zilelor lucrătoare, cenușii, plicticoase, ale săptămânii, mă face fericit pe mine. Mă bucur realmente atunci când cineva îmi dă mie dreptate, pentru că în asemenea situații simt cu adevărat că am putut pune în mod corect ceva în lumină, pot s-o fac mai cu seamă, datorită înțelepciunii mele, ca să mă exprim cu modestie, fără a folosi expresii care să poată părea exagerate, înțelepciune datorită căreia sunt o personalitate fermecătoare.

Mărturisesc că se întâmplă totuși ca, în vreme ce tot caut adevărul, să-mi intre în cap și nereușita. De pildă atunci când cineva îmi dă dreptate și apoi adaugă că, totuși, la vârsta mea omul acumulează încă o sumedenie de experiențe, nu strică să ascuți de bătrâni, măcar și numai din respect...

La drept vorbind ei îmi comunică următoarele: că sunt deja incapabil să stau pe propriile mele picioare, că pe ei nu-i interesează înțelepciunea mea și nici faptul că sunt o personalitate copleșitoare, să mă bucur dacă pot să ajung cât de cât la cuvânt, mai cu seamă sprijinindu-mă numai și numai pe vârsta mea.

În împrejurări de felul acesta tare mi-ar place să pot face să scapere jocul acela al meu de cuvinte care spune: a mai face ce mai pot, de-am îmbătrânit de tot? Pe-această căznită-nălțime, doar să fiu platan ar ține. Dar nu-l scapăr pentru că mă paște bănuiala că acela care îmi dă doar așa din politețe dreptate, măcar, nu-i așa, am dreptate, s-ar putea să nici nu știe ce-i acela un platan. În situații de felul acesta eu tac cu înțelepciune, nu intru în polemici, nu produc ranchiună, ci, într-o modalitate cuvenită

vârstei mele nu fac caz din nimic, din adevărurile mele, din bătrânețe, din umilirea mea, din starea mea de nenorocit. Prin urmare dau cu tifla în toate cele. M-am și obișnuit într-o câtva cu așa ceva, că trebuie să dau cu tifla, aceasta este cea mai de efect procedură într-o situație neplăcută. Dau cu tifla originii mele, făpturii mele, situării mele pe poziții de dreapta și de stânga, dau cu tifla buletinelor meteorologice care mă năpădesc în fiecare dimineață prin undele radio, dau cu tifla trecutului meu și, de va fi să mai am, viitorului meu, iată cât de clarvăzător am devenit, nu am îmbătrânit în zadar, pentru că, iată, găsesc în orice împrejurare o porțiță de scăpare, o explicație, motivații și, poate, sprijinit pe propria-mi vârstă, uneori și adevărul meu. Păi n-am dreptate?

APARATUL DE MIROSIT FLORI

Duminica asta **în rochie scurtă** este o adevărată sărbătoare câmpenească, aș putea să fiu fericit că, iată, pot să văd cu câtă grație umblă în sus și în jos prin piață cei care nu altă treabă decât aceea de a se bucura de centrul orașului, de soare, de arbori, de cer și, desigur, unul de altul. Făcând cu totul abstracție de obiceiul meu tocmai mă gândesc la faptul că cea mai bună procedură ar fi să iau exemplul de la alții, de la aceia care, uitând de sine, se plimbă pe aici prin piață, prin fața mea, și să încerc să fiu și eu fericit, măcar azi, în duminica asta minunată. Nici n-am apucat să-mi termin gândul acesta, cum anume aș pute să fiu fericit, când am și băgat de seamă că de pe acea bancă de pe promenadă pe care obișnuiesc să șed și eu, de pe care mintea mea, din capul meu micuț și turtit gândea de fapt tot la fericire, mă privește în mod straniu cineva.

– Spune-mi, dumneata ai observat? Cum adică, ce anume? Păi că acolo se coc colaci kürtös. Prin urmare ai băgat de seamă. Și dumnitale nu ți s-a părut nimic suspect? De pildă felul în care se coc în ziua de azi colacii aceștia? Pentru că, nu-i așa, pe vremuri se coceau altminteri. Uită-te numai bine: în partea de jos se află un motor electric, acela mână o roată, pe roata aceea se află o curea de transmisie, apoi iar o roată, o altă curea de transmisie, un încetinitor, care nu-i altceva decât un reductor, sper că dumneata ști ce-i acela reductor... Iară o roată, care se învâртеște de-acum mai încet, și iar o curea de transmisie, care se întinde până sus, până acolo unde învâртеște barele acelea pe care sunt prinși colacii. Și pe

deasupra capătului fiecărei bare care se rotesc se află câte o adevărată pensulă, întocmai ca acelea pe care le folosesc zugravii. Pensula aceasta unge colacii în coacere cu zeamă de zahăr. Omul, dăraa aia mare de om zdravăn, la care, în afară de grăsimea lui, nu ai ce vedea, acela stă cu spatele la toată colăcăria asta și își numără banii. Păi, nu-i așa, asta nu-i altceva decât o invenție. Dar, de pildă, mie nu-mi place invenția asta. Nu știu care-i poziția dumnitale, dar eu nu cumpăr colaci de aici. Asta-i sigur. Eu atunci am mâncat pentru ultima oară colaci kürtös când aceștia erau copți de niște domnițe frumoase, roșii la obraji, și o făceau cu propriile lor mâini. Acelea erau vremurile frumoase, domnule. Pentru că pe colacii aceia se afla până și zâmbetul acelor frumoase domnițe, ne mai vorbind de faptul că nu întorceau spatele coacerii colacilor, și urau poftă bună tuturor, și o duminică frumoasă. Ști dumneata, domnule, care este situația? Este aceea că stăm așa încât, de va fi ca toate acestea să continue tot așa, motorizarea asta intensă, va veni vremea când va fi inventată și mașinăria care, înainte de a fi tăiați, va mângâia, în preajma Paștilor, și mieii. Pentru că omul nu-i mai mângâie pe ăștia. Doar aparatul de-o s-o mai facă, iar în acela ci că poate fi programată și un pic de milă, ori ceva ce să vină cu puțină blândețe. Asta dacă va fi să mai existe, măcar pe ici pe acolo, niscăi oameni care să fie însuflețiți de așa ceva, de programarea blândeții. Și, spune, dumneata ce-ai avea de zis de va fi să se inventeze cândva și aparatul de mirosit flori? Căci, nu-i așa, până și mirositul florilor este azi o treabă excesiv de umană. Ori, nu-i așa, se vede treaba că în lumea de azi nu mai este nici o nevoie de treburi omenești. Aparat de mirosit florile. Asta este propria mea invenție. Dar cine să fi auzit de așa ceva, ca cineva să nu-și iubească propria invenție?

O BISERICĂ NU POATE FI ȚINUTĂ ÎN SERTAR

Fisurare de conductă. Asta mai lipsea. Telefon. Sosește instalatorul de apă-gaz. Totul este în regulă. Se spală pe mâini, îl întreb dacă bea o cafea. Cu plăcere. Mai cu seamă că pe aici merită să te uiți prin jur. Tablouri pe pereți, așadar cu plăcere.

– Am și eu o pictură, tabloul arată a fi bun, pare a fi o lucrare de carieră, din păcate nu este semnat. Mie îmi place ca un tablou să fie semnat. Sigur, am și un tablou care este semnat, numai că este semnat în zadar,

nu m-am făcut mai deștept de pe urma lui. În lexiconul biografic în două volume stau scrise două rânduri despre el, două rânduri, cum că a lucrat în cadrul școlii de pictură din Baia atunci și atunci, și cu asta basta, niic mai mult. Ați făcut o cafea bună, tare, trebuie să recunosc asta. Știți, lexicoanele au și ele lipsurile lor. Cel puțin eu așa am băgat de seamă. Nu e ușor să cercetezi totul cu de-amănuntul, vedeți, cât am tot verificat, ca să putem afla pricina necazului, până și această fisură de conductă. Îmi închipui că atunci când editarea unui lexicon este o treabă urgentă, și pentru treaba aceasta nu există sursele convenite, nu ai încotro. Sigur, nici când există lucrări de referință, nici atunci nu este rezolvat chiar totul, pentru că au și acelea limitele lor. Există și cazuri în care nu știe nimeni nimic despre, să zicem, un pictor care a trăit în secolul trecut, pentru că pictorului aceluia nu i-a plăcut să se dea în spectacol, să facă expoziții, să fie mereu în primul eșalon. Au existat pictori foarte talentați dar modești, care au trăit și au lucrat retrași, au tot evitat mulțimea, și-au ales izolarea ca mediu de aflat sfaturi, ca împrejurare potrivită meditației și nu exteriorizarea. Din astfel de pricini au rămas mai apoi în afara acelor anturaje care luau în evidență pictorii, viețile și creațiile acestora. În felul acesta n-au ajuns în lexicon. Sunt și dintr-aceia care nici nu-și semnează lucrările, dar acelea pot fi, totuși, lucrări bune. Numai că rămân tănuite, nu-s la vedere. Se întâmplă așa ceva și în literatură. Poate că doar pe la arhitecți se întâmplă altminteri, pentru că, nu-i așa, o biserică adevărată, efectivă, realmente construită, nu poate fi ținută, ca un manuscris, într-un sertar. Acea se vede, poate să-și spună oricine părerea despre ea. Nu-i adevărat? Prin urmare, arhitectul este altceva. O pictură, un desen, o scriere este iară altceva. Eu, de pildă, spun că structura propoziției, a frazei este cea care decide dacă un text este ori nu este literatură. Prin structura frazei, nu pur și simplu cu ea, sunt revelate cele despre care relatează scriitorul. Poate scrie despre orice, scriitorul bun iese în evidență prin fiecare frază a lui. Poate fi recunoscut imediat și pictorul bun, nu trebuie o mare știință pentru așa ceva. Cel puțin eu așa văd lucrurile. Talentul cuiva, atunci când cineva îl are, poate fi recunoscut fără ca omul să citească în acest scop studii și articole de critică voluminoase. Talentul este ceva deosebit! De multe ori îmi aduc aminte de una dintre rudele noastre care, în tinerețe, vroia să se facă artist violonist. Părinții lui i-au și cumpărat mai multe viori scumpe, ca până la urmă să reiasă că-i lipsește auzul muzical. Este singurul lucru care s-a

uitat a fi inclus în calculele ce s-au făcut. Știți, viața este, de altminteri, tare imprevizibilă. Doamna aceasta și-a dorit să ajungă, cu orice preț, vestită. A și ajuns. A ajuns vestită în baza faptului că era proprietara multor, tare multor, viori. Nici așa ceva nu-i de lepădat, cel puțin eu așa cred. D-apoi, de veți sesiza vreo scurgere sau orice alt necaz cu robinetele, sunați-mă. Desigur, numai în cazul în care vom putea sta de vorbă și atunci, de nevoie va fi să ne adune iară, tot așa de bine... Vai, vedeți cum și câte spun, în vreme ce dumneavoastră n-ați scos nici măcar o vorbă.

ESTE PRIMĂVARĂ ȘI SE DESCHID BIROURILE

Nimic mai frumos, mai cu seamă pe vremea aceasta, primăvara, ca atunci când ne uităm cât de frumos se deschid, pe rând, birourile. Nu, nu greșesc de astă dată cu nimic, nu despre floarea ochi de bou ci despre birou este vorba, ci despre birou, aceea încăpere prin aerul căreia se împrășteie arome fine iar secretara poate să stea picior peste picior. Atunci este deosebit de arătoasă o secretară când acolo, într-un birou proaspăt deschis, poate să-și așeze picior peste picior, cel puțin după părerea mea este atunci cea mai frumoasă.

Acum sunt deosebit de fericit, asta în urma faptului că se scrie în ziar că, în sfârșit, s-a deschis și în Budapesta biroul unui deputat. Am fost nu demult acolo, în Budapesta, și m-am întristat cumplit din pricina asta, că pe atunci respectivul birou încă nu era deschis. Fără acest birou orașul răsuna realmente a gol, nu avea rost să străbați orașul, doar pustiul te întâmpina pretutindeni, nici că m-am dus până la Podul pe lanțuri, vă spun, nu avea rost de vreme ce nu era birou iar orașul, în pustietatea lui, răsuna a gol... Pe vremuri am pățit la fel și în Miercurea-Nirajului, Miercurea-Ciuc, Oradea, așa am pățit, și anume că până ce nu am văzut deschizându-se în aceste orașe birouri prin intermediul cărora eu să pot fi reprezentat, de bună seamă cu respectul și smerenia cuvenite, până atunci nici nu m-am dus într-acolo. O singură dată s-a întâmplat că am pornit numai așa printr-un oraș transilvănean dar pe drum am aflat că pe acolo nu s-a deschis încă biroul, așa că m-am așezat pe marginea drumului, mi-am ostoit acolo amărăciunea și apoi m-am întors.

S-a terminat acum cu tristele reîntoarceri de felul acesta. Se deschid, încep să se deschidă prin toate părțile birourile aceste arome, scrie în ziar.

Iar acum, de vreme ce norii întunecoși s-au împrăștiat până departe pot mărturisi că n-am dormit nopți întregi din pricina birourilor deputaților, am tot reflectat de apuc ori ba ca ele să se deschidă frumos, pe rând, pretutindeni pe unde umblă omul. Păi, iată, am apucat asta. Este primăvară și se deschid birourile. Acum, de-mi va veni pofta s-o fac, voi putea dormi liniștit, ori. Cu mâinile în buzunare, fluierând, să ies la plimbare prin centrul orașului, să fac asta, așa, picat în extaz, că, nu-i așa, s-a rezolvat una dintre cele mai mari griji ale omenirii, lipsa de birouri. Pentru că, să recunoaștem asta, cum va fi să arate oare un orașel fără birou de deputați? Să nici nu mai vorbim de Budapesta, pentru că așa cum am mai spus-o, orașul întreg răsună a gol. Dăngănea. Este de-a dreptul îngrozitor și numai să te gândești că sosește pe undeva candidatul nostru iar acolo nu este așteptat de nimeni, el nu are birou acolo. Să se așeze atunci pe o piatră de la marginea drumului și să-și macine acolo amarul, ori, așa pe neașteptate, să intre într-o casă și să le spună celor de acolo că, uite, am venit, dumneavoastră cum o mai duceți, cum stați cu sănătatea, cu ce vă pot ajuta? Se zice că ultima oară Matei Corvinul a făcut așa ceva, a intrat doar pe undeva lăsând la o parte cele mai elementare reguli de comportament. Matei... ei bine, numai că el nu era deputat, era doar un simplu împărat, adică un împărat simplu, modest. Așa se spune. Un deputat nu poate intra așa pe oareunde, pe acolo pe unde nici măcar birou nu are, ca să nu mai vorbim deloc de secretară, cât despre ce anume este în ziua de azi trendul nici atâta. Nu-i așa că este minunat cuvântul acesta, trend? Numai că trebuie pus în practică. Poate fi exercitat cu mare folos tocmai atunci când stă să se deschidă pe undeva, la orizont, un birou. Poate fi pus în practică mai cu seamă prin oraș, pentru că pe acolo tramvaiele îi zdrăngănesc frumos lui... Omului de la țară îi va fi mai greu să se familiarizeze cât de cât cu trendul, deoarece pe parcursul practicării în sat a acestuia s-ar putea să intervină în el, cu al lui cucurigu, cocoșul. Atâta vreme cât vor mai exista cocoși...

Care ar fi adevărul?

Acela că pentru omul de la țară nu există un loc mai scârbos decât un birou. El a fost invitat totdeauna într-un birou, acolo l-au interogat, l-au silit, l-au bătut pentru oarece, pentru vreo semnătură, pentru un acord, pentru pământ, casă animale, pentru lemne, drumuri, poduri, pentru vecini, pentru păreri, într-un cuvânt, pentru toate.

Poftim? Adică acum nu mai este bătut? Se poate. Numai că înainte de a intra într-un birou trebuie să-și scoată șapca, trebuie să se șteargă pe picioare, trebuie să aștepte să-i vină rândul, ș.a.m.d. Nicicum nu se poate simți acasă pe acolo. Și-atunci întreb (măcar că știu că nu am de la cine) ce fel de bucurie va fi aceea, și ce victorie, dacă pe oareunde se deschide un nou birou? Ce fel?

UN HECTAR DE ZIAR

Aici este acest stadionul. Nu este nimic deosebit în el. Încap acolo cincizeci de mii de oameni. E în regulă, dar dacă încap și șaptezeci de mii în el atunci cum e?

Azi a fost un meci mare pe stadionul acesta. Ei și? De obicei sunt și altădată meciuri mari pe aici.

Azi a fost casă plină pe stadion, mâine toate ziarele vor scrie asta. Lasă să scrie. Fiecare dintre ziare va scrie și că, din pricina arbitrajului s-a urlat tare pe stadion. Lasă să scrie. Meciul s-a terminat deja. Și ce dacă. Se termină și altădată fiecare dintre meciuri. Multele mii de spectatori s-au dus acasă, ori încotro au vrut ei. De obicei tot așa fac și altădată, atunci când se termină partida. Da, numai că situația este că, iată, în uriașa tribună a rămas un om care stă acolo și se uită în gol. Cel puțin mie așa mi se pare, că la nimic se uită, că la ce altceva s-ar putea uita, meci nu este. Șede doar pe o bancă și se uită la nimic. E deja ceva interesant. Pe mine treaba asta mă interesează, chiar mai mult decât cine a jucat cu cine, cine a câștigat, și că oare câte de mii au tot urlat. Din pricina arbitrajului. Ori pur și simplu de-aia că le place să urle. Nu mă interesează. Pe mine acest singur om mă interesează, acesta ce șede în liniște și se uită la nimic. Singur.

– Prin urmare ați crezut că e vreun necaz cu mine, de-aia ați venit aici, din curiozitate. Frumos din partea dumneavoastră. Aș putea fi și în vreun necaz mare, să zicem cu inima, ori cu orice de-al meu, pentru că azi-mâine nici nu voi putea spune că pe unde anume nu am dureri, într-atâta mi s-au tot adunat bolile... Vasăzică de aia ați venit aicea, din curiozitate, de n-am cumva vreun necaz, vă spun, îi frumos din partea dumneavoastră, de pildă omul poate să și moară pe parcursul meciului, cine să-și bată capul cu el, în timpul meciului nu contează nimic, doar

meciul, se strigă până și așa; omoară-l cu un șut pe jucătorul acesta, ori pe acela, vă spun eu asta, nu glumesc, iar dacă, să presupunem, inima mea mă lasă baltă, atunci e gata cu mine, e frumos din parte dumneavoastră că ați venit aici, la mine... Iar acum vă și spun dumneavoastră de ce tot obișnuiesc să-mi mai petrec, după meciuri încă vreo oră-două pe aici, să stau în tribună, s-ar putea să nu fie o treabă normală, pentru că dacă ar fi să fie ceva normal atunci ar rămâne și alții o oră-două pe aici, numai că eu nu-mi prea bat capul cu asta, uitați-vă prin jur puțin și stați în liniște, veți vedea cât este de interesant un așa stadion uriaș, atunci când este liniște în el, arbitrul nu fluieră și nu țipă nimeni, poți auzi doar, uneori, cum de pe undeva, de pe bănci, vântul ridică în aer un ziar și, foșnindu-l, îl tot poartă mai departe, se întâmplă și ca vreo foaie dintr-aste să poposească la mine în brațe, am pățit și așa ceva pe aici, că mi-a ajuns în brațe, direct mie mi l-a adus vântul, ca eu să mă uit prin el, vedeți așadar că și pentru așa ceva merită să rămân o vreme, după meci, pe aici, adică merită și pentru ziare, pentru că, ia uitați-vă tribuna întreagă este de fapt o uriașă gazetă, toată lumea își lasă foile pe care le-a adus cu el pe aici, după dumneavoastră cam cât de mare poate să fie stadionul acesta, poate să tot aibă vreun hectar, ei, și-atunci mie îmi revine, e al meu, un hectar de ziare, cel puțin așa îmi imaginez eu, că toate acele multe ziare sunt ale mele, sigur, acum nu vă spun la modul serios asta, asta este mai degrabă doar, așa, o modalitate de a mă exprima filozofic, înțelegeți, nu-i așa, pentru că, chiar așa, ce-aș putea eu face cu atâta hârtie, și de altminteri nici nu pot sta multă vreme pe aici, se va închide și stadionul, dar, interesant, vă mai spun și asta dumneavoastră, administratorul stadionului, ori cum s-o fi numind acela care conduce stadionul, vasăzică șeful, a băgat de seamă că rămasul pe aici este pentru mine o manie, și-a dat seama că îmi place asta, să mai șed o vreme pe aici, cu mine însumi, el nici măcar nu bănuiește că eu zăbovesc filozofic pe aici, nu mă alungă, mă lasă să meditez, să-mi satisfac într-o privință poftele și în duminica asta, prin urmare administratorul acesta este un om bun la inimă, e drept că n-a coborât până acolo încât să mi se și adreseze, așa cum ați procedat dumneavoastră, cu toate acestea eu îl respect însă, până și atunci când îmi face doar un semn, cum că gata, distracția mea s-a terminat, este ora închiderii, și-atunci mă ridic imediat în picioare și pornesc în cotrova, ca să iau în piept duminica.

CE ÎMI MAI TRECE MIE PRIN CAP...

Ascult radioul și, brusc, îmi aduc aminte de cel mai prostuț copil din lume: Imrușka. Imrușka din fermecătoarea schiță umoristică a lui Karinthy. De el. Care atunci când aude rostit numele de Cinike o și întreabă pe mama lui: – Eu sunt Cinike? Iar atunci când urcă pe un delușor tot așa își întreabă mama: – Acum sunt oare sus? Zău că, în vreme ce ascult radioul, el îmi trece prin cap, copilul cel mai prost din lume. Pentru că la radio tocmai vorbește cineva. Nu oricine ci, într-adevăr, cineva, unul scris cu majuscule.

Acest cu adevărat cineva nu este nimeni altul decât noul proprietar al unui ziar. Patron de ziar. Vorbește despre marea victorie, cât anume de mare este aceasta pentru societatea noastră, a desființării cenzurii. Cum că azi pot fi scrise lucruri despre care nici măcar să viseze nu putea lumea. Poți să dojenești de pildă ocârmuirea, de-i chiar vine cuiva cheful s-o facă, să mustre guvernul, de-ți vine pofta de dezvăluiri, poți să smulgi vâlul de pe acela care este învăluit în el, așadar cam de alde astea zugrăvea prin vorbe patronul. Numai că atunci când cel care rostea vorbele încet, cel care lua interviul, l-a întrebat ce se întâmplă atunci când, să zicem, unul dintre ziariști îl demască în gazeta lui tocmai pe acela care obișnuia să publice, în contul unor mari sume de bani, în foaia lui, proprietarul fiind atins, în astfel de situații, de importante pagube materiale, dacă respectivul material demascator poate să apară și atunci, comentariul cu privire la libertatea presei al patronului a apucat, brusc, o altă direcție. Iată direcția: asta este o întrebare specială. Încercarea de a se introduce ori ce fel de cenzură este departe de el. Doamne ferește! Este vorba numai și numai de faptul că sunt situații în care trebuie avut grijă ca cineva să nu cumva să trăncănească înverșunat, altfel spus să aștearnă pe hârtie ceea ce a auzit și văzut el. Cazurile acestea speciale sunt analizate, în redacție, de o comisie, comisia aceasta poate fi formată chiar și dintr-un singur om, cu ochi buni, ori, să zicem, doi, în nici un caz însă nu putem vorbi despre cenzură. Practica ne dovedește că nu trebuie să creditezi nici măcar fotografiei pe care a făcut-o la fața locului însuși ziaristul, este bine ca în prealabil s-o vadă această comisie. Pentru că această comisie este alcătuită din oameni bine pregătiți, oameni inteligenți, care știu ce este binele, adevărul, ce este răul, minciuna. Toți ceilalți sunt tare ignoranți. Precum pomenitul Imreluț. Prin urmare dacă

un martor ocular vrea să spună, în ziar, ceva despre un eveniment, înainte de a o face o comisie verifică dacă a văzut bine ce a văzut, dacă a auzit bine ce era de auzit. Dar martorul acesta să nu cumva să se gândească la cenzură. Doamne ferește! Să se gândească mai degrabă la faptul că el este. Realmente, prost. Tare prost. Ca Imreluț. Iar atunci când deschide ușa comisiei, întâi și întâi să întrebe: – Eu acum sunt aici? Toată lumea să întrebe unde anume se află. De la comisie. Ca să afle unde se găsește. Și până și cum anume se numește el. Comisia știe mai bine. Orice știe mai bine comisia. Chiar și atunci când respectiva comisie nu este altceva decât unul, singur-singurel, dar om cu ochiul bun. Sau, să zicem, doi...

SIGNIFIANT

Îl urmăresc adeseori din priviri pe copilul grăbit, felul în care el, dus de un mare elan, trânteste în urma lui poarta. În momentul acela nu contează nimic. Nu contează de se strică zarul, se rupe vreun leaț din gard, o scândură, și nici dacă nu cumva a căzut de pe perete numărul casei.

Îl contemp lu de multe ori îndelung pe bătrânul neputincios când închide poarta, felul în care o face, încet, aproape cu teamă, cu mare blândețe, aceeași poartă. Mâna lui tremurândă stă îndelung pe clanță, are nevoie de acest mic răgaz pentru că, nu-i așa, trebuie să-și socotească pasul următor. Trebuie să-l calculeze. Trebuie să-l prevadă, să-l calculeze, întocmai ca un șahist. Poate că trebui să ia în calcul și ce va mai urma, adică oare de câte ori va mai închide el, după sine, poarta aceea. Pentru că odată și-o dată o va închide definitiv.

De multe ori cred că cel care îl admonestează pe copilul grăbit face o mare greșeală atunci când îi spune să fie mai cruțător, să se poarte mai cu finețe cu poarta aceea, precum și acela care, cuprins de nerăbdare, îi atrage atenția firavului bătrân că trebuie să se grăbească, pentru că uite, vremea trece.

Mă gândesc de multe ori la asta, dacă are oare rost să bagi de seamă cine și cum închide ușa, poarta, pe cine mai interesează oare, în ziua de azi, de pe unde cade numărul casei de pe perete, pe cine să-l intereseze și că cineva iese ori intră pentru prima ori ultima oară pe o ușă ori poartă. Azi nu mai este signifiant...

POTCOVIREA CALULUI

Pe vremea când se ducea zăpada, niște oameni vânjoși, cu năravul de a vorbi cu voce tare, și-au adus caii năvălași la potcovar, veneau cu pași potoliți, cu capul ridicat, mândri, în vreme ce noi, copilași mărunți, retrași la colțul clădirii, așteptam, cu sufletul răscolit, marele eveniment, momentul în care, acolo în atelier, fierarul lasă baltă cumplitele ciocăneli, în care barosul care scapără încă scânteii cade la pământ și meșterul, ieșit în ușă, zice: – Cine urmează?

Și a urmat atunci acea numită potcovire a cailor. Vinele calului erau încordate, la fel pe brațele omului, curtea s-a umplut de mirosul copitelor arse. Văzând noi că munca aceasta bărbătească nici nu este chiar așa de periculoasă, inimile noastre s-au umplut de un fel de liniște ciudată. Nu ne mai era frică de caii agitați. Am început atunci să ne sfătuim care dintre noi ar putea avea curajul să țină piciorul calului, ca fierarul să-i aplice potcoava aceea fierbinte pe copită.

Iar acum, aducându-mi aminte de ziua aceasta de demult când se topea zăpada – în care am reușit să-mi înving pentru prima oară frica – pot să spun așa: asta mi-a devenit amintirea fără de care copilăria mea ar valora cât o potcoavă pe un cal mort.

ASUL DE TREFLĂ

Cartofoiului nu trebuie să i se explice ce înseamnă să-ți „între” o carte bună. Să zicem chiar asul de treflă. Presupun că au existat dintr-aceia care s-au îmbogățit pe seama unui as de treflă, precum și dintr-aceia care, din pricina tot a acestuia, și-au slobozit câte un glonț în propria căpățână. Cine oare ar putea să spună câte încurcături a pricinuit deja în lume un simplu as de treflă? Câte bucurii și câte necazuri s-ar putea trece în contul lui?

Acum oricine ar putea să pună o întrebare: la drept vorbind ce tot oi fi vrând eu cu asul de treflă câtă vreme este unanim recunoscut faptul că oricare dintre cărțile de joc sunt la fel de importante dacă se nimeresc acolo unde le este locul. Ei bine, nu doresc nimic deosebit cu asul acesta de treflă, ce aș și putea porni eu cu el, că doar nici măcar nu am cărți de joc, și nici chef să joc cărți, prin urmare mie nu-mi lipsește, din viața mea, nici un fel de as de treflă. Faptul că acum îndrug verzi și uscate despre el

are o explicație simplă: de-a lungul unor ani întregi m-am tot dus, când am putut, în fiecare duminică, la piața de vechituri. Acolo mi-a sărit în ochi că printre obiectele scoase la vânzare de către un om în vârstă, care de regulă ședea pe un scaun cu trei picioare, se află și un as de treflă, l-am tot văzut ani la rând acolo, printre deschizătoare de conserve, Ana Karenina, creion pentru tâmplari, solniță, tăbliță de scris pentru școlari... Odată chiar am fost martor auricular la întrebarea pe care i-a adresat-o cineva, cum că de ce, și câtă vreme mai aduceți, bătrâne, asul acela de treflă, chiar credeți că o așa carte uzată, doar așa, în sinea ei, îi va trebui cuiva? Domnul acela în vârstă n-a scos o vorbă, s-a tot uita doar cuprins de tristețe, la cel care l-a întrebat și care, disprețuitor, și-a văzut mai apoi de drum printre oamenii rânduți pe acolo de parcă ar fi fost un controlor. După câteva ezitări m-am aplecat apoi și am luat cartea aceea uzată spunându-i: Exact asul de treflă îmi lipsește, ce noroc am eu cu dumneata... Și-am cumpărat asul de treflă.

De-a lungul vieții am văzut puțini oameni fericiți, dar domnul acesta în vârstă așa era atunci. Nu era fericit pentru puținii bani pe care i-a încasat ci pentru că, iată, i-a „intrat” cumpărătorul, acela fiind eu. Îndepărtându-mă încet mă tot gândeam că dacă ar fi ca, totuși, să se strecoare și un fir de tristețe în domnul acela în vârstă, pricina acesteia ar putea fi doar faptul că omul acela sceptic a dispărut între timp prin tumultul de acolo și nu a putut să vadă marele eveniment, vânzarea asului de treflă.

NU CUMVA DIN ÎNTÂMPLARE

Mă gândeam așa, că voi lua legătura cu vânzătorul de semințe de bostan, exact așa am gândit, cu aceste cuvinte mi-am formulat în sinea mea intenția, precum un diplomat, prin urmare voi lua legătura cu el pentru că mă deranjează deja că mereu doar trec pe lângă el, nu cumpăr niciodată semințe de bostan de la el, și nici măcar nu-l salut, deși pare a fi un om interesant, în vreme ce treceam pe acolo am băgat în repetate rânduri de seamă că are o manie, mai exact aceea de a se uita în sus. Nu la vreun om ce ar putea părea important, nu spre cer își ridică privirea ci spre acoperișul casei, către jghebul de deasupra lui, la streășină se uită, ca și cum s-ar teme că în orice clipă i-ar putea cădea în cap o țigla, ori vreo bucată de cărămidă, ori că peste pălăria lui mototolită ar putea

năvăli un guguștiuc, ori vreo vrabie. Se uită în sus și nu oricum, ci cu niște ochi cercetători, s-ar putea spune dându-și aere de om important. Trebuie că omul acesta știe ceva despre cele aflate pe sus, ceva ce mie nu mi-a sărit niciodată în ochi, nu am aflat nici un rost în asta, în a privi adeseori în sus, cu excepția, să zicem, a unei anumite clipe, aceea când, cu mari bubuituri, a apărut deasupra mea un elicopter și-atât. N-am simțit niciodată nevoia să mă uit în sus, la o streășină, la vreun jgheab, la vreun om ce poate să pară important, și de aceea mă gândesc că vânzătorul acesta de semințe de bostan poate fi interesant.

Azi m-am dus direct spre el, mi-am tot făcut de lucru cu telefonul, cu țigările, adică am tot așteptat momentul în care omul meu obișnuia să se uite în sus. Atunci m-am oprit în fața lui, și m-am uitat și eu, întocmai ca el, în sus. Mai apoi ne-am tot uitat, o vreme, unul la celălalt, se vede treaba că l-a surprins neașteptata mea comportare, dacă gestul de a te uita în sus poate fi numit, în linii mari, comportament.

– Nu-i nimic pe acolo, domnule, numai că eu m-am obișnuit deja, tot urmăresc ca nu cumva, din întâmplare... Adevărul este că, în iarna anului trecut, pe vremea când a început să se topească zăpada, am observat că stă să cadă o țiglă, s-a oprit cu jumătate din ea în streășină și mie a început să-mi fie frică de ea, căci, nu-i așa, niciodată nu poți să știi când, din întâmplare, ... Și aflați de la mine că într-o bună zi, mai bine zis într-o vântoasă zi, țigla aceea atârnată a și căzut, s-a făcut țandări tocmai aici, în locul în care stau eu acum, asta însă trebuie că s-a întâmplat peste noapte, acesta mi-a fost norocul cu respectiva țiglă. Și-atunci eu m-am uitat pe îndelete, în interesul meu, la sfărâmurile acelea de țiglă, și m-am tot gândit că dacă acelea ar fi ajuns așa în capul meu atunci noi doi n-am mai sta acum de vorbă. De vreme ce am început să vă spun dumneavoastră toate astea, aș dori să mai adaug ceva la ele. Viața este uluitor de simplă, pentru că trebuie să iei în seamă doar două lucruri: de va fi să ieși din casă, înainte de toate să te uiți în jurul tău dacă nu cumva e pe undeva ceva ce trebuie dus afară, că de va fi să ieși fără să iei cu tine lucrul acela, atunci va trebui să te întorci pentru acel ceva. Și invers: de pornești să intri în casă, mai întâi uită-te de jur-împrejur de nu-i pe acolo ceva de dus înăuntru. Asta este una dintre treburile pe care trebuie să le știi despre viață. Cealaltă este aceea despre care era vorba mai adineauri. Va să zică omul, pe oriunde s-ar afla el, de asta una să aibă grijă, ca nu cumva, din întâmplare...

DOAR ATÂTA AȘTEPT, SĂ FIU ÎNTREBAT CÂT ESTE CEASUL

În tot orașul meu nu există un chioșc pentru ziare mai mic decât acesta, nici măcar un scaun nu încapă în el, și de va trebui, din pricina piciorului meu, să mă așez totuși, o fac, să vedeți numai, pe acel ceva ca o lădiță, de acolo, dar vă spun, numi și numai din pricina piciorului pentru că altminteri, nu-i așa, nici pe aici nu prea poți să stai jos, sunt tot timpul întrebat câte ceva, iar de va fi să șed acolo jos, pe acel ceva ca o ladă, degeaba aș mai răspunde, oamenii nu m-ar auzi, prin urmare chiar că pentru nimic nu-i bun locul acesta, până nici aerul n-ar putea pătrunde din pricina prea multor ziare dacă n-aș ține ușa deschisă, să nu cumva să credeți că treaba mea pe aici este chiar așa de simplă, că numai la prima vedere pare așa, dacă vă opriți pe aici, pe lângă chioșc, ca acum, păi atunci nu vedeți decât că mi se cere câte un ziar proaspăt iar eu îl dau, numai că de câte ori nu mi se întâmplă că sunt întrebat de nu cumva am ceva despre nici măcar nu știu ce este acela, bănuiesc doar că s-ar putea să fie vreo revistă de modă din străinătate, ori ceva publicație ciudată, sigur, scrisă într-o limbă străină, iar dacă le spun că nu am, atunci sunt întrebat dacă revista asta îmi vine de obicei, ori când am avut-o ultima oară, ei bine, ce să știu răspunde la toate astea când nici măcar atâta nu știu că despre ce anume este vorba, d-apoi cine să se mai poată descurca azi printre atâtea publicații, eu cunosc deja o sumedenie, pe cele mai multe le recunosc după cât de goală este femeia de pe pagina de titlu, interesant este că în ziua de azi nu aud măcar unul că s-ar interesa, de pildă, despre cultivarea sfeclei de zahăr, ori dacă nu cumva este vreo revistă de specialitate cu privire la prășit, mă-rog, moda-i la modă, ei, și-apoi lumea se interesează de treburile financiare, politice, de sport se interesează, pe mine nu mă preocupă nici una în mod deosebit, noa, să zicem aia doar care spune ce numere au ieșit la loto și cu asta basta, dar eu le răspund totuși la toți, dacă știu, dintr-aceea că omul tace toată ziua nu se poate trăi, numai că acum așa stau lucrurile, asta-i situația, toate-s o singură ciorbă, te întreabă de ai asta, de ai aia și cu asta se duce mai departe, că, nu-i așa, fiecare are câte o treabă, recunosc și eu că nu întotdeauna am chef de vorbă, noa, dar de multe ori se întâmplă așa că nu aștept nimic altceva decât să fiu întrebat cât este ceasul, ei, și-atunci ceva se pune în mișcare în mine și nu doar atâta fac, ridic adică mâneca de la cămașă, arunc o privire asupra ceasului și îi spun ora, ci îi adaug

acesteia, orei exacte, că pe asta a spus-o mai adineauri și micuțul meu radio, micul meu radio obișnuiește să spună cu exactitate ora exactă, și de fiecare dată spune bine și mersul vremii, în potriveală cu ce-i pe afară, pentru că radioul meu este atâta de mic încât n-ar putea încăpea în el nici un fel de minciună, așa cum încap ele, oricâte ar fi acestea, în radiourile mari, în acestea este loc berechet și pentru brașoave, cam asta ar fi cea mai mare pricopseală a radioului micuț, mai cu seamă a acelora ca al meu, pe care poți prinde doar un singur post, iar acesta este un uriaș chilipir față de radiourile perfecte, îmi aduc aminte că aveam pe vremuri un radio mare, îi tot răsucaleam într-una butonul, căutam pe el multe feluri de știri numai că nu puteam asculta ca lumea nici una, deoarece, de cele mai multe ori apucam doar coada știrii, mai apoi numai tot ghiceam ce anume s-o fi putut spune pe acolo, știrea de noi spusă mai apoi nu era niciodată demnă de încredere, pentru că știrea auzită doar pe jumătate așa o și dădeam mai departe, doar ca pe o jumătate de adevăr, de-o fi fost să fie adevărată și jumătatea aia, de-aceea obișnuiam să o cotesc mereu spre radioul meu micuț, ia uitați-vă, este acolo în spate micuța mea minune albă, obișnuiesc s-o arăt de fiecare dată când răspund la întrebarea cât este ceasul și mă laud într-una cu micimea lui, cu faptul că în el nu încap nici un fel de minciună, până și treburile adevărate abia de încap în el, măcar că știm toți că prin lume sunt tare puține adevăruri, dar până și acestea abia de încap în el, lucrurile adevărate, atâta-i de mic radioul meu, pe deasupra trebuie să-și afle loc în el și piesele din care este alcătuit și nu doar știrile, cu alte cuvinte cam asta este tâmpenia pe care o fac să ia foc atunci când sunt întrebat cât este ceasul fiind chiar și ascultat răspunsul meu, ei bine, stați să vedeți, atunci când eu apuc să pot povesti toate acestea cuiva, sunt un om fericit în toată acea zi, nu prea știu exact de ce anume sunt fericit, poate pentru faptul că atunci, în vreme ce sunt ascultat cu cele ce le înșir despre micuțul meu radio, văd cum, de obicei, îi năpădește zâmbetul și, luând în mână foșnitoarele ziare proaspete, pleacă mai departe cu el pe buze...

MESAJ DIN PARTEA CEALALTĂ A CALULUI

Prin urmare, data trecută am uitat să vă spun dumneavoastră că atunci când scaunul acela de nichel pe roți s-a rostogolit cu mine afară în curtea spitalului, sora medicală, în timp ce mă ajuta să mă așez într-un taxi, mi-a spus, drept rămas bun, cam așa: nu-i așa că v-am zis că veți scăpa cu viață, ce-i drept până și de două ori ați fost pe punctul de a vă stinge, numai că eu am avut o presimțire, cum că nu vă veți da sufletul, numai că de-acum să-l ascultați pe domnul doctor, să vă duceți frumos la radiații și tare să aveți grijă de dumneavoastră, mai cu seamă de a nu cădea de partea cealaltă a calului, să vă protejați adică, să nu uitați nici măcar vreme de un minut că minunea este cea care v-a adus înapoi, minunea, ea v-a adus îndărăt....

De alde astea mi-a spus sora, dar eu știam încă de acolo din taxi, că nu voi putea realiza nimic din toate acestea, în zadar m-a adus îndărăt minunea, mi-a venit deja pofta de o țigară, ei bine, încă n-am aprins-o, dar mintea îmi umblă întruna la dintr-acelea care, după părerea domnului doctor, îmi sunt strict interzise, înșiruirea lor ar fi tare lungă, pe scurt, mă aflu în situația în care nu mai am voie să trăiesc în felul în care am trăit până acum, pentru că dacă încerc să trăiesc tot așa voi și cădea de partea cealaltă a calului, așa să vă uitați la mine ca la omul care am stabilit deja în ce fel îmi voi reînnoi acoperișul casei, nu dorm nopți întregi, îmi tot frământ creierul de care anume treabă să mă apuc, când se crapă de ziuă îmi stă la îndemână un caiet cu pătrățele în care notez ce anume trebuie să fac, așa cum obișnuiam să procedez și mai demult, adică pe vremuri, când încă nu trebuia să văd de mine ca nu cumva să cad de partea cealaltă a calului, pentru că asta-i situația, eu am trăit tot timpul pe aici, de acea parte prin care omul avea alte griji și nu pe cea de a se menaja pe sine, și acum ia spuneți-mi, se poate trăi oare în felul acesta, adică să ne tot menajăm și să facem doar ce ne este prescris, în plan medical adică, după părerea mea omul este în așa fel alcătuit, încă de la începuturile lui, încât să nu poată ședea liniștit, nu-i așa că pricepeți ce vreau să pun în evidență prin toate astea...

De pildă dacă aș fi condamnat la veșnică inactivitate aș și muri repede de această inactivitate, în temei nervos cum se spune de obicei, în plan nervos, astea vi le pot spune acum dumneavoastră, acestea le spun eu, cel pe care minunea l-a adus înapoi, minunea, și deja am și picat de

partea cealaltă a calului, pentru că numai aici pot trăi, în această parte, așa cum se obișnuiește a se spune, în plan nervos, data trecută am uitat să vi le spun toate acestea...

ATING HOTARUL NEGHIOBIEI

Se poate vorbi puțin cu dumneavoastră? Vă urmăresc zi de zi, vă tot plimbați în sus, în jos, mai cu seamă pe partea însorită, ca Benő, scriitorul, spuneți-mi, nu-i așa că plimbarea aceasta nu-i o recomandare a medicului, pentru că eu pornesc de la mine însumi, mie mi s-a prescris în mod categoric plimbarea zilnică, numai că făcută de unul singur este cumplit de plicticoasă, am zile în care tot ce vorbesc pe parcursul ei este un simplu pardon, este momentul în care mă feresc din calea cuiva, este frumoasă ziua asta de azi, și mai cu seamă atunci ar fi de tot frumoasă dacă aș putea vorbi din belșug cu cineva, nu țin neapărat ca acel cineva să fie un om întru totul normal, oamenii normali sunt cumplit de plicticoși, să nu mă înțelegeți cumva greșit, nu la dumneavoastră fac aluzie, mie mi se întâmplă că, iată, ating hotarul neroziei, și a mă opri pot însă, îmi dau singur seama când apuc să spun nerozii, iar dacă omul își dă singur seama atunci necazul nu este încă mare, ia uitați-vă, cei de pe acolo sunt turiști, de-aia fac fotografii, prin piața aceasta aparatele de fotografiat scapără într-una, chiar și atunci când arde soarele, în vreme ce eu, în situații de felul acesta, îi ignor și încep să mă gândesc cine să fie oare omul acela care să priceapă ce anume am dedus eu mai zilele trecute, este o adevărată descoperire deducția mea, încerc să vă povestesc pe scurt asta, dumneavoastră, așadar pe lume sunt deja mai multe fotografii decât existența realitate, închipuiți-vă că palatul acela este fotografiat, într-un an, să zicem, de cam o sută de mii de ori, acesta este, doar așa, un număr, de dragul exemplului am zis atâta, prin urmare există un palat și, cu el, o sută de mii de fotografii, dumneavoastră ați auzit cumva ceva despre megapixel, pentru că dacă da, atunci treaba mea este mai ușoară, cuvântul „punct” nu va mai fi azi-mâine la modă, în ziua de azi un om ca lumea știe deja că punctul este un pixel, de vreme ce megapixelul este făcut din tare multe pixeluri respectiv din tare multe punctulețe, cred că sunt suficient de limpede, prin urmare există un palat și cu acesta există atât de multe fotografii încât ele nu ar încăpea în piața aceasta, dacă ar fi

ca ele să fie întinse pe aici, acum este mai de înțeles, nu-i așa, că și în cazul aceasta sunt mai multe, mai întinse decât realitatea, dar tot așa se întâmplă, să zicem, și cu un ghiocel, acela poate fi fotografiat de enorm de multe ori, ghiocelul se veștejește apoi, cumplit de multele fotografii nu se vor ofilii, câte exemple să vă mai dau dumneavoastră ca să puteți pricepe, ia uitați-vă, am aici telefonul meu mobil, este un exemplu bun și acesta, eu am trei dintr-astea, în cele trei există în total cam două mi de locuri unde i-aș putea înscrie pe cunoscuții mei, prietenii, numai că eu nu că am două mii, nici măcar două bucăți de prieteni nu am, așa cum spun, nici doi, măcar că ăștia nu-s mulți, mai cu seamă acum nu am prieteni, de atunci de când s-a dedus că boala mea este grea, știți, omul bolnav este de regulă evitat, de aceea umblu și eu, zilnic, pe aici, și în sus și în jos, mai cu seamă pe partea însorită a străzii, ca și Benö, scriitorul, plimbarea aceasta mi-a fost prescrisă de medic, așadar credeți-mă, în realitate sunt mult mai puține lucruri decât ar putea crede omul, pilda mea cu telefonul îmi place mai mult decât pixelitul, știți, lucrurile mai simple sunt mult mai ușor de priceput și mai limpezi, numai că se întâmplă că le prezentăm mult mai complicat, puteam, nu-i așa, să încep cu aceea că telefonul este de fapt o unealtă, un instrument de trebuință la o convorbire, numai că în felul acesta spusele mele sunt tot atât de lipsite de conținut ca și când aș rosti: cuiul și ciocanul. Asta este! Este gata și cea mai nouă descoperire a mea, pe care v-o destăinui acum dumneavoastră pentru a putea să fiu înțeles deplin: lumea aceasta merge cu noi într-o direcție în care azi mâine vor fi mai multe ciocane decât cuie. Vă mulțumesc că m-ați ascultat astăzi pe mine. Pardon...

MONARHIE

Cât de liniștit, fericit am trăit până acum, în calitatea mea de om simplu, aș putea spune și așa, trecător, care nu este nevoit să se comporte într-un mod deosebit, el doar că se duce oareunde, ori vine de pe undeva și gata, nu are nimeni nici o treabă cu el. Acum însă – la bătrânețe – sunt expus posibilității de a se întâmpla orice cu mine, s-ar putea prăvăli peste mine un tare mare premiu, ori, să zicem, aș putea fi declarat rege! În ziua de azi orice se poate întâmpla. Acum nu am timp să vin cu exemple din istorie, pentru că trebuie să mă pregătesc, prin familia noastră au existat

relativ puțini regi, vorbind absolut sincer, nimeni, așa încât, în situația aceasta, nu prea știu cum trebuie să se comporte un rege și nici nu am idee cum trebuie să arate un rege bun. De aceasta, de regalitate mă tem cel mai mult, pentru că de premiul Nobel m-aș putea totuși bucura oarecum, că doar nu este condiționat de niscăi mari răspunderi. Aș doar tot da niscăi răspunsuri de ar fi să-mi pună întrebări ziariștii. Ori ce m-ar întreba eu le-aș răspunde așa – sigur, cu o convenită energie și dându-mi importanță – cum că activitatea mea modestă era menită să promoveze cauza păcii mondiale, scopul meu era, în exclusivitate, înfăptuirea înțelegerii între popoare. Aș accentua faptul că, în funcție de capacitățile mele modeste, această modalitate de a nu spune nimic sună într-adevăr frumos. A fi rege este mai greu. Mai cu seamă rege bun.

Acum dacă cineva mi-ar spune, cu porniri de-ale unuia cu mațe pestrițe, să nu mă apuce groaza pentru că din mine n-ar putea ieși niciodată rege, nu arăt nicicum a așa ceva, de altminteri chiar și situația internațională precum și actualele împrejurări te trimit cu gândul la faptul că titlul acesta de rege mă ocolește pe la tare mare distanță, atunci eu i-aș răspunde așa: exact despre asta este vorba. Despre situația internațională și despre împrejurări. Acestea însă, fapt notoriu, se tot schimbă, precum vremea. Și de aceea, în ce mă privește eu tot învăț, în mare taină, meșteșugul de rege..

CARUL CU BOI SE DISTINGE PÂNĂ DEPARTE

– D-apoi vă tot îmbogățiți, domnule Sik, prosperați, atunci când am fost ultima oară pe aici nu aveți încă dulapul acesta, spuneți-mi, acesta-i pentru cărți?

– Pentru cărți.

– Așadar pentru cărți. Bănuiam eu că este pentru cărți. Ei, na, și spuneți-mi numai, Louis-quinze acela n-a plecat încă? Garnitura aceea din spatele dumneavoastră...

– Nu, pentru că nu-i originală

– Așadar nu este originală. Iar odicolonul acela, acela cum e, domnule Sik?

– Estic.

– Credeam că este nemțesc, prin urmare nici acela nu este original. Ei, și platoul acesta este original?

- Da, acesta-i original.
- Cât de ușoare sunt tăvile acestea față de cele de acum, cele noi, nu-i așa că și dumneavoastră, domnule Sik, vedeți la fel lucrurile, așa-i? Iar mașinăria asta ciudat la ce-i bună, asta de aici, din dreapta, asta cu un capac boltit?
- Aparat de mărit.
- Deci aparat de mărit. Probabil că acum de-aia nu luminează pentru că nu-i cuplat. Și de ce ar fi cuplat? Vedeți ce tot întreb? Și, ia mai spuneți-mi, aia de acolo, micuța aia galbenă, aia ce-o mai fi? Acolo, lângă mâna dumneavoastră dreapta, aia, aia...
- Astea-s doar resturile unui lac galben ce s-a vărsat pe aici.
- Sigur, desigur, n-am văzut eu bine, ei, și mărgeaua aceea?
- Aceea este ambră.
- Ambră! Și ia spuneți-mi, cum poate omul să știe că este ambră, omul, ca să-i zicem așa, laic? După felul cum strălucește, ori după contururile ei? Ori doar un specialist ar putea-o face, să decidă de-i chiar ambră ori doar un fals...
- Specialistul.
- Din asta ar putea ieși până și două, atâta-i de lungă, nu-i așa domnule Sik?
- Ar putea.
- Eu cred că de-aia nu poate fi socotită a fi prea scumpă, pentru că pot ieși până și două din ea, vai, ce contururi regulate au biluțele, sunt așa de frumos descrescătoare...Și oare știți că mărgeaua galbenă este mult mai frumoasă decât cea roșie?
- Depinde de gustul omului.
- Da, sigur, e treabă de-a gustului, dar aflați, totuși, că cea galbenă este mult mai frumoasă. Iar aia de-acolo ce-o mai fi? Avion? Sigur că-i avion, ei, nu cumva să uit însă, eu am o puiă, tare veche, e dichisită cu o lucrătură minunată, numai că nu are pisător, să fie un bai acesta?
- Îi tare mare bai de nu are pisător...
- Mă gândeam și eu. D-apoi aia de-acolo, mașinăria aia?
- Aparat electric de bărbierit, Remington.
- Deci așa, Philipsul este mult mai bun decât Remingtonul, dar, totuși, care este părerea dumneavoastră, domnule Sik, despre aparatele de ras?
- Depinde.
- Platourile acelea albastre cum sunt, domnule Sik?

- Simple, sunt din faianță...
- Și se obișnuiește așa ceva, ca platourilor din faianță să li se aplice un astfel de fond albastru?
- Se practică.
- Și cât valorează unul?
- Șaizeci, șaptezeci...
- Va să zică șaizeci, șaptezeci... Și este aici și o tavă de Corund, aia cât să fie?
- Treizeci, patruzeci. Care-i veche.
- Și de nu-i veche, atunci cât? Nu-i așa că mai puțin...
- Mai puțin.
- Știți dumneavoastră, domnule Sik, că acel car cu boi se remarcă până departe? Și sunt și ceasuri pe aici, ceasuri de perete, prosperați frumos, domnule Sik... Nu-i așa că sunteți de acord cu mine atunci când spun că pudra franțuzească este, în continuare, cea mai bună, și parfumul este bun de-i franțuzesc, chiar dacă pe vremea mea nu așa eram învățați... Francezii nu pot fi ajunși din urmă... Iar despre oglinda aceasta ce puteți spune, dacă nu vă jignesc, domnule Sik...
- Este sticlă gravată, de opt milimetri și este belgiană.
- Belgiană? Doamne, belgiană...

O MÂHNIRE ADÂNCĂ VALOREAZĂ TOTUL

Vă contemplu de multe ori pe dumneavoastră, o fac doar așa, din distracție, îmi place să studiez oamenii, le observ mersul, felul în care se așează pe o bancă, cum le împrăstie porumbeilor semințe, sau felul în care tocmai își beau berea, ori se opresc și se uită la ceasul din turn care, de vreo sută de ani, arată același timp, adică acesta nu merge, obișnuiesc uneori să observ cum sunt salutați cunoscuții, dacă vă opriți să schimbați o vorbă cu ei ori se merge cu nepăsare mai departe, sunt dintr-acia care sunt mereu grăbiți, îi văd grăbindu-se în fiecare zi, se precipită înspre undeva de parcă tocmai ar pierde trenul, există și dintr-aceia care, de fiecare dată, se doar plimbă agale, nu se grăbesc niciodată, nu se uită în nici o parte, omul se tot duce într-o direcție oarecare și este atent doar să nu se împiedece în ceva, și-apoi să nu-i uit de printre aceștia pe cei care atât de veseli umblă, se tot duc, pe stradă de parcă tocmai și-ar fi

înghesuit în buzunar marele premiu de la loto, alde ăștia realmente zburătăcesc prin înghesuiala pietonilor, fâlfâie doar scurt pe lângă ei, trec printre ei ca și cum ar fi încredințați că s-au născut numai și numai pentru a fi fericiți, știți, oamenii aceștia ce stau să plesnească de fericire, răzgâiați, pe mine nu mă prea interesează, la drept vorbind nu-i invidiez, este vorba doar despre faptul că eu nu prea cred în oamenii aceștia tot timpul tare bucuroși de ceva, aveam o mătușă, o chema Berta, ei bine, despre ea, despre Berta, se povestea că în copilăria ei așa știa să se bucure de toate fleacurile încât, de pildă, odată s-a bucurat atâta de tare de un pui de găină de o zi, ori de un boboc de rață, încât, în bucuria aceasta, și din greșeală, i-a rupt, cu o mușcătură, capul, iar întâmplarea aceasta a rămas legată de ea pe veci, era pomenită până și atunci când ea era deja bătrână și umbla sprijinită în baston, până și atunci, ei bine, eu doară așa în doară am pomenit întâmplarea aceasta, nu este, nu-i așa, un caz semnificativ, nu putem spune despre chiar toți oamenii veseli că ei, în bucuria lor, ar îmbuca, rupându-l, capul unui pui de găină, nu putem spune așa ceva, în schimb dumneavoastră vă mai pot spune că, de pildă, eu n-am șezut încă într-un avion, dar mi-am imaginat în repetate rânduri cam ce anume m-ar putea, oare, liniști pe mine acolo în avion, de-ar fi să-l pot vedea pe pilot într-o nemaipomenită bună-dispoziție, să poți să-l pui până și să-ți prindă păsări, după cum sună zicala, ori mai degrabă o stare a lui, a celui pilot, de om tăcut, serios, calm, pricepeți, nu-i așa, la ce mă gândesc, păi la faptul că așa avea mai multă încredere într-un pilot tăcut, adică, în general, nu prea am încredere în oamenii tare veseli, nu-i agreez pe oamenii tare bucuroși, nu știu dumneavoastră ce aveți de spus în privința aceasta, dar eu zic că, de multe ori, o mâhnire bună valorează orice, sigur, eu acum nu vă vorbesc dumneavoastră despre o așa mare mâhnire ca a omului care stă și cugetă de să-și lepede acum viața, ori să mai aștepte puțin, eu nu o atât de uriașă mâhnire agreez ci, să zicem așa, îmi plac mâhnirile acelea simple din situațiile în care, cu un calm desăvârșit, fără a epata, acceptăm o surpriză de care s-ar cuveni să ne bucurăm, și ne gândim atunci și la posibila consecință nefastă a ei, eu numesc așa ceva ca fiind amărăciune tămăduitoare, nu pe aceea în urma căreia omul ajunge, de trebuie de nu, să urle, e drept, s-a întâmplat și că eu am fost pus sub observație atunci când, odată, cineva mi-a adus o tare bună știre iar eu nu m-am putut bucura de știrea asta bună într-un fel în care să poată să vadă și alții asta, mi s-a spus atunci, vă rog să poftiți a fi

fericit un minut, pentru că dacă nu faceți asta atunci nici că meritați știrea asta bună, vă urmăresc adesea dar nu vă văd niciodată a fi fericit, cel puțin n-ați arătat așa ceva, până și umblatul pe stradă îl faceți, mergeți, ca unul pe care nu-l prea interesează nimic, s-ar putea întâmpla până și să fim rude în plan sufletesc, de fapt am și putea fi așa ceva, spuneți-mi numai, sunteți și dumneavoastră de părere că de multe ori o mâhnire bună valorează orice?

DUMNEATA TREBUIE SĂ ȘTI TOTUL, ZSÓKA

Intru într-un birou, șeful de acolo tocmai dictează ceva, nu se cuvine să-l deranjez, m-am gândit să-mi petrec timpul de așteptare cu vreo treabă importantă, să aflu adică o ultimă formă a felului în care să-mi rostesc salutul. Gândurile îmi furnică înțepătoare prin minte, încerc să deduc între ce fel de oameni am intrat. Întâi și întâi îmi arunc privirea asupra secretarei, este un reflex care mă lucrează în situații de felul acesta, dar termin repede cu ea, cu secretara, stabilind că duduia aceasta este mai ușor de a fi lăsată grea decât gânditoare pentru că, și asta se vede cu ochiul liber, ea bate în așa fel la mașină cuvintele șefului ca și cum acestea ar fi din de-a dreptul Sfânta Scriptură. După aceea mă gândesc însă că s-ar putea să greșesc, au fost și cazuri în care nu am avut dreptate... Au fost, vă spun, și asemenea situații, dar nu sunt obișnuit ca alții să aibă dreptate, de cele mai multe ori eu sunt purtătorul de drapel al propriilor mele păreri, dedusului meu adevăr. Sunt purtătorul de drapel, cât de fermecător sună asta, nu-i așa... D-apoi de va fi ca la purtarea drapelului să mai adaug și faptul că doar prin simpla mea prezență eu îi vrăjesc pe unii. Dacă nu pe altcineva atunci măcar pe mine însumi. Ei bine, și-acum trebuie să ghicesc ce fel de om poate fi șeful personal. E o namilă de om și tocmai dictează așa:

Aliniat nou, ghilimele deschise, „Poporul trebuie pus la punct.

Mai cu seamă neamul acesta ardelenesc pentru că, indiferent ce nedreptate îl atinge, este înclinat numaidecât să devină insolent.” Ghilimele închise, Zsóka. Și-acum adaugă acolo cui îi aparține fraza pe care am citat-o. Ști, nu-i așa? Dumneata trebuie să ști de toate, Zsóka. De ce te uiți așa la mine? Să nu cumva să spui că nu ști...

– Nu, nu știu, domnule șef, nici n-am auzit, vă rog să-l întrebați pe domnul acesta care stă și așteaptă pe aici, da dacă el știe.

Îmi îndrept ținuta și aș și putea începe spunând că habar nu am, dar nu zic, în schimb le comunic, cu respectul cuvenit, că de regulă sunt extrem de distrat, ca de pildă și acum și, de va fi să am un răgaz de vreo două minute, încropesc pe loc niscai fraze bizare, nu de mult găselnița mea a fost că fi-vor, oare, pretenții de ovăz prin Ovezeni, știu însă câte ceva despre fraza care a fost dictată. Știți, domnule șef, s-a întâmplat așa că atunci când secuii au fost duși în războiul francez, în primăvară, în fiecare dintre zilele de la începutul verii ei au săpat tranșee, asta era menirea lor, de ploua, de-i prăjea soarele arzător, la luptă nu erau duși, dar în fiecare zi conflictul care îi privea și pe ei era evidențiat. A venit luna iunie, a venit și iulie, se cocea de-acum grâul auriu când secuii au pornit spre marele cartier general o delegație, care delegație era însărcinată să prezinte acolo jalba secuilor. În asta se spunea că, iată, este vară și este vremea secerișului, și că rugămintea lor este să le fie indicată partea dușmanilor care le revine lor pentru a o putea lichida, ca să se poată duce apoi acasă, în Transilvania, pentru că pe acolo, pe vremea aceasta, sunt de făcut treburi ce nu pot fi amânate. Și au mai spus și că... Numai că aici șeful m-a întrerupt și i-a spus așa Zsokăi, scrie Zsóka mai departe, continuă, este totuna cine a scris fraza pe care ți-am dictat-o, prin războaie sunt mulți, toți spun câte ceva, ca și mine mai adineauri, dumneata notează doar că vorbele acestea au răsunit în războiul francez. În general, chiar că sunt într-adevăr mulți prin războaie, toată lumea spune câte ceva, întocmai ca și mine mai adineauri, dar că ceea ce am spus a fost o brașoavă nici măcar Zsóka nu bănuiește. Zsóka, cea care este mai ușor de...

PARCĂ AȘ TRĂI DIN ZORI PÂNĂ-N NOAPTE ÎN BUCĂTĂRIE

De gătit nu știu decât să fierb ceai și ouă, dar cu mare meșteșug pe acestea, adică le las acolo, pe plită, până ce dau în clocot. De aceea îmi place să fiu prin bucătărie, chiar de ar fi să șed doar cu jumătate de fund pe acolo tot mă simt mai bine decât într-un fotoliu în care să te cufunzi prin vreun salon, loc prin care, în fiecare clipă, trebuie să te porți oarecum. Pentru că a te comporta e ceva ce nu-mi place. Probabil pentru

că nu mă știu comporta, cel mult să-l jignesc pe acela care ajunge prin preajma mea. Poate că nici nu mai trebuie să spun că până și rândurile acestea le-am menit jignirii, ziua mea este mult mai liniștită atunci când apuc să jignesc cât mai devreme pe cineva, liniștea aceasta se revarsă prin tot sufletul meu și, de obicei, dăinuie până seara. Am pomenit că îmi place să tot fiu prin bucătărie, dar numai cu condiția ca între timp să nu spele nimeni vasele pe acolo și să nu-mi tot vorbească despre tainele gătitului, ci mai degrabă acela să mă asculte pe mine, acela care, de poate, inventează mereu ceva demn de ascultat, chiar și atunci când de jur împrejur nu se află nimic deosebit, decât, să zicem, în fereastră, o mușcată singuratică... Îmi place așadar să tot stau prin bucătărie, îmi place și aroma mâncărilor bune, printre acestea tocana de miel precum și ficatul de vițel în plin sfârâit încă. Numai că acolo, în bucătărie, nu trebuie să vorbească între timp nimeni despre în ce fel a fost belit mielul acela, care tocmai se frige pe plită, și nici despre vițel să nu se pomenească de loc, nici despre cât de drăguț era acela, vițelul, cu părul lui mai creț și cu pete maro închis. Prin urmare dacă se vorbește despre așa ceva ies pe loc, în fugă, din bucătărie, las baltă talmeș-balmeșul de acolo, mușcata, soția, totul și mă fofilez până pe strada din vecinătate pe unde, cu mâinile la spate, mă voi tot plimba întristat ca în felul acesta să treacă vremea, să mi se destrame încetul cu încetul starea de mânie, vă spun, umblu pe acolo ca un înțelept și, în măsura în care este posibil, nu salut pe nimeni, ca și cum nici nu aş vedea pe nimeni. De fapt, în asemenea situații chiar că nici nu văd altceva decât mielul acela nevinovat pomenit în bucătărie și vițelul acela cu părul ondulat al cărui ficat fraged sfârâie acolo pe plită.

Am mai menționat că până și aceste rânduri le-am destinat afrontului, așadar iată care e situația. Situația e că dacă pornesc dimineața televizorul, pentru că, nu-i așa, îl pornesc atunci apuc să văd că de cele mai multe ori niscăi actori, regizori tot vorbesc despre secretele profesiei lor, ei gândindu-se că de așa ceva are nevoie poporul. Altminteri spus nu ca el, poporul (să-i spunem telespectatorii) să vadă la televizor o reprezentație bună, ci ca el să afle, să știe, nenorocitul de popor să-și bage în cap felul în care s-a alcătuit un spectacol, o scenă, atunci când un actor tocmai a intrat într-o mare belea, pentru că chiar atunci, acolo pe scenă, l-a apucat o diaree, doar cu câteva minute înainte de apariția pe scenă l-a amendat un polițist de la circulație pentru exces de viteză, de

fapt indiferent pentru ce anume, dar l-au amendat, iar nervii lui nu tocmai pentru așa ceva erau pregătiți, să nu urle adică după toate acestea, ci pentru a mângâia urechile drăguței lui cu un blues destins, așadar poporul trebuie să știe neapărat asta. Nenorocitul acela de popor trebuie să știe asta, pentru că a cânta în aceste condiții un blues și a nu urla, ori înjura, este o mare bravură. Ei bine, iată, așa ajung eu într-o astfel de bucătărie în care vine vorba despre un miel nevinovat și un vițeluş frumos și nu despre mușcata înflorită din fereastră. Prin urmare eu mă simt, aproape în fiecare dimineață, a fi în bucătăria artei dramatice, și nu exagerez dacă fac afirmația aceasta și peste zi, ori seara, atunci când dau drumu la televizor. Ca și cum aş trăi de dimineața până seara în bucătărie. De unde omul, de nu vrea să ajungă la înjurături, trebuie să se refugieze numaidecât. În astfel de situații eu apăs pe butonul de închidere iar televizorul mai fâșâie puțin a încuviințare precum ficatul fraged de vițel pe plită.

TIBI A POVESTIT CUM A DEVENIT CINEVA OM MARE

Tibi este prietenul meu, dacă nu mi-ar fi nu mi-ar fi povestit în ce fel a ajuns cineva om mare, în loc de a povesti s-ar fi făcut mai degrabă, recurgând la metodele lui secrete, el însuși om mare, important, care să fie salutat de la distanță. Tibi este un om simplu, a cărui bicicletă, până și asta, este ruginită, și pe care nu i-a furat-o niciodată nimeni. Tibi este tâmplar, dar nu maistru, simplu tâmplar cine mai știe de câți ani. Tibi a stat ani de zile în fața benzii rulante de acolo pe unde se fabricau scaunele, chiar și cele pentru export. Pomenesc amănuntul acesta pentru că atunci când exportul era bun și câștigul lui era cu ceva mai bun, prin urmare trebuia să fie tare chibzuit pe acolo, prin fața benzii rulante, pentru a putea apuca să-și cumpere prima bicicletă, care dealtminteri este ruginită dar încă se poate merge cu ea, până și la piață. Atât despre Tibi. Mai apoi a fost repartizat acolo, lângă Tibi, un tânăr bine făcut, tot acolo lângă banda rulantă, să-l numim Haș pe acesta, din moment ce numele lui începea cu litera H. Au trecut doar câteva zile până când Tibi și colegii lui au băgat de seamă că picioarele acelea de scaun trec acum, de când l-au repartizat pe Haș acesta aici, mai încet decât înainte prin fața lor. În toată realitatea ei povestea aceasta abia acum începe: într-una

dintre zile s-a primit de la conducerea fabricii indicația ca muncitorii să-și aleagă, dintre ei, un responsabil pentru gazeta de perete, pentru că fără asta fabrica nu mai este fabrică. Cei ai lui Tibi l-au ales rapid, și în unanimitate, pe Haș, au făcut asta gândindu-se că în felul acesta, lui Haș revenindu-i în calitate de responsabil al gazetei de perete diverse îndatoriri, picioarele de scaun nu se vor mai tot împotmoli pe banda rulantă. Soluția s-a dovedit a fi bună, pentru că lui Haș nu-i prea plăcea să lucreze. Avea în schimb preocupări tare serioase în privința gazetei de perete, a afișat acolo fotografiile muncitorilor frunțași, și a tot făcut multe altele. A mai venit apoi și o altă indicație, cum că trebuie să fie trimis cineva la o conferință, fabrica nu poate rămâne fără reprezentant acolo, și-atunci muncitorii l-au propus pe Haș. Mai apoi Haș acesta era mai mult în afara fabricii decât prin fabrică, pentru că el era trimis mereu prin locurile unde trebuia să se prezinte cu cravată și pantofii lustruiți.

Nu după multă vreme au început să auzim vești precum că Haș a ajuns om mare, mai mare decât era pe vremea când își tot lega cravata și-și lustruia pantofii, ba mai mult, nu numai știri veneau ci într-o bună zi a apărut el însuși în fabrică, probabil mânat de nostalgii, dar mai cu seamă pentru a le comunica vechilor lui colegi de muncă de pe acolo că, din pricina actualei lui funcții, de aici înainte nu mai au voie să-l tutuiască chiar dacă, probabil, el nu va mai trebui să vină printre ei, nu are timp, de când am intrat în UE, că doar în ea suntem.

La întâlnirea aceea improvizată s-a auzit o voce de prin fundul sălii, care îl întreba pe Haș dacă azi mai e voie să fie tutuit, în ce stadiu se află în chiar acest moment importanța lui. – Azi se mai poate, dar este pentru ultima oară, a spus îmbufnat Haș. – Întreb asta numai de aceea ca să fi drăguț să ne spui, acum și pentru ultima oară – a continuat vocea aceea din rândul din spate –, cum că tu, personal, ești băgat și în NATO nu numai în UE, pentru că în felul acesta situația este alta. A fii în NATO este o treabă militară, mi-aduc aminte că odată m-am tăiat rău de tot la o mână și atunci am auzit pentru prima oară, de la tata, vorba asta, treabă militară, băiete, n-o băga în seamă. Pentru că iată, a sosit vremea să ți-o spunem verde în ochi că, ști ce, Haș, nu te vom mai băga în seamă.

DISPUN DE CUNOȘTINȚE URIAȘE

Cel puțin asta a spus-o despre mine una dintre vecinele mele, mai apoi s-a așezat și a continuat:

– Dumneavoastră vă pricepeți la tot ce este pe lume, o știu toți cei de pe strada asta. Eu, să fiu în locul dumneavoastră, aș profita de miracolul meu, ca să zic așa, fraza asta nu-i prea corectă, nu-i așa, nu-i nimic, se poate înțelege totuși. Va să zică, în locul dumneavoastră m-aș admira. Dispuneți de cunoștințe colosale. Ia spuneți-mi, dumneavoastră vă pricepeți la divorț? Prin urmare nu vă pricepeți. Decât atâta cât oricine, și anume știți că nu-i o treabă bună. Atâta știu și eu, numai că eu trebuie să divorțez neapărat, pentru că domnul meu, ca să mă exprim așa, s-a smintit. I s-au dus mințile. Suferă de amnezie, ori, cum spun doctorii, suferă de boala lui Alzheimer, uită totul, tot ce s-a întâmplat cu noi vreme de cincizeci de ani, păi până când să suporte nervii mei asta, ca să-i tot povestesc, iar și iar, ce s-a întâmplat cu noi vreme de atâția ani, cine poate suporta, cu nervii, așa ceva? Acum bunăoară ne-am certat din pricina unui dulap, dar definitiv. Asta nu se mai poate repara pentru că și el s-a încăpățânat tare, și eu, pentru totdeauna, după cum v-am spus. Că un dulap nu merită atâta? Sigur că nu merită, nu despre asta este vorba, ci despre faptul că eu i-am spus atunci că, mă, a fost un păcat să vinzi dulapul acela într-o zi de sâmbătă, este o zi în care mie nu-mi reușește nimic. Spuse la care el, în loc să tacă, îmi zice că asta n-a fost într-o sâmbătă ci într-o joi. Adică ziua în care am vândut dulapul acela. Așa mi-aduc aminte de vânzarea aceea ca și când azi s-ar fi întâmplat. L-am vândut în o mie nouă sute șaiszeci, într-o zi de sâmbătă, în târgul săptămânal. Acolo l-am vândut. La care el îmi tot spune că l-am vândut într-o zi de joi. În târgul săptămânal. Bine, dumneavoastră spuneți așa, că nu vă pricepeți la divorț, da, numai că dumneavoastră dispuneți de cunoștințe uriașe, așa că vă rog să fiți drăguț și până mâine să consultați un calendar dintr-acela din care să reiasă dacă în o mie nouă sute șaiszeci piața de zi era sâmbătă, eu aș îndrăzni să jur că așa era, ori, cumva, joi, zi pentru care ar îndrăzni să jure soțul meu cu alzheimerul lui. Stabiliți asta pentru mine, dar până mâine, pentru că divorțul este urgent, pentru dumneavoastră asta-i o nimica toată că doar dispuneți de cunoștințe uriașe. De va fi să am eu dreptate atunci înaintez pe loc cererea pentru divorț, iar dacă el are dreptate atunci vom mai vedea.

- Dumneavoastră dispuneți de cunoștințe colosale- a început a doua zi femeia –, ei bine, care dintre noi are dreptate, eu ori soțul meu?
- Era într-o zi de joi pe vremea aceea, domnul are dreptate – am spus eu simplu și natural, ca și cum aș fi verificat asta și ca unul care dispune de cunoștințe colosale.
- Va să zică era joi. Acuma mă duc frumos acasă, dar lui nu-i spun treaba asta. Păi cum, el să aibă dreptate? Se vede treaba că, în ziua de azi, omul nu poate avea încredere deplină nici măcar în boala lui alzheimer...

TILDA A PIERDUT JAPONIA

Eram prieteni mai demult, mergeam împreună la balurile elevilor, beam câte o bere, știam totul unul despre celălalt, cine are pisică, cine câine, nu ne-am certat niciodată, azi însă, de ne întâlnim, doar ne salutăm, nu îndrăznim nici să întreabăm, așa cum era obiceiul, că, noa, cum mai ești amice, ne e teamă că celălalt chiar și răspunde, spune cum se mai află, d-apoi cine să mai aibă timp și nervii necesari ca să-l asculte cum o mai duce, omul are de rezolvat o sumedenie de treburi, mai deunăzi mi-a ieșit din cap, din pricina unui simplu salut, ce anume mai trebuia să cumpăr, agenda mea nu era pe nicăieri, ochelarii pe acasă, puteam, din pricina unui salut, să iau ziua de la capăt, nu râdeți de mine că o să îmbătrâniți și voi și o să pățiți ca Tilda care a pierdut Japonia, în vreme ce ședea pe locul ei în bancă, Tilda noastră și-a ridicat mâna cum că ea știe să arate pe hartă, era singura care s-a prezentat, unde se află insula aceea, dar până ce a luat bățul cu care să indice acel loc, Japonia a pierit, a dispărut frumos, ca și cum nici n-ar fi fost pe acolo, în vreme ce ea a rămas tot scâncind în fața tablei, ce rușine să pierzi așa, într-o doară, Japonia, deși mai adineauri exista încă, care vasăzică azi doar ne salutăm dacă e să ne întâlnim, nici nu mai îndrăznim să întrebăm, așa cum era obiceiul, cum mai ești, prietene, ne este teamă că celălalt chiar și începe să spună cum se mai află, d-apoi cine să mai aibă timp pentru așa ceva, trebuie rezolvate o sumedenie de treburi importante, mai zilele trecute acestea mi-au zburat din cap din pricina unui simplu salut, o zi de felul acesta trebuie luată de la început, pățesc ca Tilda care a pierdut Japonia.

ÎNAPOI CONDUC EU

Nevestele care sunt începătoare în ale conducerii obișnuiesc să spună asta atunci când este evident că se poate circula fără grijă, sunt mașini puține pe drum, când se arată a nu fi nici un impediment care s-o împiedece pe femeie să exerseze șoferia. Zic eu.

Dar mai spun, pe loc, că, după știința mea, propoziția asta nu a fost rostită niciodată de gura vreunui șef al vreunui stat dintre acelea care hotărăsc soarta țărilor, a popoarelor. Cum că ei ar conduce înapoi.

După ei așa ceva este exclus. Oamenii de stat în general, chiar dacă nu în exclusivitate, sunt convinși că ei duc mereu înainte treburile țărilor lor, destinul popoarelor lor. Iar dacă nu sunt convinși de asta, pentru că situația nu asta arată ci tocmai contrariul, ei spun și atunci că o conduc într-o direcție bună, în nici un caz nu înspre înapoi. După mine aceasta este una dintre principalele lor însușiri.

Mi se pare logică deducția asta a mea, cum că autoritățile au învățat asta, conducerea înapoi, de la nevestele începătoare în ale conducerii mașini, mai exact de la femei. Că de la mine nu au putut învăța așa ceva, asta-i sigur, precum îi și veninul, pentru că eu n-am fost niciodată nici măcar prin apropierea lor, n-am avut nici prilejuri de a sta de vorbă cu autoritățile, de-o fi să nu-mi consider nevasta ca fiind o autoritate. Ei bine, aici putem să ne și oprim pentru o clipă, pentru că simt că am întrecut un pic măsura cu privire la soția mea. Ba chiar de va fi să nu simt așa, și atunci mă simt nevoit să mă opresc pentru o clipă aici, pentru că se va putea lesne întâmpla ca nevasta, citind rândurile acestea, să mă întrebe cu ce drept o amestec eu în ciornele mele? Cu ce drept? Nu am eu alte treburi pe lumea asta? Nu am eu, de pildă, alte boli despre care aș putea scrie din zori până noaptea, că doar asta fac întruna, mă tot vait și mă tot plâng. Nici nu mă ridic încă bine din pat că mă și tot aude deja cum că, vai, ce tare mă doare pe aici, aoleo, cum mă doare pe dincolo, păi, zice ea, să stabilesc odată că pe unde mă doare, să nu tot fac ghiveci din bolile mele, pentru că nu-i medic pe ăst pământ care să se poată orienta prin bolile mele. Nici măcar în privița naturii ceaiurilor mele nu se poate descurca nimeni, d-apoi în cea a bolilor. Trebuie să recunosc că în privința acestor treburi s-ar putea ca ea să aibă dreptate. Ar avea, zic eu, dacă mi-ar citi scrierile. Sper să nu le citească. Am sărit, nu-i așa, și aici peste cal, pentru că ce înseamnă de fapt că sper? Dintr-astea sper eu, ori, oare, câtă vreme omul trăiește nu să

trăiască mai fericit, în mai bună pace decât până acum trebuie să spere? Sper că nu le va citi chiar dacă, din întâmplare, se va oferi să le citească. Și-acum mă gândesc iară la poveri, de care obișnuiesc să scap întotdeauna dacă încep să vorbesc. Ce vorbă-i aia că dacă se va oferi? E curios, atunci apuc mereu a vorbi când conduc. Ori așa mi se pare mie, că tocmai eu conduc. Nici nu îndrăznesc să spun cine conduce înapoi. Nici măcar întâmplător să scap aceste vorbe printre buze. Autorităților nu le place așa ceva.

LA UNISON, CA SĂ FIE SIGUR

M-am gândit să mă iau pe mine, un caiet și un plaivaz și așa, în trei, să pornim să adunăm semnături. Bat de la cap la coadă orașele, satele, casele, mă prezint la toată lumea, iar acolo unde voi fi ascultat o să le spun care este țelul nobil care mă călăuzește. Și o să le dau caietul și plaivazul ca oamenii să-și semneze numele. Nici nu trebuie să mai spun că ideea aceasta am sugrumat-o, pot zice așa, încă din fașă, deoarece m-am gândit la faptul că, dacă vor vrea s-o facă, cei competenți vor afla, în fel și chip, semnături false. Așa că m-am așezat frumos, am luat caietul și plaivazul și am început să adun doar singur semnăturile. Nu a fost greu de făcut pentru că adunam propria mea semnătură, adică le scriam una sub cealaltă, astfel încât în câteva zile am reușit să semnez atâtea încât erau poate chiar și de prisos. După ce am terminat această treabă frumoasă am hotărât să mă invit pe mine la o discuție substanțială. Să zicem într-o cârciumioară liniștită, într-o cafenea, oriunde numai să pot sta liniștit de vorbă cu mine despre planurile mele viitoare. Pentru că eu am tare multe dintr-astea. Deja după primul păhărel, de cincizeci de grame, am fost nevoit să-mi dau seama că în privința uneia dintre temele puse în discuție nu sunt de acord cu mine însumi. Ce-i și mai mult este că părerea aceasta este diametral opusă celorlalte păreri ale mele. Pentru că am tare multe și dintr-acestea. Mai apoi m-am gândit la faptul că nu sunt bune nici vorbele acelea multe, vorba lungă sărăcia omului, din vorbele prea multe se nasc de obicei cele mai mari necazuri, cel mai bine va fi să nu fac nazuri, îmi înființez o proprie asociație, o uniune particulară, o fracțiune proprie, ori ceva de genul ăsta, care să poarte un nume simplu și ușor de pronunțat. Care să poată fi și scandat de masele populare cu drapelul în frunte. Un nume pe care să-l aibă pe buze toți

oamenii cinstiți chiar și atunci când nu-i va putea dezlega semnificația. Nici nu mai trebuie să spun că toate acestea le-am inventat pentru a fi eu conducătorul acelei uniuni, asociații particulare ori fracțiuni. Păi de-aia să mă fi chinuit eu zile în șir cu atâtea semnături, ca altul să-i fie conducătorul? Prin urmare este sigur că eu voi fi acela, așa am decis în sinea mea cu prilejul unui vot secret la care doar eu am fost prezent. Și am decis și că eu însumi mă voi recomanda pentru această funcție înălțătoare și că mă voi și vota pe loc. Și încă în unanimitate, ca totul să fie sigur. Conform planurilor mele trebuia să mai născocesc doar cum să arate sărbătoarea înregistrării acesteia. Pompoasă, ori simplă. Și pe cine anume să invit la acest mare eveniment. Până la urmă m-am înțeles cu mine însumi că voi sărbători solitar evenimentul, din asta nu se vor isca bârfe, răstălmăcirii, etc. Ba nici măcar colaborarea pentru cântatul la pian nu o las pe degetele altcuiva, voi colabora eu însumi. O singură problemă a rămas ne rezolvată, aceea că eu nu știu cânta la pian.

URECHEA ACULUI

Într-adevăr, în vreme ce anii se tot adună, parcă s-ar tot diminua, s-ar strânge într-una, s-ar îngusta mereu urechea acului. Trebuie băgată ața în ac, omul se tot chinuie cu asta, dintr-o anume pricină e tot mai greu de făcut. O vreme tot dăm vina pe ochelari, pe dioptrii, mai apoi băgăm de seamă că ne tremură mâna. Cine știe de ce ne tremură? S-ar putea că din pricina frontului atmosferic în trecere. L-au anunțat și la radio. Numai că asta, știrea de la radio, s-a întâmplat demult, se lungește prea tare trecerea asta a frontului... Omul se împacă greu cu situația, cu starea lui: îmbătrânește.

Cum mai trece, tot trece timpul, Doamne, numai că ața tot trebuie băgată în ac, chiar și de nu mai vedem urechea acului. Poate că tocmai această ambiție stimulează, în astfel de situații, viața omului. Cel puțin în plan sufletesc. Atâta vreme cât putem băga ața în ac, până ce dorim cu orice preț să facem asta, necazul nu-i încă mare.

Unul dintre scriitorii noștri înțelepți a spus cam așa: urechea acului, pricina scrisului. Nu am de unde să știu la care dintre opere făcea aluzie înțeleptul nostru scriitor, dar este cert că după o vreme și băgarea aței în ac este o treabă complicată. Chiar de nu-i tocmai o operă este, totuși, o grea operație.

AȘ PUTEA SĂ-MI DAU DOCTORATUL ÎN NERVOZITATE

De altminteri până la urmă îi totuna de umblăm pe cursul Dunării ori pe cel al vreunei ideologii, plimbarea noastră are în vedere ceva ce, până la urmă, este absolut totuna, căci la ce altceva am putea să fim atenți dacă nu la ceea ce omul aude zilnic, în fiecare minut, la radio – și de nu aud nu cred, – că până la urmă despre ceea ce vorbește cel de la radio, care prinde acolo glas, grăiește și fenomenul mondial, cum că de altminteri e absolut totuna, doar pe ale lui și le spune fiecare, cel puțin nu trebuie să fim atenți la de-alde astea, d-apoi de ce am și fi atenți, când de altminteri și pe parcursul unei glăsuiri se află până la urmă acolo acest de altminteri, nu pot să cred că Diurnus, vechiul și bunul nostru Bodor Pal, își scoate complet inutil sufletul la iveală atrăgându-ne atenția că momentan nu-i sinonim cu monoton, dar totuși aud și azi asta la radio, cât de tare m-am putut enerva, aș putea să dau un doctorat din enervare, d-apoi vouă omul vă vorbește complet în zadar, până la urmă vă aflați exact tot acolo unde de altminteri erați mereu, vouă vi s-a spus asta la postul de radio Pe-aici odată, n-a fost suficient, s-a spus și pe postul Pe-aici de două ori, d-apoi asta fi-va puterea vorbelor, nu cred, de nu aud, de altminteri până la urmă îi totuna pe marginea a ce și despre ce vorbesc toate astea, dar m-am enervat, aș putea da pe loc un doctorat în enervare, așadar omul vă vorbește în zadar vouă?

De altminteri, până la urmă în baza a ce mă amestec eu în treaba asta, că adică voi cum vorbiți?

MAMA RÂVNEȘTE LA PUTERE

Mama este singură, ca un deget de-al meu, pășește puțin cam greu prin cel de-al nouăzeci și cincilea an al ei, uneori umblă cu un baston, dar face asta doar pentru că așa e la modă, și-apoi i se întâmplă mereu să uite bastonul acela pe oareunde, nu are nevoie de el, eventual doar atunci când vrea să arate cuiva ceva cu el, să zicem găina ei, pe vecinul ei, ori să indice o problemă de dimensiuni mondiale. În astfel de împrejurări arată cu bastonul ceea ce are ea în vedere, pentru a fi, în felul acesta, mai eficientă. Practică veritabile efecte diplomatice cu bastonul ei, de pildă de astă dată doar ce a zgândărit puțin cu el prin zăpada proaspăt așternută,

fără a zice nimic, dar în așa fel încât Magyari, vecinul, să priceapă mesajul acestui râcâit, care vecin a și liniștit-o pe mama, nu vă mai amărăți lele Emma, cum de voi avea vreme, mătur eu zăpada... Prin urmare asta este situația, mama procedează diplomatic în toate acele situații care nu pot fi rezolvate prin una-două vorbe spuse direct. A învățat asta. Și a învățat și să accepte cu reținere, aș putea spune cu îndoieli, orice ofertă, atunci când cineva vrea să o convingă, în propriul ei interes, asupra unui lucru. În asemenea situații parează în manieră diplomatică înșelătoriile evidente. Acum de pildă i se pare extrem de suspect faptul că s-a inițiat apărarea intereselor ei. Se vede că opinia ei – acum, la peste nouăzeci de ani – este aceea că cei care fac tărăboi din asta apără nu interesele ei ci mai degrabă pe ale lor proprii. Mama trece ușor peste toate acestea, nu se miră, la vârsta ei omul, în general, nu mai prea obișnuiește să se mire, nici să aplaude.

Cu mama altul este necazul acum. Un necaz mai mare decât ne-am putea închipui. Mama aspiră la putere. Oricum, eu n-am remarcat asta la ea, nu se comportă mai neobișnuit decât până acum, dar sunt convins că aspiră la putere. Nu cu de la mine putere am descoperit asta, mama este o creatură cu atât mai diplomatică ca să te poți orienta lesne asupra ei. Am citit în ziar asta, de acolo o știu.

Am citit că – chiar de nu tocmai cu vorbele acestea s-a scris – cel care are alte opinii, acela aspiră acum la putere. Este evident că cei ce au scris asta n-au lăsat-o în afara calculelor lor nici pe mama, pentru că, într-un anumit fel, a reieșit totuși, în legătură cu ea, că acum gândește altminteri, ba încă are și alte păreri. Era să uit, ziarul scrie cu reproșuri despre mama, afirmând că aspiră la putere, deși ea nu are nici o alternativă. Păi chiar că ea nu are așa ceva. Nici n-a avut, niciodată, alternative.

N-a avut vreme să și le procure.

A crescut mereu purcei, copii, de-alde astea. Până acum în familie nu a fost vorba despre alternative, nici atunci când pe deasupra satului se adunau nori întunecați, măcar că s-au adunat de multe ori. Mama a uitat să includă în calculele ei alternativele, iar acum se tot poate uita la sine însăși cum – conform ziarului – stă acolo în curte fără nici o adiere de alternative. Numai că la vârsta ei n-ar fi nici acesta un păcat capital, dacă nu are, păi atunci n-are alternative. În schimb faptul că mama aspiră totuși la putere, mai cu modestie spus, are alte păreri, este până la urmă un păcat de neiertat.

TATA, CARE CU NIMIC NU A FOST VESTIT

Tata s-a născut acum o sută de ani, și nimic nu l-a făcut vestit. De tata îmi aduc aminte acum, dintr-un cuvenit respect, ca unul care este dator cu asta, dar, totuși, înduioșat. Așa cred că tata a fost un om fericit, mormântul lui n-a fost năpădit încă de gozuri, măcar că, așa cum am mai spus, nu era vestit pentru nimic, acesta-i adevărul. Din arborii din cimitir se împrăștia plutind ușor petale albe de flori, preotul nostru îl elogia cu fraze sublime atunci când l-am înmormântat, zicând de mai multe ori, ca pe un refren, așa: iată, așa coborâm toți din trenul vieții.

Eu cred că tata a fost un om fericit, măcar că atâta vreme cât a trăit nu era vestit cu nimic, nu vorbea nici despre alții, nici despre sine. Nu l-am văzut niciodată posomorât, de-l durea sufletul nu se lamenta, pleca doar așa, la întâmplare, într-o direcție pe care nu și-o stabilea, ca și cum într-acolo ar fi avut treabă. Tata a fost un om care a umblat în lume, a ajuns până și pe la Polul Nord, nu-i așa că dacă nu eu aș spune asta, lumea nici n-ar crede așa ceva, dar zău că a umblat prin multe părți, chiar și pe acolo pe unde niciodată nu ar fi vrut să se ducă, numai că nu a fost întrebat, l-au dus pur și simplu. Aici mi-ar place să menționez pe loc, ca nu cumva să cădem în vreo eroare, că tata a fost un om important, chiar dacă nu a fost vestit pentru nimic.

De pildă patru ani la rând a tot cărat, în Arhanghelsk, sodă caustică pe vapoare și o descărca pe insulele Franț-Iosif, unde tocmai se construia o fabrică de hârtie, și fără tatăl meu munca de pe acolo nu mergea. Comandanții taberei de prizonieri de acolo nici măcar să-și imagineze că ar putea ridica fabrica aceea și fără tata nu îndrăzneau. Și a tot cărat tata, vreme de patru ani, soda caustică pe vapor, de pe vapor, până ce, odată, s-a rupt gheața de sub el. Pentru că se întâmpla, primăvara, și așa ceva, ne povestea el – crăpa gheața. Numai el nu... El, care nu era pentru nimic vestit. Pentru care viața nici că a contat ceva. Acum o sută de ani s-a născut tata, cel care n-a fost vestit pentru nimic, de el îmi aduc acum aminte, ca unul care îi este dator s-o facă, dar, totuși, răscolit. Cred că tata a fost un om fericit, și poate că acum sunt și eu la fel, pentru că pot vorbi despre el și nu despre alte cele, și pot evoca petalele acelea albe, felul în care se slobozeau plutind dintre crengile arborilor.

OM ÎN CHIP DE FERI

Tu ești, nu-i așa, Feri, abia te mai recunosc, adică nu cumva să te superi, dar așa-i la bătrânețe, și-acum numai după felul cum mergi m-am gândit că tu trebuie să fi, tu ai avut mereu un fel al tău, special, de a păși, ei bine, este tocmai ceea ce am descoperit eu acum, nu după chipul tău mi-am dat seama cine vine din față, nu-i așa că tu nu mă recunoști, nici nu mă mir, pățesc de multe ori așa, trece pe lângă mine un vechi amic iar eu îl las să se tot ducă, mai cu seamă dacă nu-mi aduc atunci aminte de nici un subiect ce să ne poată fi comun și pe marginea căruia am pute sta de vorbă, așa cum facem noi acum, aici, în razele astea frumoase ale soarelui, prin urmare este interesant că tu ai avut un anume fel de a merge, nu care cumva să te superi, nu la vreun fel de bălăngănit mă refer, ori la ceva asemănător, pentru că sunt pe stradă dintr-aceia care umblă așa, cum să zic, de parcă și-ar azvârli picioarele, când te-am zărit am și zis, în sinea mea, uite ce om în chip de Feri, adică te-am recunoscut instantaneu, după mers, nu cumva să te superi că te rețin, trebuie să-ți spun, în situația aceasta, că mă controlez și eu de multe ori, îs curios de memoria mea, mă opresc și îmi zdrobesc capul că oare cum o cheamă pe nevasta ăstuia ori a ăluilalt, ori a cuiva, pentru că a fost o vreme când le cunoșteam, chiar și după nume, adică asta contează, ca omul să nu-și irosească dibăcia de a-și aminti, pentru că asta îi menține în stare bună întreg organismul, așadar așa îi fac gimnastică creierului meu, nu cumva să te superi că te-am recunoscut după mersul tău aparte, îmi aduc aminte totuși și de altele în legătură cu tine, de pildă că ai scris niște simpatice versuri frumoase despre iubire, despre grădină, până și despre școala ta ai scris, din asta aș putea cita acum din memorie chiar aici pe stradă, în lumina asta frumoasă a soarelui, câteva versuri, îmi aduc aminte că atunci când am citit-o pentru prima oară, nu cumva să te superi, dar m-am gândit că ai copiat-o din ceva carte, era atâta de ciudat atunci pentru mine că, uite, amicul acesta al meu știe să scrie așa de frumoase, drăgălașe versuri, păi cum de se poate așa ceva, cum că cineva, ca de pildă tu, care mi-ai fost prieten, numai ce se apucă și pur și simplu și scrie o poezioară minunată, îți spun, ți-o pot recita și acum din memorie, asta-i ceva deosebit, tare deosebită treabă că până și după atâția ani îmi aduc aminte de rândurile tale, pentru că sunt poeți mari, atâta de mari încât ei umplu toate lexicoanele, dar uite că, în această frumoasă lumină

a soarelui, n-aș putea cita din cap nici măcar un rând dintr-ale lor, cu toate că memoria mea este încă bună, și până și vederea mea trebuie că-i încă bună de vreme ce te-am recunoscut după mers, adică tu ai un mers aparte, ceea ce însă nu știu, este dacă mai scrii și acum, ca mai demult, asemenea drăgălașe versuri frumoase, prin urmare dintr-acelea care să-l șocheze pe om, și care să-i rămână pentru totdeauna în memorie, chiar nu te supăra, versuri dintr-alea Feriforme...

PĂSTRAȚI LINȘTEA

Stați în liniște, acum scriu versuri. Scriu odată la zece ani poezie, măcar acum să păstrați liniștea. Primul rând e și gata deja, pot să spun că-i frumos. Sună așa:

*E iarnă, dar primăvara vine,
și de-o fi să mai trăiesc,
primele rândunele
se vor izbi de privirile mele.*

Așa ceva numai eu știu a scrie. La zece ani odată. Păstrați numai un pic liniștea, da de îmi mai vine în minte ceva...

Păi da! Aici este în cauză o reclamație. Ziarul este plin cu dintr-astea, cum că uite, nu-i așa, și el... Prin urmare situația este asta, că m-a dat de știre. Citesc că oamenii preventivi au fost anunțați cum că cineva nu se simte bine, trăiește greu și este nervos, ar dori să facă ceva pentru omenire, dar nu are soluții pentru asta. Etc.

Anunță autoritatea, nu impiegatul de la Râciu, de va fi să existe impiegat la Râciu... Autoritate, așa ceva există. Autoritate a existat întotdeauna. Cea pe care a anunțat-o era o autoritate tare ciudată. Aștepta să fie anunțată în caz că cineva se simțea rău, în schimb nu-i plăcea dacă cineva se simțea rău. Omului nervos, întristat, era gata să-i tragă un picior în burtă, ca să mă exprim mai cu finețe. Și autoritatea asta era mereu gata și pentru păcate cu mult mai mari. Tata, atunci când s-a întors acasă din prizonieratul rusesc, a spus așa: băiete, istoria o poți cunoaște după mersul ei. În felul în care a venit până aici, așa va merge, și de-acum înainte, mai departe. (Tata a fost tâmplar, nu politolog.)

Prin urmare asta este situația, am fost anunțat. Azi nu-i la modă să anunți. Pe cine mai interesează azi cum mă mai simt eu? A anunțat – se spune. Sigur. Dar a făcut-o atât de frumos, în așa fel încât nici măcar un fir de păr să nu i se îndoiaie aceleia cu privire la care a făcut anunțul. Dacă azi s-ar anunța despre noi cum că suntem triști, ce-ar avea de zis autoritățile? Poate cam așa ceva, domnule, dumneata nu ești în toate mințile ori, pur și simplu, glumești. Nu știți, o sută de bănci câte tone.....(?) Iar acum stați în liniște...

CU PRIVIRE LA FAPTUL...

...că pe neașteptate mi-au crescut prin urechi bizare fire de păr negru, în ciuda acestora pretutindeni în lume demonstranții se aleg cu șuturi în burtă și cu lovituri în cap, privitor la faptul că le-am urat tuturor anul nou cu fericire, că m-au năpădit iară bolile mele multicauzale, cu excepția acelor la care ținam, cu privire la faptul că vor să globalizeze acea peste măsură de grea operație care se obișnuiește a fi numită scărpinarea spinării, cu privire la faptul că, deși eu nu cred în horoscop, s-au scumpit totuși șireturile pentru pantofi, sigur, și tirbușoanele și sarea, cu privire la faptul că omul deștept nu se împiedecă de două ori în aceeași piatră, iar eu realmente caut acele pietre în care deja m-am împiedecat, considerându-mă totuși om deștept, prin urmare trebuie să spun, cu privire la o sumedenie de asemenea fenomene ciudate, că nu este permis a le atribui nimicurilor o exagerat de mare importanță, eventual doar direcției din care suflă vântul de pe deasupra cimitirului.

MURMUR FRIVOL

Mi-ar place să fiu acum într-un port – în cârciuma de acolo, desigur – pe undeva printr-un port din sud, pe acolo pe unde șed, pierduți în visuri, mateloți liniștiți, pe unde vântul aduce arome de scoici și alge, pe-acolo mi-ar place să fiu acum, pe undeva prin sud, pe unde depărtarea este deja pe aproape, la fel și ideile, din când în când se ivesc insulele. Doamne, unde să fie după-amiezele acelea frumoase ce se întindeau în înserări, când nu-ți pasă cât este ceasul, de-i zi de miercuri, ori este

vineri, în care timpul se împrăştie precum nisipul, ori ca viaţa, în care omul preţuieşte clipa, de vreme ce este clar că numai clipa este veşnică, asta o ştie bine până şi însăşi aparent nemuritoarea mare, de-aia se tot agită, iar de va fi să se liniştească, până şi-atunci, pe acolo prin adâncurile ei, stau mereu încordate niscăi tare mari îngrijorări. Ştiu bine că toate acestea sunt doar aşa un clipocit, jocuri cu vorbele, concepute în timpul gimnasticii de dimineaţă, sunt un joc precum este şi o partidă de şah jucată cu tine însuţi, ori o plimbare făcută de unu-singur, indiferent încotro şi până unde, când hoinăreşti pe ici pe colo, umbli doar de dragul umblatului, precum spune asta şi un poet, sigur, poetul acesta o spune tare bine, pentru că de mers trebuie oricum să mergi, de dragul mersului doar, nu-i bine dacă omul se duce mereu doar acolo unde este neapărat nevoit să se ducă, prin urmare umblatul obligatoriu nu-i bun. Acum procedez ca şi când aş şti ce e bine şi ce nu-i bine. Nici atunci nu-i bine când omul procedează ca unul care ştie.

PRECUM PĂSTORII

Nu mă mai tot aranjez. Rămân aşa cum sunt. În privinţa schimbărilor îmi ajunge ceea ce aduce cu sine timpul, nici de învăţat nu mai vreau să învăţ de la nimeni nimic, că doar sunt deja înţelept precum preoţii, nici să iau exemple din faptele altora nu vreau, mie chiar că îmi este suficient propriul meu exemplu, m-am tot împiedecat de atâtea ori, de atâtea ori am păcătuit şi am luat decizii greşite, mi-am dobândit de atâtea ori lucruri regretabile, pe care nu le-am regretat niciodată, prin urmare cel mai bine este să rămân aşa cum sunt, lasă să se străduiască bâlbâiţii şi gângăviţii să-mi ţină logosuri, să-mi cânte cei afoni, de-acum nu mă mai tot corectez, rămân aşa cum sunt, şi dacă se poate nu încerc să-i corectez nici pe alţii, las lumea aşa cum este, aşa am şi găsit-o atunci când m-am născut, cum a tot fost ea, nu avem prin urmare îndatoriri, asta aşa este aproape cinstit. De-acea spun, aproape, pentru că aşa îmi aduc aminte că am avut totuşi ceva de aşteptat unii de la alţii, de pildă ar fi trebuit să omitem multele şuturi în burtă – în sens figurat desigur – iar lumea ar fi aşteptat şi ea de la mine, pe bună dreptate, să nu-i ocărăsc la fiecare pas natura, deprinderile ei, a tot aşteptat, fără nici o îndoială, un pic de smerenie din partea mea, precum şi să nu mă fi preocupat de schimbare, pentru că nu vroia să se schimbe. Acesta este un lucru sigur în prezent.

DIAMETRAL OPUS

Din când în când îmi schimb meseria. De pildă acum am decis să-l interpretez pe Dumnezeu și în consecință procedez ca unul care este preocupat de lume. Suport păianjenii din casa mea, în timpul nopții mă așez pe afară și arunc o privire asupra vastei mele creații. Stau cu mâinile încrucișate și sunt mândru de arbori, de cețurile toamnei și de liniște. Toate sunt de mine create.

Mai apoi îmi aduc aminte de metehnele mele dumnezeiești. Pentru că, chiar așa, tare multe le-am dat peste cap, și trebuie să recunosc că am creat totul doar așa în pripă. Iată, de pildă, o nimica toată: viața. Păi viețuitorii se tot zgribulesc câtă vreme trăiesc și până mor, viețuitorii, și nici nu știu în ce scop i-am creat. S-ar putea să fi inventat totul atunci când mă mâna doar cheful de joacă, măcar că ar fi trebuit să știu că nu-i voie să te joci cu viața, era de știut, că doar știu totul, de aceea sunt Dumnezeu, fără știrea mea nici măcar un fir de păr nu se poate îndoi, în felul acesta sunt, așadar, diametral opus mie însumi, precum un om imperfect care din vreme în vreme își schimbă meșteșugul și care pe timpul nopții iese pe sub stele ca să-și treacă în revistă erorile.

AROGANT

Dacă fac abstracție de treburile mele, pe lumea asta nu sunt multe lucruri demne de luat în seamă. Asta este, nu-i așa, o frază arogantă. E totuna. Deocamdată să-i spunem așa. De vreme ce astăzi nu sunt în formă. Azi sunt doar înțelept, deștept, cultivat, și – poate nici nu mai trebuie s-o spun – teribil de talentat. Azi am o zi proastă. În altele obișnuiam să fiu genial. Adică supradotat. Astăzi nici măcar fericit nu doresc să fiu, nu am chef de fericire. Aș avea, eventual, oleacă poftă de aroganță, după ce azi am avut o zi grea, nu sunt în formă. Care să mai fie situația cu o frază arogantă? Păi aceea că din pricina aceasta fraza aceea poate să fie totuși bună, ba mai mult, poate să fie și adevărată, și interesantă... Numai că azi nu sunt în formă, pentru a putea dezvolta mai pe larg acest proces de gândire. Păcat. Chiar și numai pentru faptul că de ar fi să-l închei eu, atunci, în mod sigur, aș releva cu iscusință și logic legăturile dintre tot felul de treburi. Ba chiar, fără nici un fel de efort, o rezolv, aș putea spune

și așa: cu ușurință. Ca pe un lucru de la sine înțeles. Uneori am o bănuială, cum că și eu de la sine mă înțeleg. Deci așa, și de astă dată sunt arogant... Firește. Este într-un totu sigur că așa sunt. Dar acesta nu-i un necaz mare. Necazul vine atunci când cineva este arogant și nu-și dă seama că este așa. Într-un fel sau altul în structura aroganței se mai poate veni cu un ajutor, în schimb în cea a propoziție proaste, nu. Ori nu merită s-o faci.

MOLECULĂ ÎN CUPTOR

În fața mea se aflau, într-o dispută, un om de știință și un artist. Tocmai era vorba despre faptul că mâncarea gătită în cuptorul cu microunde are alt gust decât cea care a fost făcută în cuptorul sobei. După părerea omului de știință este indiferent unde se gătește, în cel cu micro ori în cel tradițional, după cea a omului de artă nu-i totuna. Eram de-acuma plictisit de toate acestea când omul artei, care își epuizase argumentele, a spus așa: moleculă în cuptor...

O astfel de expresie doar în capul unui artist se poate naște, într-al omului de știință cu greu. Pentru că omul de știință cântărește lucrurile, face calcule, trage concluzii, nu aruncă vorbele la întâmplare. Prin urmare, moleculă în cuptor. Bănuiesc și eu că este ceva imposibil, din moment ce până și cuptorul este alcătuit tot numai și numai din molecule, așa că la ce ai mai băga în el încă o moleculă... Numai că această ineptie, această evident neștiințifică frază, este atât de ilustrativă, plastică, aș putea spune chiar și artistică, încât aș putea-o considera creație. Din nepricepere, omul de știință nu știe să dezvolte logic o idee, nici nu-și asumă așa ceva, artistul în schimb poate alcătui, fără dificultate, ceva nou din ea. Iar acest ceva nou este o imagine artistică. Cam pe aici pe undeva trebuie să tot scotocim dacă vrem să stabilim care anume este esența științei și care a artei.

EXPOZIȚIE

Am intrat, doar așa, la un vernisaj. În discursurile de deschidere a expoziției s-a accentuat faptul că cel mai important merit al artistului este autoexprimarea. Mai exact acela că creatorul și-a strecurat propria viață în chiar toate lucrările sale.

Mă uitam la tablouri, s-au spus adevăruri în discursurile de deschidere. Artistul acesta nu ceva frumos a vrut să aducă pe lume, dorința lui a fost aceea de a se exprima, în lucrările lui, pe sine însuși. Uitându-mă la tablouri am avut impresia că acest artist a avut o viață destul de acră, lipsită de interes, cenușie, monotonă, aș putea spune o viață mediocră, lucru pe care l-a și exprimat cinstit cu mijloacele artei sale.

Fenomenul acesta se întâmplă tot mai des, în vremurile acestea, și în literatură.

SUSȚINĂTORII

Dacă un politician spune de trei ori același lucru, pentru că nu-i mai vine în minte și altceva, atunci auzim despre el, la radio, că este un susținător. În esența ei susținerea nu este altceva decât o consecventă repetare a ceva, indiferent ce este acel ceva, respectiv îndărătnica reluare a aceluiași opinii ori aberații. Depinde care este conținutul acelei cuvântări. De regulă nu se obișnuiește ca în cuvântările unor politicieni să se caute existența principiilor, ci se urmărește dacă el spune ori nu ceva anume în mod viguros, accentuat, dacă repetă acel ceva. Dacă da, atunci el este un susținător, un militant. Acum însă haideți să mai facem un pas: dacă cineva, care nu este politician, spune de mai multe ori același lucru, despre acela nu se va spune că este un susținător, ci că este omul pe care îl lasă memoria, pe scurt, un smintit. Dar mai putem face un pas: dacă un ministru de război trece țeapăn prin fața campaniei de onoare se spune despre el că a trecut-o în revistă. Prin urmare ministrul de război trece în revistă. Trece în revistă. Așa este mai elegant, mai distins, mai oficial decât dacă am fi spus doar că s-a plimbat prin fața... Întrebarea este acum, ce fel de concluzii putem trage de pe urma acestor simple exemple? Aceea că politicianul nu este un om ca noi, ci mai deosebit, mai demn de respect, de mai înaltă factură, sau pe aceea că noi suntem lingăi de tălpi, lingușitori, slugarnici, adulatori, de vreme ce noi suntem cei care, cu attributele ce i le-am acordat, îl scoatem din cenușiul fiecărei zile. Mulți dintre politicieni de-aia s-au făcut politicieni pentru că tare le place să fie sălțați, ori pentru că sunt constrânși să fie ridicați de alții. Pur și simplu pentru că din propria lor putere nu s-ar putea ridica. De aceea suportă, ba chiar așteaptă să onorăm isprăvile lor cu epitete mai

înălțătoare decât cele pe care ni le atribuim nouă înșine. Realmente adoră să zicem cam așa despre el: a militat, a bătut ceva în cuie, a conceput așa, și-a exprimat speranța, a dat tonul, ori, după cum am mai spus, și-a luat tălpășița... Îmi dau acum seama că dacă îmi tot repet cugetările, chiar că militez și eu. Altfel spus, m-am smintit și eu.

PUNCT DE VEDERE

Aplicând punctele mele de vedere obișnuiesc să împart oamenii în două tabere. Cei care mă cunosc și cei care nu mă cunosc. Eu fac parte din grupa a doua, respectiv dintr-aceia care nu mă cunosc, care, este de presupus, sunt mai numeroși, de aceea, în urma unei cugetări asupra comodității, nici nu mă ocup de ei. Să rămânem așadar la cei care mă cunosc pe mine. Ei bine, dragii mei cunoscuți, nici măcar nu bănuieți că pe voi v-am înșiruit iară într-o grupare, ca și cum n-ați face parte deja din nenumărate categorii. Eu v-am rânduit pe voi chiar prin intermediul acestor rânduri... Așa se vede că și în mine există ceva din mania aceea proprie unei părți dintre oameni: este vorba despre mania organizării.

Pentru că, din anumite puncte de vedere, oamenii pot fi împărțiți în două tabere. Aceia cărora le place să organizeze, și aceia cărora nu le place... De data asta este de presupus că mai numeroși sunt cei din prima grupă, respectiv aceia cărora le place să organizeze, să repartizeze, să rânduiască și așa mai departe. Ei sunt aceia care organizează tot ceea ce depinde de ei: asociații, întâlniri, schimb de opinii, excursii în comun, baluri, corp diplomatic, statul, ziua lenjeriei, și altele. Lumea aceasta este în așa fel organizată încât trebuie să fi om ce stai bine pe picioarele tale ca să te poți descurca prin ea. Totul depinde de unghiul de vedere din care privim lucrurile. Este posibil ca nici nu lucrurile să fie importante, ci unghiul de vedere.

Chipurile, la început a fost Cuvântul. Putem presupune că până nici Cuvântul nu a putut duce lipsa punctului de vedere, încât, cu puțină îngâmfare, am putea spune și că Punctul de vedere se află la începuturile lui.

INVAZIE DE TĂTARI PE O FRUNZĂ

Era o după amiază frumoasă de vară, ședeam la umbra unui vișin și tocmai mă gândeam, ce bine-i că nu se întâmplă nimic deosebit prin curtea noastră, doar câteva dintre păsările care s-au obișnuit să zăbovească mereu pe aici se tot adresau partenerelor lor afirmând că totul este în regulă, bătrânul șede liniștit în locul obișnuit, pot să-și facă liniștite damblaua pe bara pentru prăfuit covoarele, printre crengi, pe streășină, pe frânghia pentru uscat rufe, ședeam liniștit la umbră când, unduind încetișor, din pom a căzut o frunză la mine pe masă, am luat-o în mână, era o frunză îngălbenită, nu era ca celelalte, cele care mai dăinuiau pe ramuri, mă uit la ea, de ce să fi căzut oare tocmai aici în fața mea, și văd că este plină de micuțe pete mărunte, pete cafenii și negre, ba și roșii, ca și un copil cu vărsat de vânt, păi da, a plutit până aici pentru a semnala că se află în necaz, este bolnavă, se întâmplă și așa ceva îmi spun în sinea mea, li se întâmplă, firește, și frunzelor, ca să nu mă refer de astă dată la mine, necazurile uite-așa vin, nimic nu se poate prevedea, mai cu seamă de unde și de ce vin necazurile, am socotit că este natural ca și frunza aceasta să aibă necazuri, nu mi-am prea bătut capul cu ea, dar a doua zi au căzut până și trei-patru frunze, m-am uitat cu de-amănuntul și la acelea, am descoperit că în afara acelor pete mai are și alte baiuri, erau puțin chircite, întocmai ca mine atunci când mă durea tare stomacul, păi da, pățește dintr-astea și omul, m-am chircit și eu ca un șoric, atunci când se află la fript, e, totuși, în firea naturii venitul necazurilor mi-am zis eu în sinea mea, nu se poate ști niciodată de unde și de ce vin ele, nu mi-am prea bătut capul cu ele, dar după câteva zile din vișin erau căzute deja frunze betege de să umpli un coș cu ele, am cercetat și arborele, ei, bine, i se usucă și ramurile micuțe, am alergat și l-am chemat pe cel care stropește pomii, a dat o burniță peste pom, peste toate crengile lui, a stropit și tufa de liliac, până și tânăra cucută din jur, ca nu cumva să se răspândească boala, nu se poate ști niciodată – a spus omul cu stropitul –, nu se poate ști niciodată de unde vin, de pe unde atacă baciliile ăștia pustiitori, ori, poate, viruși, sau paraziți, așa mi-a spus omul cu stropitul, nu se poate ști niciodată, se știe doar că acești agenți patogeni dispun de o sumedenie și necruțătoare modalități de făcut pagube, o sumedenie, mintea omenească nici că le poate pricepe, a spus stropitorul după ce și-a scos mânușile galbene de pe mâini, sigur, toate

acestea nu m-au liniștit, am luat bidineaua, am văruit trunchiul pomului, m-am făcut și eu, de atâta var, ca un om de zăpadă, nu m-am liniștit însă numai cu atât, m-am adâncit în cărți în care se scrie despre bolile pomilor, am luat la răsfoit marile enciclopedii, numai că frunzele continuau să cadă, acum au început să se usuce încet și ramurile vișinului, omul cu stropitul mi-a spus că dăunătorii aceștia au o sumedenie de modalități necunoscute de a face pagube, oricum, pe frunze face ravagii o adevărată năvală a tătarilor, despre viața cărora călugărul Iulianus a notat următoarele: „Rânduiala de luptă a trupelor în formă de pană este alcătuită astfel: în fruntea a zece oameni stă un tătar, iar în fruntea fiecărei sute de oameni un căpitan. Fac asta cu mare dibăcie, pentru ca până nici spionii care ar apărea să nu se poată infiltra printre ei, (și) numărul celor măcelăriți în lupte se poate stabili fără nici o întârziere. Iar mulțimea formată din elemente diferite nu poate fi în stare de comiterea nici unui fel de trădări. Fiecare trupă – formată din zece indivizi – este alcătuită din persoane de limbi și naționalități diferite.” Asta ar fi putut urmări omul cu stropitul, deși n-a citat rândurile călugărului Iulianus, așa ceva ar fi putut avea în vedere, respectiv faptul că oștirea dăunătorilor aceștia este constituită din indivizi de limbi și naționalități diferite, este pricina din care nici un fel de soluție de combatere a lor nu este capabilă să le descifreze tainele, pentru că dacă ar fi în stare atunci li s-ar putea veni lesne de hac, așa ceva ar fi putut ținti, vicleșugul lor, mi-ar fi putut trece prin cap așa ceva, pentru că noi am dobândit printr-o temeinică experiență asta, înțelegerea semnificației șireteniei acelor care sunt în stare să țină în stăpânire popoare, națiuni, țări, am avut parte de așa ceva atunci când au stors din noi statornicia, chiar dacă nu au dispus pentru așa ceva de metodele tătare, altminteri spus chiar și atunci când într-o țară fiecare grupare de zece oameni vorbește altă limbă, este de altă naționalitate. A fost suficient ca fiecare grupare de zece oameni să aibă zece păreri diferite. Ori de o sută de oameni, de o sută de feluri! A fost destul atâta, metoda corespunde așteptărilor. Metoda tătarilor. După ce, aici pe sub ramurile de-acum uscate, desfrunzite, ale vișinului am urmărit până la capăt, pe o frunză, invazia tătarilor, astea mi-au trecut prin cap.

III.

DEGETELE FINE ALE FEMEII ÎN NEGRU

1 (Ca un fular islandez)

Deunăzi băiatul meu mi-a spus așa: ei bine, tată, și-acum ne-om duce să ne scăldăm. Păi numa acum am fost, băiete, nu-s mai mult de patruzeci de ani de atunci. Știu, tată, dar și la cinematograful tot acum ai fost, nu sunt mai mult de treizeci și cinci de ani de atunci. Ai văzut Oblomov acolo, am auzit asta de o mie de ori.

Așa a început plecatul nostru în concediul de vară, nu oricum, ci cu automobilul, cu nevestele noastre, cu nepotul, la o stațiune balneară în care n-am fost niciodată. Într-un loc frumos. Se află pe undeva pe lângă Dunăre, nu spun cum se cheamă, ca și cum ar fi un medicament. Pentru că, mai nou, nici numele medicamentului nu se mai trece pe rețetă, ci doar elementele din care se compune. Că din ce anume se compune stațiunea aceea în care ne ducem, nici măcar pricepe nu se poate cu un creier omenesc simplu, ca al meu, am dedus eu din cele spuse de băiatul meu. Iar pe vorbele băiatului meu omul se poate, în general, orienta, numai că, de fapt, asta nu aparține de aici. Zic numai.

De aici face parte faptul că acolo suntem așteptați nu numai de hotel, de baia cu valuri, tobogan, canapea, trupa maseurilor, ci și de niște camere în care domnește o nemărginit de mare liniște, iar dacă omul se întinde pe un divan poate s-o asculte, liniștea aceea profundă care alungă realmente gândurile lipsite de valoare din capul fiecăruia dintre noi, ele se strecoară de prin creier ca un curent, nu este nici o exagerare în asta, zic numai. Și-apoi mai este pe acolo și o cameră terapeutică pe care o poți descrie, scurt, ca fiind făcută din fum. Un fum pe care trebuie să-l aspiți, cât mai profund, în plămâni, dar de aici se mai poate trece și într-o altă încăpere, unde putem inspira aburi pe care, când ieșim din cameră, îi putem expira ca și niște locomotive dintr-acelea vechi..

Zic numai.

Mărturisesc că m-am decis greu la călătoria aceasta, numai că mi-a trecut cumva prin cap că ar trebui alungate de acolo, din el, sumedenia aceea de gânduri prăpădite ce sălășluiesc pe acolo, și-apoi mă atrăgea și camera

aceea alcătuită din fum, ca să nu mai vorbim de aburi, pentru că din când în când sunt buni și ăștia, atunci când omul îi sloboade din sine, ca și vechile locomotive, zic numai. Singurul care nu mă ispitea nici măcar un pic era toboganul, eu obișnuiesc să alunec pe toate mărunțișurile, dar până la urmă l-am inclus și pe acesta în excursie, pentru că, după cum spuneam, îl luam și pe nepotelul meu cu noi.

Când am ajuns, pe fațada hotelului fluturau draperi, ne-am ocupat camera, am aruncat o privire în dulap, în mărunțul băruleț, numai pe sub pat nu m-am uitat, dar nu pentru că nu aș fi fost curios ce se află pe acolo, ci deoarece se întâmpla să mă tot doară mijlocul, până și atunci când eram nevoit să mă aplec pentru vreun fleac, acesta este exclusiv necazul meu, zic numai. Strălucea totul de curățenie, prosoapele erau tot atât de albe ca și zăpada proaspătă din Siberia, soția mea s-a și întrebat oare cu ce spală aceștia, cu ce anume albesc rufe, că până nici ea n-a văzut încă un alb ca acesta. După aceea, întocmai ca o delegație oficială, am plecat înspre locul pentru care am venit, respectiv la baie, pe umărul meu alba, întocmai ca un fular islandez, prosopul alb ca zăpada aruncat neglijent acolo, băiatul meu a și remarcat că ar fi trebuit să-l las în cameră, dacă se poate să nu-l mai las să tot fluture, că se vede de la distanță cât este de subțire cultura mea balneară, pentru că acolo unde ne ducem acum, acolo i se dă fiecăruia alt prosop, așadar m-am ales cu prima observație reprobatoare cu privire la comportamentul meu. Zic numai.

Ajungând în dreptul bazinelor umplute cu apă curată ca de cristal, băiatul meu mi-a spus că înainte de a mă porni să fac baie îmi va arăta cum se prezintă sălile acelea minunate, ca din poveste, fremătătoare caverne, pe unde, așa cum spuneam, ori dăinuie o mare liniște, ori fumul este dens, iar dintre aburi îți poți permite a alege, ba chiar și dintre fumuri, dintre arome, în vreme ce poți admira și toate lămpile colorate ce atârnă din tavan, pentru că sunt astfel alcătuite încât realmente fură privirea omului. M-am uitat temeinic de jur împrejur și am fost nevoit să constat că de pe aici lipsesc doar acele anumite mase populare care, se vede treaba, au fost ocupate cu altceva în această zi minunată, extrem de potrivită pentru băi. Eram doar noi doi în această minunată lume, iar atunci când băiatul meu m-a întrebat dacă am cumva chef să-mi petrec puțin timp prin vreuna dintre sălile de tratament, am remarcat zeflemitor: puțin mai târziu, că nu suport îmbulzeala asta mare. Așa i-am răspuns, sigur, am fost nedrept, ca de atâtea ori. Zic numai.

Baia s-a desfășurat lesne, m-am mai scăldat eu și în oceanul Pacific ori Atlantic, așa că am intrat în așa fel în baie cu valuri ca și când asta aș face, după ce mă scol, în fiecare dimineață, ca să am o mai bună poftă de mâncare. Nu mi-am bătut capul încotro să înot, pe unde să mă bălăcesc, cum că pe unde ar fi mai caldă apa, mă interesa mai cu seamă a cui poate să fie această întreagă, luxoasă, această de o mie de ori reconsiderată clădire cu acoperământ, în care, un om ignorant ca mine, mai că nu poate afla nici o greșeală. Nici n-am găsit, deși am căutat pe îndelete, măcar o eroare mărunță, ca să pot spune mai apoi, pe oareunde, că asta eu am descoperit-o, ca nu cumva să reiasă pe cine știe unde că eu pot trece indiferent până și pe lângă cele mai frumoase treburi.

Prin urmare tocmai eram ocupat de-a găsi vreo eroare de pe acolo de prin bazinul băilor, când în uriașa sală a apărut o doamnă îmbrăcată în haine negre, i-a salutat pe cei câțiva îmbăiați, împreună cu care mă bălăceam și eu prin apă, a salutat doamna aceea în negru care, se putea vedea de la distanță asta, nu pentru a face baie a venit, ci pentru a ne saluta pe noi și pentru a afla și una-două nereguli, cel puțin, din moment ce ne-a cinstiț pe noi prin prezența ei, eu așa am băgat de seamă, zic numai. Am văzut, deja atunci când mi-am aruncat privirea asupra ei, că dânsa nu este doar o simplă femeie care să se fi rătăcit doar pe aici, ori vreo muierușcă dintr-acelea care sunt peste tot pe acolo pe unde este nevoie de ele, ci este acea cineva fără de care nu ar funcționa nimic pe aici. Convingerea aceasta mi-a întărit-o și faptul că într-unul din colțurile halei, pe unde eu nu puteam să văd nici un fel de neajuns ori necurătenie, și-a tras peste ceva finuțul ei deget arătător, iar în clipa aceea a și apărut un bărbat în halat alb care, cu un instrument, ce părea a fi special pentru curățat ceva, a mângâiat locul acela de-a lungul căruia a tras doamna cu degetul arătător. Exact așa s-a întâmplat. Zic numai.

Pe doamna asta în negru n-am inclus-o din întâmplare în povestea mea. Pentru că atunci când a ajuns la bazinul în care tocmai mă scăldam eu, doamna aceasta m-a salutat și pe mine, iar după ce i-am întors salutul și i-am mulțumit și pentru bunele urări ce mi le-a făcut cu privire la îmbăierea mea, pe tonul cel mai natural de pe lume, am apucat și s-o întreb, doar așa, vă rog să-mi spuneți ale cui sunt toate băile astea, și hotelul, adică am întrebat în așa fel, atât de degajat, ca și cum aș fi fost unul care vrea să le cumpere pe loc, pentru asta trebuie doar să iasă din apă ca să scoată banii din buzunarul vestei. Bineînțeles, doamna în negru

a rămas surprinsă, am văzut asta pe ea, cum o ia surprinderea, parcă a și stat o clipă pe gânduri ca să știe ce să-mi răspundă, și dacă să-mi răspundă, pentru că nu cred ca cineva, cândva, s-o fi întrebat așa ceva, zic numai. S-a oprit, în toată negreala ei, în fața mea și cu oleacă de mândrie mi-a spus doar atât: sunt ale unui ungur. Atât a spus și s-a și dus mai departe, ca să mai tragă pe undeva cu degetul ei fin. Pentru că este aproape sigur că nu de aceea a venit pe aici ca să-mi vândă mie băile acestea dimpreună cu hotelul.

M-am așezat pe marginea bazinului și, ca unul căruia i s-a dat în cap cu răspunsul acesta din tare puține vorbe, cugetam la ce anume aș fi răspuns eu dacă eram în locul ei. Aș fi dat oare amănunte cu privire la ungurul acela care are o atât de mare și de frumoasă avere? Și cum că de unde să fi avut atâția bani pentru ea? De la cine i-a moștenit, de vor fi fost moștenire, și dacă nu, atunci oare câți ani la rând să fi prășit sfeclă de zahăr, ori cel puțin câte minute i-au trebuit ca să se gândească, în mod genial, la ce numere de loto să joace, sau câte hectare de pădure au dispărut în ceață la comanda lui, iar de nu va fi fost pădure atunci ce anume a dispărut prin ceață, pentru că așa, de la sine, din nimic, este imposibil să construiești așa ceva. Zic numai.

Prin urmare este a unui ungur...

Ședeam pe marginea bazinului și a început să-mi fie deja frică de omul acesta ungur, nici nu știu de ce. Îmi era frică. Zic numai. S-ar putea să-mi fi fost frică din pricină că numele acestui om nu se afla scris pe peretele clădirii, pe undeva prin preajma intrării, ca eu să văd că toate astea sunt ale lui. Nu stătea scris pe niciunde numele nimănui, ca să putem ști a cui este apa fremătată din bazin, liniștea aceea adâncă din camera liniștită, al cui este aburul, fumul planificat, aromele ce plutesc prin aer, fără nume dintr-acesta nici construcția asta imensă nu avea personalitate, zic numai, pentru că până și stelele au un nume, se poate cerceta asta, nici lucrurile mari nu pot fi atât de secrete, zic numai, nu de mine aparține asta, că a cui este, toate acestea nu m-au costat nici o para, am fost primiți politicos, până și prosoapele au strălucit albite, nu am fost atenționat că de ce le duc la bazin, nepriceperea mea a fost ignorată, ce treabă am eu cu toate astea din moment ce nu le sunt cumpărător, dacă, eventual, nici nu sunt de vânzare și dacă eu nu am nici un crăițar în buzunarul de la vestă, nu atâția câți s-ar cuveni aici. Zic numai.

Înainte de culcare, acolo în camera de hotel, am trecut în revistă serviciile care mai sunt în general pe aici, pentru că am uitat de o grămadă dintre ele, micul dejun suedez de pildă, și-apoi n-am spus nimic despre mâncărurile și băuturile gustoase, să fie însă de mirare că n-am spus, aburul moleșitor, fumul aromat, liniștea adâncă, unduirea valurilor a spălat din mintea mea lucrurile importante, a mai rămas pe acolo doar întrebarea că ale cui sunt toate acestea, ale unui oraș, ale unei întregi regiuni... Zic numai. Pentru că răspunsul acela cum că sunt ale unui ungur, n-a fost un răspuns destul de bun pentru mine. Din partea doamnei în negru. M-am gândit adică la realitatea faptului că în satul meu, unde trăiesc din vremuri imemorabile unguri, n-a reușit încă nimeni, niciodată, așa ceva sau ceva asemănător, să înfăptuiască adică ceva atât de grandios. Să fie ei atât de neputincioși, lipsiți de har, trândavi, toți oamenii din satul meu? Ori, pur și simplu, este vorba doar despre faptul că în satul meu nu există, și nici n-a fost vreodată, apă termală, prin urmare construirea acolo, unde nu există apa vindecătoare de trebuință, a unei băi termale nu era o treabă de ispravă. Zic numai. Pentru că, nu-i așa, n-aș accepta nici cum așa ceva, afirmația că localnicul de aici, „un ungur”, ar fi mai talentat ca cei trăitori în satul meu, tot unguri. N-aș accepta nici cum așa ceva. N-aș accepta-o nici dacă doamna aceea în negru și-ar trage, a mângâiere, degetele ei fine de-a lungul frunții mele. Pentru că, nu-i așa, ungurii din satul meu de aceea n-au stat, începând din anul o mie trei sute, cu brațele încrucișate pentru că au construit într-una tot ce s-a putut. Au ridicat, de pildă, biserică, chiar două, pentru că, nu-i așa, pe deasupra capetelor lor era loc destul, se întindea până la cerul înstelat. Zic numai.

Am pus capăt parcursului acestor gânduri atunci când, înainte de culcare, mi-am aruncat privirea asupra broșurilor alcătuite din, tipărite pe, hârtie lucioasă, împrăștiate pe masă, din care m-am ales cu o înțelepciune pe care mi-ar invidia-o până și cel mai înțelept om din satul meu. Nici nu mai pomenesc faptul că, de pildă, dacă e să mă uit în oglindă și să văd că sprâncenele mele sunt burzuluite, ori este nu știu cum strâmbată vreuna pe deasupra unui ochi, atunci pe aici se află angajați dintr-aceia, specialiști plătiți, care îmi aranjează pe loc sprâncenele, asta este ocupația lor, respectiv aranjarea sprâncenelor. Eu atâta sunt de înapoiat încât nici n-am auzit până acum de profesia aceasta, știu doar niște flecuștețe despre ce spunea Moricz Zsigmond, cum că și Rozsa Sandor își încrunta

sprâncenele, nu-mi aduc însă aminte ca cineva să-i fi aranjat apoi sprâncenele lui încruntate, despre așa ceva probabil că nici autorul romanului nu știa nimic. Zic numai.

Prin urmare de-alde astea am învățat eu, înainte de culcare, din broșurile acelea colorate. Cel mai înțelept lucru pe care l-am învățat, acum urmează: citesc că dacă mă voi uita pe fereastra camerei din hotel, privitul acesta va trebui plătit în mod separat. Și nu doar așa pur și simplu că, poftim, m-am uitat pe afară, așadar plătesc, pentru că nu-i totuna în ce parte m-am uitat pe afară, înspre Dunăre, ori în direcția coastei dealului, unde se află și locul de parcare. Nu-i totuna pentru că, de pildă, din moment ce din fereastra camerei mele există vedere și spre Dunăre, aceasta este o uitătură mai scumpă decât cea spre dâmburi. Este găselnița omului acela ungur, care nu poate fi nicicum din satul meu, pentru că acolo la noi n-a inventat nimeni, până acum, modalitatea acesta perfidă a vinderii uitatului pe afară. I-am și spus, pe loc, băiatului meu, măi, ceva nu este în regulă pe aici, pentru că dacă de pildă eu nu vreau să mă uit nici încotrova pe afară, de la mine din cameră, doresc doar, după marile băi ce le-am făcut, să dorm puțin acolo, ori n-am nici un chef de aruncat priviri pe afară, ci doar să mă uit în fața mea, pe sub picioare, ca nu cumva să mă împiedec în covorul cu franjuri până ce ajung la patul meu, să fie, oare, de plată și uitătura asta? Desigur, acesta a fost doar un singur exemplu din multitudinea de situații posibile, zic numai. La toate astea băiatul meu îmi spune că, Tată, acesteia nu i se spune, prin astfel de locuri, privire afară, ci priveliște, iar priveliștea trebuie plătită pretutindeni, tu asta nu pricepi.

Prin urmare priveliștea, pe care nici că vreau să o văd, trebuie plătită pe aici, și se vede treaba că se și pricep să o vândă, ei bine aceasta este de fapt o mare știință, cel puțin tot atâta de mare ca cea din situația în care eu trebuie să achit costul pingelitului pantofilor mei, pe care nici nu i-am dus, pentru pingelit, la pantofar. Acesta este un exemplu atâta de prost încât nici nu aș îndrăzni să i-l pomenesc băiatului meu, îl zic numai. Îl zic în sinea mea doar, în vreme ce, tare necăjit, mă culc și încerc ca în loc de priveliște să mă las cuprins de somn, numai că sunt nevoit să bag de seamă că nici măcar la adormit nu mă pricep, deși sunt cumplit de ostenit, nu pot adormi, până și cu ochii închiși o tot văd în fața mea pe doamna aceea în negru care, iată, tocmai vine spre mine pentru a-mi ura somn ușor, și cu degetele ei fine îmi mângâie fruntea încruntată.

2 (*Și literatura universală poate greși*)

Am amintit deja faptul că atunci când am întrebat-o, doar așa din propria mea ambiție, pe femeia în negru al cui este stabilimentul acesta pompos, mi s-a răspuns scurt că este al unui ungur. Am amintit și că nu am fost mulțumit de răspunsul acesta pentru că doamna în negru (bineînțelese cât se poate de corectă și cu diplomație) nu l-a nominalizat pe omul acesta ungur, în vreme ce nume poartă până și varza de Cluj, zic numai, așadar nu am fost mulțumit, pur și simplu pentru faptul că nu pot apela la Dumneavoastră, deși mi-ar face plăcere să Vă pot spune niscăi mărunțișuri.

Nu știu cum stați Dumneavoastră cu algebra, eu unul nu pot suferi algebra, s-ar putea că tocmai de aceea pentru că și în algebră era tot timpul vorba despre x și y plus z – asta și acela, nu am văzut nici-când rostul și utilitatea algebrei, îmi închipui că nici Dumneavoastră nu i-ați văzut rostul în vreme ce ați ridicat aceste minunate băi pe un loc unde înainte nu era decât un pământ galben, nimic altceva, de va fi să facem abstracție de izvorul acela de unde țâșnește acea anumită apă fierbinte. Acum mi se întâmplă pentru prima oară că, iată, nu mai pot face nici un pas înainte fără algebră, deoarece se cuvine să apelez cumva la Dumneavoastră, și pentru asta de cel mai mare ajutor, așa văd eu lucrurile, îmi poate fi algebra, pentru că, de pildă, pe Dumneavoastră vă pot numi X , ca în felul acesta să nu mai fiu nevoit a vorbi la fiecare pas despre un om ungur. Zic numai.

Ei, bine, dragă domnule X , am mărturisit cu pioșenie că nu sunt calificat în domeniul micului dejun suedez, m-am și ars temeinic, pentru că încă din prima seară a găzduirii noastre acolo, unul dintre chelneri a băgat de seamă că eu mănânc cu produse de patiserie fileul de vită în sos vânătoresc, nu cu pâine, a și venit pe loc la mine și tare cordial mi-a arătat unde, pe care masă găsesc pâine, și încă diferite sortimente de pâine, cică să las prăjiturile pentru mai târziu, bietul ospătar nici că mai știa, așa deodată, cum să-mi explice greșeala pe care am făcut-o, în așa fel încât să nu mă jignească, spre norocul nostru am trecut amândoi peste asta și mi-am continuat în pace gustarea. Zic numai.

Vedeți, dragă domnule X , așa pățește cel care cunoaște doar din cărți mersul lumii, și nu și din practică, ca și mine. Pomenesc lucrul acesta deoarece știu, totuși, una-alta și despre masă și despre masa suedeză,

știu de pildă că masa suedeză nu este, de fapt, suedeză, ci o invenție americană, a alcătuit-o, prin anii treizeci, un neviiorchez dibaci (tata îi spunea așa New-York-ului, Dumnezeu să-l odihnească în pace, refuza să pronunțe altminteri numele orașului), numai că acea suedeză masă „neviiorcheză” era în așa fel alcătuită încât tăblia ei se rotea, jumătate din ea era mereu în bucătărie și bucătarul vedea clar ce anume lipsește de pe masă, și în felul acesta putea să împrăștie lesne mâncărurile de pe ea, să completeze lipsurile, asta era considerată pe atunci a fi o mare invenție, mai cu seamă pentru că, în felul acesta, se putea face economie de chelneri.

Toate acestea nu le spun doar pentru a etala cunoștințele mele ci și pentru că, în seara aceea, când luam cina împreună cu Dumneavoastră, am băgat de seamă că de pe un platou frumos, mare și alb, se epuizau repede niște prăjituri în formă de ou, au mai rămas doar două pe el, și-atunci i-am și spus nurorii mele să se ducă să le ia pentru ea pe ultimele două, dar tocmai atunci a ieșit în mare grabă din bucătărie o fată ageră și a luat platoul cu cele două prăjituri. Am și spus, acolo pe loc, că așa ceva numai mie mi se poate întâmpla – Andraș, unul dintre cei mai buni prieteni ai băiatului meu spune mereu așa –, de fiecare dată când remarc ceva important cineva mi-o ia mereu înainte, de pildă și acum, că, nu-i așa, fetișcana aceea a dus acele ultime două bucăți. Tocmai mă pregăteam să mă revolt, să-mi blestem soarta, când a apărut iară fata aceea de bucătărie, aducea pe platoul acela mare și alb, de zece ori mai multe prăjituri dintr-acelea în formă de ou, pentru că, se vede treaba, ea a urmărit din bucătărie care anume dintre feluri sunt pe cale de a se termina prin salon, prin urmare, domnule X, recunoașteți și Dumneavoastră că născocirea nevyorkeză a fost totuși mai perfectă, și asta era deja prin anii treizeci, pentru că nu era nevoie nimeni să tot observe cu coada ochiului ce se mai întâmplă pe masa suedeză, deoarece jumătate din ea se afla în bucătărie, zic numai.

Mătușa mea, Berta, care în calitatea ei de secuiancă a fost servitoare prin Budapesta (Dumnezeu s-o odihnească în pace), încă de pe vremea când Budapesta aparținea de Ardeal (așa susținea mătușa Berta), mi-a povestit, într-o duminică splendidă, despre tot ce este de trebuință pentru ca o masă suedeză să arate cumva, poate că nimeni nu se pricepea mai bine la asta, pentru că ea a slujit și prin București, priceperea asta depinde de vremea în care și de ce anume aparțineam, așadar pe masa

aceea suedeză trebuia să se afle de pildă pateu de pui cu ienupăr, ficat de găscă prăjit între felii de pâine neagră, terci de somon cu mirodenii, piept de găinușă umplut cu mărunțite castane, terci din pește oceanic cu câprar, ruladă de curcan cu spanac, cremă de linte roșie, sufleu de ficat de pasăre cu tătarcă, fibre de curcă umplute cu prune uscate... le zic numai, nu vreau să intru acum în amănunte, acum nici nu mai sunt duminici splendide, potrivite pentru așa ceva, ca pe vremuri, când, așa cum spuneam, întreaga Budapestă ținea de noi, cel mai bine este ca omul să-și zică pe scurt ce are de spus, am vrut doar să vă ajut pe Dumneavoastră să percepeți faptul că America e descoperită demult, ca și râgâitura.

Ei bine, asta e, râgâiala! Pe peretele lustruitei Dumneavoastră bucătăriei nu stă scris că „for experienced people only”, respectiv că această bogată masă suedeză nu mi se cuvine, este destinată inițiaților, celor umblați prin gastronomie, celor ce adoră expoziția, și nu aceluia care sunt cum sunt, de pildă, eu. Zic numai. Nu stă scris nici că, de pildă, „se poate râgâii”, nu s-a afișat nici așa ceva. Măcar că dacă eu ador ceva, acel ceva este râgâitul. Ador să râgâi savuros, ca și cum aș fi la mine acasă. Mie nu-mi este rușine de așa ceva, dragă domnule X, ba din contră!

La noi tocmai era o nuntă, copiilor li s-a așternut o masă separată și vedeam cum ei se tot chinuiesc cu mâncatul, le era rușine să râgâie, cineva așa i-a învățat, să nu râgâie la masă, să mănânce în liniște și așa și mâncau, în liniște, numai că acela nu era un mâncat gustos, ei se urmăreau doar reciproc, iar supa li se scurgea prin colțul buzelor, nici nu o mai înghițeau, măcar că era tare gustoasă, era o supă galbenă de găină, înțesată cu mici balonașe de aur ce înotau prin ea și tăitei tare subțiri, nu era un mâncat de bun-gust, le-am și spus-o eu, în glumă, păi da ce-i cu voi, voi nu știți nici măcar să râgâiți, dacă din întâmplare așa vă va fi soarta de să ajungeți într-un loc domnesc, iar domnii vor băga de seamă că voi nici măcar râgâi nu știți, asta va fi o mare rușine, ei au luat în serios asta și așa de bine au tot mâncat din supa aceea multă încât abia de a mai rămas ceva, pe fundul acelor vase mari chiar și pentru cei maturi. Au mâncat-o cu poftă, pentru că le plăcea și lor râgâitul, zic numai, dragă domnule X, așa-i viața. De aceea nu vă imput asta, Dumneavoastră, și anume că nu stătea scris pe perete că este voie să râgâi, desigur vă place și Dumneavoastră s-o faceți, să râgâiți, așa ca oamenii în general, cu cât mai tare este desconsiderat omul care râgâie,

cu atât mai mare va fi tabăra lor, dar aceasta este exclusiv observația mea, nu luați drept bani de-a gata cele spuse de mine, luați drept bani de-a gata doar ceea ce se adună în casa de bani, Dumneavoastră probabil că v-ați dat și doctoratul în chestiunea aceasta a banilor de-a gata, nu așa ca mulți alții, care râcăie tot timpul după bani prin fundurile buzunarelor lor, și se tot uită la prețuri, cum mă tot uit și eu de acolo de sus, din fereastră hotelului Dumneavoastră, de unde m-aș fi putut uita la Dunăre, de aș fi avut starea de spirit (andung) convenită, cel puțin de dragul priveliștii, pe care, nu-i așa, trebuie să o plătești pretutindeni. Zic numai. Mai adineauri am adus în discuție banii de-a gata, toată experiența de care dispun în privința acestora am dobândit-o de la unchiul meu din San Francisco, unde el era portarul unui imobil, și el, într-o bună dimineată, când tocmai se crăpa de ziuă, de-a dreptul m-a smuls din pat și m-a dus în centrul aceluia oraș minunat spunându-mi că acum, respectiv în zori, trebuie văzut, cunoscut orașul și nu peste zi, la ora aceasta se vede clar adevăratul chip al orașului, și chiar că am avut ce vedea de acolo de pe lângă ușile cu strălucitoare mânere nichelate ale băncilor, tocmai atunci ieșeau de prin pubelele de gunoi oamenii nevoiași, cei fără adăpost, pribegii, ei, na, asta este o exagerare, oamenii aceștia se strecurau destul de încetșor de prin pubelele lor, nu o luau la fugă, nu se grăbeau nicăieri, chipurile lor erau tare plictisite și nedormite, erau tare comozi, unchiul meu era de părere că ei așteaptă ca să se deschidă vreun fel de cârciumă prin preajmă, pe unde s-ar putea să primească pe gratis ceva de-ale gurii, și unchiul meu mi-a mai spus, uită-te tu la oamenii ăștia, mulți dintre ei au avut cândva, fără nici o îndoială, buzunarul plin de bani, bani pe care i-au băut însă, pentru că din anumite pricini aveau sufletul împovărat, iar cei ce se aflau, eventual, în bănci, pe-aceia băncile i-au luat, pentru că el își aduce bine aminte că a fost o vreme când băncile dădeau una după alta faliment, era și în vecinătatea lui o bancă, seara mai exista încă, dimineata abia de mai puteai vedea un fir de praf rămas de pe urma ei, s-a făcut o parcare acolo, și-au pățit tot așa și unele biserici, nu numai băncile, cam dintr-acestea îmi spunea în dimineata aceea unchiul, zic numai, el s-ar fi putut să aibă doar atâția bani de nici pentru propria înmormântare nu i-ar fi fost destui, dar, de dragul siguranței lor, ținea până și banii aceia puțini în trei bănci, într-una dintre zile m-a și dus la una din băncile lui, așa a spus, „banca mea” ca și cum ar fi fost chiar a lui banca, numai că nu ar fi

putut fi, niciodată, nici măcar clanța ușii de la bancă a lui, m-a dus totuși acolo și mi-a arătat sertarul acela de siguranță al lui în care ținea un simplu ceas Doxa și, dacă îmi aduc bine aminte, un aparat de ras Solingen, le ținea acolo doar pentru a nu fi gol sertarul, el mi-a spus asta arătând spre sertar, care, evident, era făcut din placă de blindaj și nu din lemn de brad, și că dacă ar avea bani și pe aceia, de dragul siguranței lor, tot aici i-ar ține, am pomenit acum de toate acestea pentru că speram, dragă domnule X, că ascultați radioul. Zic numai.

Pentru că de curând, în careva dimineață, am auzit la radio cum că și America are necazuri, nu doar multele țărișoare mărunte și sărace, necaz tare mare, pentru că nimeni nu mai are în grijă imensa grădină de trandafiri din jurul Casei Albe, îngrijitorii au fost lăsați în voia vânturilor care i-au luat, ca să se facă niscai economii în privința oamenilor, tot așa cum s-a întâmplat în anii treizeci cu ospătarii, cu ingenios pregătitele mese suedeze, numai că, după părerea mea, știrea asta nu se confirmă întru-totul, pentru că aş putea veni cu multe exemple despre faptul că azi nici America nu face economii, știți asta, nu-i așa, și Dumneavoastră, tocmai așa cum nici Dumneavoastră nu faceți economie, în propriul restaurant, la chelneri, drept pentru care vă rog să cumpăniți ceea ce voi spune acum, cantitatea de alimente este, în întreaga lume, în scădere, se va putea întâmpla ca și pământul întreg să devină o unică masă suedeză fără ospătari și directori, toată lumea va lua de pe unde apucă fiecare câte ceva de-ale gurii, și de pe unde va fi și ceva de sorbit, zic numai, toată lumea zice a doua zi ceea ce a auzit la radio, prin urmare nu chiar luați de tot în serios avertismentul meu, deși uneori nu strică să fie luați în considerare și oameni incuți ca și mine, care, foarte incorect, au învățat din literatura universală că este o treabă tare frumoasă să ne alăturăm celor săraci și nu de partea celor bogați, eu de pildă sunt sigur că și Dumneavoastră tot așa ceva ați reținut citind literatură, respectiv că trebuie să fim alături de cei săraci, dar ia vedeți, și literatura universală poate greși, de pildă eu, cu cinci minute înainte de a deveni matur, mai credeam că trebuie luate în serios cele afirmate în literatura universală, conform cărora omul cinstit trebuie să fie de partea celor săraci, dar după numai cinci minute, în clipa în care am devenit matur, am fost nevoit să-mi dau seama că nu e chiar atât de simplu, pentru că totul este dirigit de bani, până și felul de a gândi și de a se purta (attitude) al oamenilor săraci, și trebuie să luăm în seamă și acest lucru, faptul că, într-adevăr,

oamenii săraci se comportă de multe ori necuviincios, în loc să se minuneze de vreo priveriște, ca mine aici, în imperiul Dumneavoastră, ei nu se uită nici încotrova, eventual în neant, unde chiar că nu se află nimic, ba chiar, uneori, oamenii aceștia săraci put pe deasupra, emană mirosul sărăciei, sper că Dumneavoastră nu l-ați simțit pe acolo, și pe mine, eventual doamna în negru s-ăl fi simțit, care avea degete fine, numai că și ea greu l-ar fi putut simți pentru că eu eram sub apă, de acolo i-am vorbit doamnei în negru, zic numai, vă rog acum, de vi se pare cumva că sunt doar baliverne spusele mele, să nu mă luați în seamă, numai că se întâmplă ca în vreme ce tot flecăresc, zic baliverne, să mă năpădească idei geniale, s-a întâmplat de pildă ca o scorneală de a mea să poată fi considerată descoperire de către omenire, una dintre găselnițele mele este, după mine, o adevărată descoperire, pentru că am găsit soluția de stabilire a limitei dintre oraș și sat, v-o mărturisesc acum Dumneavoastră, nu sunt atât de egoist încât să n-o destăinui, prin urmare orașul începe de acolo de unde străinii nu se mai salută între ei. Asta este, pe scurt, descoperirea mea, zic doar, nu luați drept un nimic descoperirea aceasta, n-o luați așa nici dacă, în înțelesul acesteia, băile Dumneavoastră nici că se află într-un oraș, ci în sat, pentru că doamna în negru, cea cu degetele fine, a salutat tare frumos și respectuos pe acolo pe lângă bazine, pe străini i-a salutat, o spun cu siguranță, pentru că, de pildă, pe mine nu m-a văzut niciodată în viața ei și m-a salutat totuși, întocmai cum se obișnuiește într-un sat ca lumea. Zic numai.

Prin urmare, după toate acestea, renumitele băi ale Dumneavoastră ar fi rurale, dragă domnule X, dacă eu spun asta, atunci în mod sigur sunt rurale, luați drept distincție asta, pentru că nu este o rușine să fi sătean, nici pentru Dumneavoastră nu este o rușine, dragă domnule X, o să vă dați și Dumneavoastră seama de acest profund adevăr, pentru că am hotărât că în curând vă voi invita și pe dumneavoastră la mine acasă, drept recompensă desigur, pentru faptul că v-am putut fi musafir.

3 (Cu cinci minute înainte de maturizare)

Am stabilit relativ unilateral asta, că vă invit pe Dumneavoastră drept recompensă, dar până atunci ar fi bine să ne putem cunoaște mai bine, după cum vedeți, în ce mă privește am și făcut niscăi pași în direcția asta,

atunci când am mărturisit că am stat multă vreme de partea săracilor, pentru că așa m-am inspirat din literatura universală că se cuvine, vă mărturisesc că, în secret, tot acolo mă aflu și acum, chiar și dacă nu mai e la modă așa ceva, pentru că cine să mai fie atent la ce scrie bunul Kosztolanyi despre săraci, citez acum, pentru Dumneavoastră, câteva versuri ale mărinimosului nostru poet, versuri pe care le-am remarcat, întâmplător, încă din copilărie:

Tu uiți de-amiază ce-ai mâncat,
cu cine-ai vorbit ieri, cine ți-e dușman, prieten,
pentru că ești uituc și bogat.
Cum lași ziarul deja citit prin tren
așa îți lepezi și stările ce te-au încercat,
te duci în goană mai departe
mulțumind cuiva, pe-aici zâmbind,
tare distrat.
Dar cei săraci și-acum vor fi știind
ce acum cinci ani spusu-le-ai,
că dus prin Buda, pe o stradă
copilul blond pe cap îl mângâiai,
care, de-atunci,
în cimitirul tabanez tot zace.

Da, da, așa stăm dragă domnule X, Dumneavoastră pricepeți vorbele astea, că doar sunteți ungar, interesant, mi-am adus aminte de versurile acestea tocmai acolo, în strălucitul dumneavoastră hotel în vreme ce tot citeam ghidul serviciilor dumneavoastră, mai exact cât bine-i face organismului uman terapia aceea pe care o aplicați Dumneavoastră în folosul omenirii, pentru montarea sănătății. Tocmai citeam despre modalitățile de vindecare a organelor mobile, și mi-a trecut prin cap că la terapia aceea lăudată aș putea contribui și eu cu un modest ajutor demn de glumă, prin faptul că, iată, mărturisesc că cea mai sigură modalitate de vindecare a organelor destinate mișcării este tocmai sărăcia, de pildă aceea că atunci când ni se termină banii, pe acolo prin sălile dumneavoastră de terapie, omul face imediat apel la nevasta lui, ei, hai, mișcă-te, trebuie să plecăm imediat de aici, din pricina prețurilor trebuie, pentru că puteți de altminteri recunoaște că prețurile ce le practicați ajută mult și

la o astfel de mișcare, zic numai. Știu, toate astea le puteam spune mai pe scurt, cumva așa, cum că locul acesta nu-i pentru oameni săraci. Numai că atunci, cu asemenea constatări, aș atrage pe loc atenția asupra mea, ba chiar și blestemul multora, al acelor care se întreabă ce caută pe aici un om dintr-acesta, ca să nu mai recurg la cuvântul sărac, zic numai. Ce caută? Așa ar pune unii întrebarea, ce caută, dacă nu are bani suficienți pentru asta? Dacă e să spun adevărul atunci mărturisesc că pe-alde ăștia îi pomenesc doar, nu sunt eu chiar atâta de sărac precum cred ăștia cu mațele pestrițe. Zic doar.

Pentru că dacă stau să mă gândesc bine, eu dispun pe acolo pe acasă, în locuința mea, de tot ce dispuneți Dumneavoastră în acest hotel luxos și în complexul de îmbăiere.

Recunosc însă că prosoapele de aici, albe ca zăpada, m-au fermecat pur și simplu, pe soția mea de asemenea. Și m-a fermecat și apa pentru scăldat, cea care gâlgâia și făcea valuri în imensele bazine. Acestea ar fi două lucruri care lipsesc total din casa noastră. În schimb nu lipsește camera aceea pentru terapia liniștii, la noi, în locuința noastră care dăinuie, cu pereții ei groși, de o sută de ani e o atât de mare liniște încât te cuprinde plictiseala. Și avem și apă picurată atunci când ni se strică robinetul, că doar, nu-i așa, și în camera Dumneavoastră de terapie prin liniște tot timpul picură apa dintr-un robinet, expres în interesul vindecării, treaba mea de acasă, în privința aceasta, ar fi doar aceea de a nu aduce meșterul care s-o repare și-atunci liniștea camerei de liniște, armonizată de monotona picurare a apei, este perfectă. Gândiți-vă numai cu cât este mai practică camera noastră de terapie a liniștii de acasă decât a Dumneavoastră, dacă eu am dobândit tot ceea ce Dumneavoastră ați construit cu mari eforturi, fără a fi nevoit să-mi mișc nici măcar degetul mic, zic numai. Dar să continuăm exemplele: aici la Dumneavoastră, în acest centru de tratamente, unul dintre cele mai minunate locuri este camera de terapie aromatică. Vorbesc despre aceea în care am tras eu însumi adânc aerul în plămâni, respectiv aroma, am tot aspirat-o ca unul care bea șprițuri, adică în amestec. Acolo la noi, acasă, am lăsat, pur și simplu, această operație (procedură) pe seama curentului ce se face în cameră. Mai exact pe seama curenților transversali care aduc într-una, de jos din pivniță, mirosul, aroma verzei puse, pentru iarnă, la murat. În casa noastră aroma verzei se poate simți ziua-noaptea, absolut gratis și mă gândesc, domnule X, că, nu-i așa, apreciați și Dumneavoastră metoda

asta, zic numai. Mai cu seamă acum, în perioada aceasta de declin economic (recesiune) în care am ajuns, în privința căreia nici măcar doamna aceea în negru nu ne-ar putea ajuta, cu degetele ei lungi. Zic numai.

Și-apoi mai e și terapia luminoasă. Noi stăm strălucit și cu asta, de vreme ce ne-a slăbit destul de tare vederea (din pricina bătrâneții), motiv pentru care ardem o sumedenie de lămpi pe tot parcursul anului, în mod sigur Dumneavoastră ați rămâne surprins dacă ați vedea cu câtă grandoare vin pe la noi, la sfârșit de lună, cititorii de contoare, vin câte doi, câte trei, verificând unul pe altul ca nu cumva să se facă vreo înșelăciune. Au fost și cazuri în care au venit șapte, ca spiritele rele, i-adevărat că nu i-am chiar numărat, dar, oricum, erau mulți, asta-i cert. Întocmai ca la Dumneavoastră, în hotel și mai cu seamă la băi, și în restaurant, când eram pe acolo și noi, tocmai atunci s-a întâmplat să-și facă intrarea o comisie, noi i-am fost martorii întâmplării. Poate vă mai aduceți aminte, eu am scris deja asta, că, atunci când am sosit noi, prin fața hotelului fluturau în vânt drapele, s-ar putea lesne întâmpla ca acestea să fi fluturat tocmai în întâmpinarea acelei comisii care a venit în vizită la Dumneavoastră, adică în cinstea noastră fluturau ele, acum e sigur lucrul acesta. Nu pentru noi fluturau, zic doar.

Dragă domnule X, acum mi-ați putea pune – îndreptățit, spunând că este în regulă, în privința uneia, alteia semănăm între noi, ca să zic așa, în planul realizărilor – o întrebare, care-i situația la noi în privința nesfârșitului domeniu al terapiei stării de spirit, care pe la Dumneavoastră se numește priveliște, în vreme ce eu, pentru mine, îi zic privire pe fereastră. Așadar m-ați putea întreba ce vederi aș putea să vă ofer eu Dumneavoastră, de va fi să-mi acceptați modesta invitație. Ei bine, abia așteptam să-mi puneți întrebarea asta. Abia așteptam pentru că este problema de detaliu în care noi suntem cei mai tari, mai puternici. Nu zic, nici Dumneavoastră nu vă zgârciți în privința peisajelor, acolo-i Dunărea, te simți bine și când arunci doar o privire spre ea, cu condiția să nu ne gândim la cât o fi apa Dunării de curată, numai că aceasta este o problemă care, după părerea mea, depășește iscusințele noastre, ale amândurora, să rămânem prin urmare la priveliștea pe care Dumneavoastră o puteți evoca dacă vi se ivește prilejul. Lucrurile stau cam așa pe aici pe la noi, mai exact la opt metri de casă, veți putea vedea valurile mării. Zic numai. Pentru că acesta nu-i chiar un nimic, valurile mării duc de obicei până departe imaginația (fantezia) omului, așadar în materie de priveliști

suntem bogați. Dar vă și explic un pic asta, ca nu cumva să mă înțelegeți greșit: la opt metri de la casa noastră se înalță casa, tot veche, a vecinilor, al cărei calcan este lung de douăzeci de metri, înalt de cincisprezece. Calcanul acesta l-a văruit, pentru mine, Nagy Istvan, feciorul iscusit, iubitor de vin, născut în care chiar dacă altceva nu are, are în schimb un nume, pentru că, uite, l-am pomenit. L-a văruit fără să se fi urcat pe ceva pentru a pute ajunge și la partea de sus a zidului, stătea în curte și manevra o bidinea cu coada lungă, ca și cum ar fi măturat o stradă, numai că în plan vertical, atâta vreme cât și pereții sunt, de obicei, verticali, făcând, de astă dată, abstracție de Turnul din Pisa. Varul dat pe calcan s-a uscat apoi, dar tot peretele acela a devenit atâta de vălurit încât am fost nevoit să-l dojenesc din pricina asta pe Nagy Istvan, care dacă nici pe atunci nu avea altceva purta totuși un nume, să-i spun să-l zugrăvească din nou pentru că nici să mă uit nu pot la valurile acestea, ele sunt simbolul lucrului de mântuială. Am simțit cum că el nu prea pricepe vorba asta, simbol, dar avea, totuși, răspunsul în degetul mic, pentru că mi-a răspuns cu istețime:

„Nene Feri, dumneavoastră, umblat deja pe la mare, ar trebui să știți că minunea mării tocmai asta este, că face valuri, d-apoi și peretele ăsta tocmai de-aia-i frumos, pentru că-i cu valuri, nu credeți?”

I-am dat dreptate în privința mării, nu s-a mai făcut o altă văruire, m-am obișnuit apoi cu acest calcan, ori de câte ori mă uit la el, de la mine din fereastră, din curte, de fiecare dată de marea cu valuri îmi aduc aminte, respectiv de priveliștea aceea de care m-am minunat de atâtea ori. Zic numai. Nici n-aș mai lăsa pe nimeni să văruiască peretele acela, care, de câte ori îmi arunc privirea asupra lui, doar de mare îmi aduce aminte. Zic numai. Bănuiesc că nici Dumneavoastră nu ați prea fi de acord ca cineva să vopsească fereastra aceea a hotelului, prin care se poate vedea Dunărea și pentru care crește, cu încă o jumătate a lui, prețul ce se percepe. Pentru Dumneavoastră. Pentru că mie, pentru priveliștea acelui zid, nu-mi dă nimeni nici măcar un crăițar, bineînțeles că nici nu i l-aș cere, asta nu-i o modă pe aici. Încă. Zic numai.

4. *(Ce fel de animal este nenea acesta?)*

Cu alte cuvinte, prin toate acestea vă invit pe Dumneavoastră, și luați drept sinceră invitația mea, nu avem de făcut ceremonii din asta, vă invit, de ce nu v-aș invita din moment ce m-a năpădit ideea aceasta? Numai că tot ar mai fi un prag de trecut, pentru că iată nici cum nu mă pot adresa Dumneavoastră cum se cuvine, în mod cuviincios, am mai explicat eu asta, nu vreau să mă repet, poate doar spunând că, nu-i așa, a trebuit să fac apel la algebră, numai că tare m-am plictisit deja de formula asta de adresare, domnule X adică, așa ceva nouă, oamenilor de la țară, nu ne șade bine, iar acum, la repezeală, nici că mai știu cum anume să vă apelez pe Dumneavoastră, dacă, până la urmă, veți veni la noi, nu vă voi putea spune, în nici un caz, domnule X, vedeți, este o nimica toată, un nume doar, o formalitate, dar câtă bătaie de cap îi dă omului, zic numai.

Ce simplu a rezolvat doamna aceea în negru o sumedenie de treburi importante din imperiul dumneavoastră, numai cât a tot tras cu degetele ei fine peste ceva și imediat se și alerga acolo pentru a se face rânduiala de trebuință, nu scotea o vorbă, rezolva totul cu degetele ei fine, întocmai ca ocârmuitorii marilor imperii care, cu o trăsătură de condei, au orânduit treburi ce aduceau atingere popoarelor, destinelor, mutau încolo-încoace hotare ale țărilor, așa cum face omul când joacă rummy și ia cu două degete o piatră, se uită la ea de-i bună ori nu, așa că, dacă nu cumva vă jignesc, vă voi spune de aici înainte, să zicem, domnule Kovács, prin cărțile de telefon sunt atâția Kovács câte găuri pe un fund de sită, zic numai, așa că acum, de va să fie cu un Kovács mai mult, cui să-i pese, tot așa cum nu le păsa de nimic nici celor din fruntea imperiilor atunci când, cu o trăsătură de condei, rânduiau pe aici, pe dincolo câte o țară, era o nimica toată pentru ei, așadar nu voi avea nici eu remușcări dacă, dintr-odată, vă voi spune domnule Kovács în loc de domnule X, luați asta ca pe o nimica toată, așa le luau pe toate și marii imperatori, era ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, nici măcar nu băgau de seamă ce steag va fâlfâi de atunci înainte pe acoperișurile clădirilor publice în urma liniei trasă de condeiul lor. Zic numai.

Asta îmi aduce aminte că și la intrarea în hotelul dumneavoastră fâlfâiau drapele în vânt atunci când am sosit aici, drapele fâlfâind care chiar că m-au tulburat cumva, în primul rând pentru că am crezut că au fost

arborate acolo, în capătul parilor aceia lungi, în cinstea noastră, dar până la urmă s-a lămurit treaba, că am greșit, în al doilea rând pentru faptul că am constatat, cel puțin noi, transilvănenii, că, de-a lungul istoriei, drapelele au prilejuit deja multe necazuri, și pentru a nu mă duce prea departe după exemple, la noi în sat multă lume a tot ascuns drapele, în pod, în cotețe, în stoguri de fân, le tot țineau ascunse până ce se schimba o oarecare orânduială, ori suzeranitate și atunci așa le scoteau la iveală oamenii și le arborau pe casele lor, cu un așa chip, de parcă ar fi câștigat în chiar clipa aceea un război, numai că au fost și perioade în care acest fel de schimbări tot întârziiau și drapelele erau roase de șoareci, și bunicul meu i-a tot așteptat, toată viața lui, pe englezi, n-au venit, și chiar dacă mai târziu au venit câțiva, ei s-au dus să se scalde la mare, acolo la cea Neagră, interesant, mama are nouăzeci și cinci de ani și încă nu a văzut marea, se bucură, slavă Domnului, de o bună sănătate, practicanții acestei terapii naturiste se tot minunează cum de se poate trăi atâta vreme în sănătate fără a face plajă, a te prăji la soare, se tot scarpină prin cap până și profesorii-medici când le este dat să audă dintr-astea, precum și cazul mamei mele, domnule Kovács, de data asta, dacă veți fi băgat de seamă, am divagat un pic de la subiect, dar am făcut intenționat asta, pentru că mi-am dat seama că este bine ca în timpul unei conversații să te mai abați de la subiect, abaterea aceasta revigorează discuția. Zic numai.

Un prieten de-al meu, pictor, mi-a spus și el, atunci când, odată, am băgat de seamă, din întâmplare, că în timp ce picta s-a scurs niscai vopsea de pe pânza lui, că el a lăsat-o de bunăvoie să se prelingă, prin urmare intenționat, pentru că în felul acesta tabloul ar fi fost mai modern, și-atunci și eu mă abat uneori intenționat de la subiect, mai zilele trecute mi-a spus și medicul meu de familie, după ce mi-a administrat o injecție în fund, să nu mai continuăm pe teme medicale discuția, treaba bolnavului nu-i aceea de a vorbi mereu, cu medicul lui, despre lucruri care se discută într-una, ziua toată, în cabinetul lui, ci treaba lui este încercarea de a se vindeca și de a vorbi despre ce dorește, numai despre chestiuni medicale nu, după părerea unuia dintre cunoscuții mei și prin parlament de aceea tot moțăie deputații, pentru că cei ce se ridică la cuvânt vorbesc toți despre același lucru, nu se abat de la respectivul subiect. Domnule Kovács, nu mi-ar conveni dacă veți apuca să vă plictisiți în vreme ce veți sta la mine, și asta să se întâmple din pricina

faptului că eu nu mă abat de la subiect, adică aş vorbi tot timpul despre băile Dumneavoastră, fără îndoială că subiectul acesta vă iese deja prin coate, luaţi aşadar drept o excursie abaterile mele de pe parcursul discuţiilor noastre. Zic numai.

Mi-ar place de pildă să vă povestesc Dumneavoastră întâmplarea aceea când, în timpul cinei pe care o luam în sala de mese a hotelul dumneavoastră, am fost întrebat ce fel de animal sunt, pentru că aşa am fost întrebat, m-a întrebat un băieţel tare simpatic, aşa de vreo doi anişori, cu numele Donath, asta în situaţia în care eu, împreună cu nepoţica mea tot cam de doi ani, cu Dorka, stăteam de vorbă tot despre de-alde astea, cum că pe care dintre hainele lor se află girafa, ori leul, a intrat în discuţie şi marmota, numai că acest copil, Donath, n-a auzit încă de marmotă şi de aceea a apelat la cei ce şedeau la masă şi a întrebat, arătând spre mine, că ce fel de animal este nenea acesta, s-a gândit că de va fi să seamăn cu marmota, atunci va apuca să ştie cam ce fel de animal este marmota asta, zic numai, vă menţionez doar aşa, colateral, lucrul acesta şi faptul că nu m-am simţit lezat de aşa ceva, găsesc că întrebarea băieţelului este la locul ei, iar pe de altă parte îmi chiar plac marmotele, pentru că ele îşi avertizează consoartele, dacă acestea sunt în pericol, printr-un fluierat şi încă în aşa fel încât din fluieratul acela se poate înţelege, de către ele, gravitatea precum şi felul pericolului. Zic numai.

Pentru că eu consider că atenţionarea omului care este ameninţat de un pericol, de orice natură ar fi acesta, este o frumoasă trăsătură de caracter, nu-i aşa că şi Dumneavoastră vedeţi la fel subiectul acesta, de dragul căruia am făcut o micuţă cotitură, şi de ce nu l-aţi vedea aşa? Şi dacă tot suntem aici, iubesc marmotele şi pentru că lor le pace să doarmă, îi tare plăcea şi lui Einstein să doarmă, de bună seamă pentru că era curat la suflet, alde Napoleon însă, nu agreea somnul, prefera să se tot zbenguie de dimineaţa până seara, fără îndoială că a lui conştiinţă... prin urmare asta a întrebat Donath, ce fel de animal este nenea acesta (menţionez că şi Donath are un nume!), biata Dorka, nepoţica mea, n-a ştiut nici ea să-i răspundă lui Donath, măcar că doar cu el ar fi vrut să stea de vorbă şi nu cu cei mari, după părerea nurorii mele explicaţia ştiinţifică a acestui comportament ar fi aceea că nouă oamenilor, tuturor, ne place să stăm de vorbă cu aceia cu care suntem de aproximativ aceeaşi înălţime, să zicem măăsuraţi în dimensiunile noastre spirituale, pe aici se ascunde tare mult adevăr, nu pentru că am auzit asta de la nora mea, zic numai,

pentru că vedeți, domnule Kovács, mie tare îmi place să stau de vorbă cu Dumneavoastră, pentru că eu vă închipui a fi la înălțimea la care mă aflu și eu, la exact înălțimea aceea, pentru că, de pildă, cele construite de Dumneavoastră, acele minunate băi, mi-am dat seama de asta, le-aș putea analiza temeinic, bucățică cu bucățică din toate acele construcții, începând de la cozile drapelurilor și până la degetele fine ale femeii în negru, pentru că, după cum v-am spus, am băgat totul în seamă, este absolut important să luăm în seamă lucrurile, să nu trecem indiferenți pe lângă toate cele din lume, să le punem în discuție, chiar și de ne însuflețim pentru oarece să punem în discuție acel ceva, tot așa dacă nu ne entuziasmăm ci, dimpotrivă, avem o părere dezolantă, zic numai, a băga acel ceva în seamă, a-l pune în discuție – acesta este secretul îmbogățirii lumii, desigur în plan spiritual, această cugetare nu este în chiar totalitatea ei descoperirea mea, măcar că ar putea fi așa, luați vă rog în seamă, eu nu țin socoteala descoperirilor mele ca mulți alții, pentru că în ziua de azi, dacă ați urmărit atent lucrurile, s-au înmulțit acei semeni ai noștri care iau în seamă totul despre ei înșiși, pentru că ei năzuiesc spre ceva, nu-i așa că ați auzit de licitații, pentru că sunt dintr-aceia care numai la dintr-astea se pricep, să publice licitații, licitează banii altora, sistemul nervos și bunătatea altora, naivitatea și strădaniile lor, licitează totul, asta este moda în ziua de azi, de aceea arhitecții țin o așa evidență a mulțimii de planuri pe care le-au desenat, scriitorii iau în seamă numărul cărților pe care le-au scris și locurile pe unde anume au apărut ele prima și ultima oară, cine anume și câți au scris despre operele lor, ia vedeți numai, după părerea mea operele sunt deja mult prea multe, făcând un joc de cuvinte, azi-mâine din toate alea se vor face opere, nu numai din literatură, din arta plastică vor proveni ele ci, de pildă și din prunele uscate se vor face prune uscate artistice, mai zilele trecute mi s-a povestit că până și cartofii prăjiți sunt într-un anumit fel făcuți prin unele restaurante, se toarnă ceva praf într-un fel de rezervor, cum se obișnuiește prin mori, iar prin partea de jos a acestuia ies cartofi frumos tranșați pentru prăjit, zic numai, ca nu cumva să credeți că am deviat iară tare de la subiect, uitați-vă numai, lumea s-a schimbat, în ziua de azi nu învățătorii îi bat pe copii ci invers, nu-i așa că ați auzit de profesori bătuți, de unguri bătuți, ei, ăsta din urmă nu-i unul dintre cele mai bune exemple, pentru că felul în care a venit pe aici istoria a determinat mereu bătutul ungurilor, prin urmare este ceva ce nu se include printre noutăți,

am citit, prin cărțile de istorie, și despre unele bățai de unguri de care am putea fi mândri, eu nu înțeleg asta, s-ar putea ca și Dumneavoastră să vi se pară a fi bizar ca o înfrângere a preferatei echipe de fotbal să fie înregistrată drept victorie, deși s-a întâmplat deja și așa ceva, zic numai, e pe aici, de pildă, băiatul acesta simpatic și deștept, Donath, și poate că serile se tot gândește că oare pe unde dorm tramvaiele, ori, arătând spre mine, tot întreabă că oare ce animal este nenea acesta, apoi, mâine-poimâine poate îi trage profesorului său un șut în burtă, ca să-și facă numele de pomină, apoi îi cere cuiva să-i alcătuiască o licitație, vedeți, chestia asta cu licitațiile nu-mi iese din cap, după părerea tatălui meu (odihnească-se în pace), vinovate pentru toate cele sunt marile puteri, desigur, și el gândea de la înălțimea lui, respectiv ca și alții din satul meu. Zic numai.

Închipuiți-vă, unul dintre oamenii din sat îmi spunea mie că s-au schimbat până și albinele, ele au rămas uluite când a dispărut de prin hotar creasta-cocoșului, au ieșit din stup și s-au tot minunat că nu mai este pe nicăieri floarea asta, măcar că până acum a dăinuit de milenii pe aici, și-acum de ce anume să se mai apuce, se doar tot roteau fără nici o țintă prin aer, cât de tare s-a schimbat lumea, și el a mai adăugat o schimbare, aceea că omul se tot străduiește să învețe soiurile de ciuperci, care-s otrăvitoare, care nu, numai că le învață degeaba, sunt locuri pe unde legea de-a dreptul interzice culesul ciupercilor și-atunci la ce să mai înveți soiurile ciupercilor, legile trebuie învățate, ca omul să nu se aleagă cu vreo amendă, numai că nu s-a inventat încă și o amendă comestibilă, vedeți, există lucruri pe care trebuie ca toată lumea să le bage, de la înălțimea lui, în seamă, așa cum le-am urmărit eu atunci când acolo, în băile Dumneavoastră, acea rerspectiva doamnă în negru și-a tras degetele ei fine de-a lungul unei mărunte pete, peste o plasă de păianjeni, ori peste o nimica toată, zic numai, vă dovedesc prin asta, o dată pentru totdeauna, că de va fi să-mi acceptați invitația și mă veți vizita, prin apropierea porții mele nu va fâlfâi nici un fel de steag, Dumneavoastră vă va ura bun venit doar o tufă uriașă de liliac, care-i de înălțimea noastră, și acolo vom putea sta liniștiți de vorbă și, de vom avea chef, vom putea face și divagații, doar de un singur lucru va trebui să avem grijă, ca nu cumva să bage cineva de seamă că noi suntem mult prea de partea celor săraci. Zic numai.

Vedeți, domnule Kovács, vă suspectez numai și numai de lucruri bune, am spus că suntem amândoi la aceeași înălțime, măcar că eu nu vă cunosc deloc pe Dumneavoastră, nu v-am văzut niciodată, n-am schimbat niciodată nici o vorbă între noi, s-ar putea lesne întâmpla ca motivul pentru care vă vorbesc atâta de liber, apropiat, tocmai acesta să fie, pentru că, iată, mă ascultați, nu mă întrerupeți, mă suportați și atunci când, uneori, folosesc un ton mai ironic, ori când mă aflu într-o totală confuzie, ați făcut-o și atunci când am presupus că sunteți și Dumneavoastră, alături de mine, tot de partea săracilor, așa cum am învățat din literatura universală, s-ar putea să greșesc atunci când vă dau Dumneavoastră sfaturi cu privire la bănci, ori aflu niscui greșeli prin munca ce o desfășurați, tot așa cum află de-alde astea și femeia aceea în negru cu degetele ei fine, bănuiesc că ea a găsit hibe până și pe unde ele realmente nu existau, dar gestul acela al ei, în sine, acela de a-și trage degetele peste ceva, acela are deja valoarea unui avertisment, a vrut, probabil, doar să atragă atenția asupra faptului că va putea, totuși, să fie și pe acolo, pe unde ea nu bagă de seamă, ceva incorect, iar în ceea ce mă privește pe mine, îmi place și mie să găsesc greșeli, să atrag atenția asupra lor, eventual să le și iert, după părerea mea asta este o trăsătură proprie scriitorului, luați vă rog în considerare faptul că și scriitorii pot greși, precum și literatura universală, pe care am pomenit-o deja de atâtea ori, poate greși, pentru că și scriitorul este om, și-acum vă mărturisesc Dumneavoastră, dar să rămână între noi, că mă consider scriitor pentru că nu de mult a reieșit despre mine că am deja un cititor, unul singur am, până și-acela e pe undeva departe, de pe unde mi-a dat un semnal cum că citește cu drag scrierile mele, unicul meu cititor trăiește prin Canada, îl cheamă Pusztai Peter, are și el un nume, ba chiar și un renume Peter acesta, măcar că până și în Canada și-a ales doar un sat ca loc de sălaș. Zic numai.

Nu merită să tot ascunzi câte ceva, și-așa până la urmă totul iese la iveală, imaginați-vă numai, Pusztai acesta mi-a trimis într-una din zile, prin internet, un întreg câmp de lalele roșii, o minunată fotografie pe el însuși a făcut-o, este o consecință a profesiei lui, ca să zic așa, știți ce este interesant în fotografia aceasta, faptul că prin întinderea aceea, cât marea, de lalele roșii se află și două lalele albe, după mine asta este ceea

ce a băgat de seamă Pusztai ăsta, care este renumit și pentru faptul că vede mereu esențialul, ar fi monoton dacă toate lalelele ar fi roșii, ori numai albe, ori galbene, știu de la un renumit filozof că atâta vreme cât, să zicem, laleaua roșie vrea cu orice preț să fie roșie, nu-i nici un necaz, necazul ar veni atunci când, într-o bună zi, laleaua roșie ar emite pretenția ca toate lalelele, de orice culoare ar fi ele, să se facă roșii, pentru că așa vrea ea, atunci îi bai, sigur filozoful acesta renumit nu s-a exprimat tocmai așa, dar acesta este înțelesul celor spuse de el, respectiv să nu dorim să schimbăm totul după chipul și asemănarea noastră, să ne suportăm cumva, pe Pământul acesta, unul pe celălalt, lalelele roșii, galbene ori albe să nu se ocărăscă, să nu se denigreze, să nu se înnegrească una pe alta nici cu acceptul celeilalte nici pe la spate, Pusztai acesta a pus în lumină, după părerea mea, cu acea fotografie a lalelelor, una dintre cele mai mari probleme ale omenirii, nu încap discuții în privința aceasta pentru că, nu-i așa, zilnic constatăm că de aceea sunt atâtea necazuri pe lumea aceasta pentru că nu suntem în stare să ne acceptăm reciproc așa cum ne aflăm, așa precum suntem.

Sper că în privința aceasta ne înțelegem. Zic numai. Vedeți, pot să fiu mândru pentru faptul că am un cititor, deoarece sunt scriitori care au mai multe cărți decât cititori, mă tot gândesc că chiar și în privința aceasta ne aflăm la aceeași înălțime, dragă domnule Kovács, zic numai, deja îmi este chiar jenă că tot vorbesc despre fala mea, nu despre asta era vorba, mi-ar place mai cu seamă să fac mențiunea că dacă s-ar întâmpla să citească rândurile acestea și doamna aceea în negru, în mod sigur că și-ar trage degetele ei fine de-a lungul frazelor mele, ar găsi greșeli prin ele, dacă nu altceva, mi-ar reproșa în mod sigur lipsa de modestie, privință în care aș zice că ea ar și avea mare dreptate de nu s-ar fi întâmplat să asist la pătrunderea comisiei acelea în cu adevărat frumosul dumneavoastră imperiu, în care am petrecut două zile. Deoarece comisia aceasta a făcut intrarea într-un anumit fel pe sub steagurile acelea fluturânde încât se putea vedea de la distanță că aproape toți membrii acelei comisii se consideră a fi oameni deosebiți, mai deosebiți decât oricine de pe aceste meleaguri, mult mai deosebiți, în vreme ce ei, oamenii aceștia care își dau atâta importanță, nu fac, după părerea mea, nici ca degetul Dumneavoastră cel mic, ei, lalelele acestea agresive, de i-om putea numi lalele. Să spun acum că au fost aroganți, se uitau de undeva de la o mare înălțime oficială în jos, spre oamenii care tocmai pe

aicea lucrează? Nu spun, nu dau verdicte, Dumneavoastră îi cunoașteți desigur mai bine decât mine, treaba mea de aici a fost doar aceea de a satisface curiozitatea fiului meu, de a face și eu o baie într-un bazin de wellnes și de a-mi umple plămânii cu arome vindecătoare, după părerea lui merit și eu atâta, așadar Dumneavoastră îi cunoașteți mai bine, eu știu doar atât, și până și asta din istorie o știu, că din pricina unor astfel de oameni înfumurați nu suntem în cele mai bune raporturi cu vecinii noștri, probabil că și acele bătăi ale unguirilor tot din pricina lor se întâmplă, în sat la mine a prins de-a lungul vremii contur credința că trebuie să fi mereu în relații bune cu vecinul tău, de vecini depinde starea generală a omului, tihna, siguranța lui, nu le mai înșirui, de acolo, din înălțimea noastră, știm amândoi bine lucrurile acestea, mai cu seamă pentru că, desigur cu de la mine putere, v-am intitulat și pe Dumneavoastră drept om al satului. Zic numai.

Nu-mi plac oamenii înfumurați nici măcar atunci când ei se adună în comisii, vă destăinui acum Dumneavoastră că nici ospătarii Dumneavoastră nu apreciau comisia aceasta pentru că își spuneau unul altuia că, mă, unde să le așternem ăstora masa, mâine, la care răspunsul a fost doar ăsta: păi poți să știi? Cu de-alde ăștia nu te poți descurca niciodată. Prin urmare asta era și părerea ospătarilor, care, după o părere unanimă, sunt buni cunoscători de oameni, asta era poziția lor. Și știți ce am mai băgat de seamă, dragă domnule Kovács? Faptul că această comisie s-a comportat extrem de familiar acolo la masa suedeză, fiecare dintre membrii ei știa bine cu ce mâncăruri să-și înceapă masa și cu ce anume s-o încheie, nimeni dintre ei nu a confundat pâinea cu produsele de patiserie, ca mine, care, nu-i așa, am mâncat fripturica de vită cu un corn, eroare asupra căreia ospătarii Dumneavoastră mi-au atras cu mare subtilitate atenția, prin urmare nu mâncau pentru prima oară la o masă suedeză, o iau ca sigur. Bineînțeles că recunosc pe loc că nu am dreptul, și nici intenția nu o am, să reproșez o astfel de deprindere nici unui fel de comisii. Pentru că întrebarea ce ne-o punem ar putea fi și că oare, așa în general, la ce anume se pricepe o comisie care nici măcar să mănânce nu știe, în linii mari la ce se pricepe? Am putea, nu-i așa, să ne punem și în felul acesta întrebarea, și suntem îndreptățiți s-o facem. Eu sunt totuși de părere, și procedez în consecință, că trebuie să-l primesc cu anumite rețineri pe acel om care se simte din cale afară, teribil de acasă la el prin cazinouri, în tripouri, prin sălile de pocher. Vă mărturisesc toate aceste

observații ale mele, pentru că am avut prilejuri de a umbla prin asemenea sau asemănătoare locuri de distracție, e adevărat că nu mă duceam intenționat pe acolo ci în urma împrejurării că autobuzul care mă ducea, vreme de șaptezeci și trei de ore, de la New-York la Los Angeles se oprea mereu, intenționat, pe lângă asemenea locuri, șoferii luau masa prin restaurantele acestora (presupun că gratis, sau ieftin), tocmai pentru a duce vizitatori pe acolo din moment ce acesta le este traseul. Am mâncat până și de pe mese suedeze în aceste splendide popasuri de pe parcursul drumului, luam, ce-i drept, doar garnituri de pe acele mese, pentru că, nu-i așa, acelea erau gratis, grătarele de pildă trebuiau plătite, iar eu, în pas cu natura structurii mele, mă feream de așa ceva. Zic numai. Nu de grătare mă feream, să nu mă înțelegeți greșit, ci de plata acestora.

Vedeți, eu vă mărturisesc acum Dumneavoastră, ba le și chiar pun în evidență, care îmi sunt până și trăsăturile de caracter ce nu aruncă asupra mea o lumină de care aș putea fi mândru, mă tot gândesc că până și în privința aceasta noi doi ne aflăm la aceeași înălțime, încât până nici acea doamnă în negru nu ar putea avea vreun motiv mai aparte de a arăta spre noi cu degetele ei fine. Mai cu seamă dacă va fi să mărturisesc, deși nu-mi place s-o fac, și că nu condamn cazinourile și tripourile acestea, este vorba, una peste alta, despre faptul că nu asta este lumea mea, sper că și Dumneavoastră tot așa considerați că stau treburile cu toate acestea, liniștiți-mă cumva, dragă domnule Kovács, în privința asta, cum că suntem la aceeași înălțime. Chiar dacă nu și în chestiunea băncilor, dar în cea a învățămintelor literaturii universale, a lalelelor, în privința bunelor relații cu vecinii, la aceeași înălțime.

6. (Ar fi mare lux de și-ar spune „dumneata”)

Nu pot să dorm nopți întregi, dragă domnule Kovács, pentru că nu am conștiința curată, tocmai ca Napoleon, care dădea într-una din mâini și din picioare, nu putea să doarmă din pricina numeroaselor campanii militare, precum și de va fi fost să bage de seamă că de pe vestonul vreunui soldat lipsește un nasture, și poate că îl enervau până și lucruri și mai mărunte, uite așa sunt și eu, acum de pildă stau aici, într-o stație de autobuz, e vreme frumoasă, aș tot putea sta lipsit de gânduri, în uitare

de sine, în stația asta, numai că prin gândurile mele mă tot întorc la cele două zile pe care le-am petrecut împreună cu Dumneavoastră, pentru că atâtea amintiri, atâtea lucruri de povestit mi s-au tot adunat atunci încât mi-e teamă că nu voi mai avea vreme să-mi descarc sufletul, viața este scurtă, domnule Kovács, vedeți, în toată povestea asta a mea tare mă supără până și faptul că nu vă pot apela pe Dumneavoastră într-un mod cuviincios, am apelat, nu-i așa, până și la algebră în acest scop, pentru acel X, iar acum vă tot fac „domnule Kovács” și vă spun „Dumneavoastră”, tare m-am mai plictisit de aceste apelative, simt cum ele nu că ne apropie ci dimpotrivă, ne-ar putea distanța unul de celălalt, îmi aduc aminte cum odată, la o mare reuniune, un student i-a pus renumitului nostru poet prezent acolo o întrebare, spuneți-mi, – a zis el – nene Gyula, e corect ca noi ungurii să ne tutuim între noi, le spunem tu până și celor în vârstă, și străinilor, ce părere aveți despre asta, și-apoi răspunsul lui nenea Gyula a fost că, măi băiete, noi suntem atâta de puțini, noi, ungurii, încât ar fi un mare lux să ne mai și luăm cu dumneata unul pe altul, cam așa i-a spus, așa mi-a rămas mie în amintire, de asta îmi aduc acum aminte aici, în stația de autobuz, și mă gândesc că ce-ar fi dacă eu nu v-aș mai lua pe Dumneavoastră cu apelativul „domnule Kovács”, ci cu un apelativ agreabil, vedeți, nu-i o chestiune tocmai simplă ceea ce pun acum pe tapet, nora mea așteaptă ca nu peste mult timp să vină pe lume cel de-al doilea copil, și-a procurat până și o carte în care figurează onomastica acceptată, a studiat săptămâni de-a rândul această carte însă nici până acum nu s-a stabilit definitiv care va fi numele fetei, pentru că, mulțumită științei de azi, știm deja de va fi fetiță ori va fi băiat, doar numele este greu de stabilit, pentru că în privința acestuia fiecare trebuie să hotărască în spiritul propriilor gusturi, căci, nu-i așa, atunci când se naște un copil omul are alte probleme, nu asta a numelui este prima, ci aceea ca, oricum, acel copil să poată lua aer, ca să poată cel puțin plânga, de-al de astea, și de altminteri...

Ce-ar fi dacă ne-am tutui și noi, îndrăznesc să fac propunerea aceasta pentru că sunt, realmente, mai în vârstă decât Dumneavoastră, am băgat de seamă, în general, că sunt mai în vârstă decât aproape oricine, asta reiese aproape zilnic despre mine, mi-e și jenă uneori că sunt mai în vârstă decât toți, chiar și acum, în careva zi, un copil de școală, bine educat, m-a ales tocmai pe mine dintre călătorii din autobuz atunci când s-a ridicat fără nici o ezitare de pe bancheta lui, eu eram acel căruia

trebuia să i se cedeze neapărat locul, de la ședere plecând îmi aduc aminte că în restaurantul Dumneavoastră erau și scaune special făcute pentru copii, pe astea chelnerii le aduceau ca și cum fiecare ar fi fost un tron și, realmente, un scaun destinat copiilor poate fi asemuit tronului, numai că trebuie văzut cu ce ținută, cu câtă măreție ocupă copii scaunele lor, scaunele acelea făcute pe măsura lor, ca acela de pe care deja pomenitul de către mine Donath a și pus, arătând spre mine, o întrebare, cum că ce fel de animal este nenea, întorcându-ne însă la acordarea numelui, chestiunea aceasta este o problemă de dată recentă a omenirii, pe vremea copilăriei mele mamele nu-și prea băteau capul cu așa ceva, de se năștea un băiat de cele mai multe ori i se dădea numele tatălui, dacă era fată atunci al mamei, ori li se dădea numele vreunui strămoș, de cele mai multe ori doar așa, la repezeală, în familia mea de pildă mai toată lumea este Ferenc, făcând abstracție de bunicul, până și străbunicul a fost Ferenc numele lui figurează pe o placă frumoasă de marmură neagră, Dumnezeu să-l odihnească în pace, adică nici acordarea aceasta a numelor nu este o treabă simplă, și-aici vreau să vă povestesc o întâmplare despre fratele meu mai mic, pe care, cu un anumit prilej, o oficialitate ce tocmai se străduia să completeze un act oficial l-a întrebat cum se numea el la naștere, întrebare la care i-a răspuns că la naștere el nu avea nici un nume, că i s-a dat mai târziu un nume, numai după ce a reieșit că s-a născut băiat, din păcate i s-a dat numele Karol și nu unul frumos, dinte-acela care era mereu la îndemâna familiei, de pildă Ferenc. Zic numai.

Interesant, cumva nu vă pot tutui pe Dumneavoastră, am încercat și mai odinioară dar n-a mers, degetul mi-a sărit realmente de pe clapa mașinii de scris, mi-a sărit ca și, pe vremea unei ruperi de nori, boabele grindinei de pe pietrele pavajului, să rămânem deocamdată la reverențiosul Dumneavoastră, știți, nu trebuie forțat ceva ce nu merge, timpul va stabili ce și cum anume este corect, în general timpul rezolvă totul, și pe toate timpul le încurcă, interesant, iată, stau aici în stația asta de autobuz, au trecut deja mai multe duzini de săptămâni de când m-am scăldat, împreună cu Dumneavoastră, acolo pe unde doamna aceea în negru și-a tot tras degetele ei fine de-a lungul pereților, stau așadar aici în stație și mă gândesc că de fapt noi, prin prezența noastră acolo, v-am înșelat, v-am înșelat prin simpla noastră apariție, deoarece ne-am scăldat prin acele minunate bazine de mai multe ori decât de câte ori am dormit în

hotelul Dumneavoastră, de pe unde s-ar fi putut privi Dunărea, dacă nu ne-ar fi oprit vederea tufele din fața ferestrelor, numai că asta e o nimica toată pe lângă ceea ce simt, cum că am dus de nas, într-adevăr, întreaga Dumneavoastră întreprindere, am ajuns acolo într-un moment, am sosit așa pe la amiază, care ne-a permis ca încă în acea primă zi să facem o baie, și ne-am mai scăldat odată și în ziua plecării, așadar fără a fi și dormit în respectivele nopți acolo, cred că înțelegeți la ce mă refer, eu am sesizat soției mele problema aceasta pe loc, dar ea m-a liniștit spunându-mi că eu nu mă pricep la chestiuni de felul acesta, băile acestea și cazarea au fost anticipat aranjate prin telefon, toate acestea sunt de fapt un pachet, sunt de altminteri și pachete de două, de cinci zile, de două săptămâni, ori de o lună, asta depinde de puterea economică a fiecăruia, ca să mă exprim mai științific. Zic numai.

Toate astea îmi trec doar așa, prin cap, aici în stația de autobuz, ba chiar mă și minunez de o sumedenie de treburi pentru mine de neînțeles, ori de faptul că băile acestea au fost, la drept vorbind, nimic altceva decât un pachet, așadar Dumneavoastră tratați acest eveniment deosebit drept un banal pachet, faptul că eu mă pot în general scălda pe aici, în acest minunat bazin, este pentru Dumneavoastră, așa se vede, doar trecerea unui număr într-un tabel statistic, eu sunt doar un număr statistic, un număr este și întreaga mea familie, număr care a figurat pe suportul cheii camerei de hotel, îmi repugnă oarecum gândul acesta, cum că sunt doar un număr, cu toate că, dacă stau să mă gândesc bine, poate nici măcar număr nu sunt, poate doar un nimeni, nu corespund nici măcar acelor pretenții care mi-ar îngădui să fiu un număr, de care cineva va trebui să țină socoteală atâta vreme cât sunt încă în viață, am pomenit, nu-i așa, că am doar un singur cititor, păi unu acesta să fie un număr, nici măcar înmulți nu se poate cu el, îi număr atunci, spuneți-mi?

Zic numai, în vreme ce autobuzele tot trec și eu nu mă urc în ele, ele tot trec deoarece eu nu sunt atent la ele, din pricina amintirilor nu sunt atent, închipuiți-vă, o femeie de la țară, care stătea lângă mine, a băgat de seamă că ceva nu e în regulă cu mine, stătea alături de mine, ținea în mână un coș plin cu lalele și numai ce mi se și adresează femeia de la țară, ce cred, adică eu, i se vor ofili ori nu, până ce să ajungă la cimitir cu ele, lalelele ei, pentru că acolo se grăbește, toți ai ei sunt deja acolo, în cimitir, de-aceia și duce atâtea lalele, ca să le ajungă tuturor nici unul dintre ai ei, neamurile să nu rămână fără flori, și nici vecinii, de fapt cea

mai mare parte a lalelelor este destinată soțului ei, soțul ei a fost turnător de clopote, un om tare bun, ar fi păcat ca în căldura asta mare să i se ofilească lalelele, așa dintr-odată nici n-am știut ce să-i răspund, până acum n-am studiat încă veștejirea lalelelor, am uitat complet de așa ceva, dar n-am lăsat-o fără răspuns, i-am spus că este frumos din partea mamei că n-ai uitat să pui la socoteală și mormintele vecinilor, păi cum să le fi putut lăsa la o parte, mi-a răspuns ea, pentru că, după cum am spus, n-am lăsat-o fără vorbă, au fost și situații în care nu ar fi trebuit să răspund pe loc, închipuiți-vă, eram odată, împreună cu soția mea, într-un ascensor, mai intră acolo încă vreo trei străini, soția mea îl întreabă pe unul dintre ei la ce etaj urcă, ca să apese pe cuvenitul buton, la care întrebare nu străinul ci eu îi răspund soției, îi spun la al șaselea, ei și-acuma ce aveți de spus la toate astea, păi, nu-i așa, nu trebuie imediat răspuns pe loc, se întâmplă, și e mai bine așa, că omul mai tace o vreme înainte de a răspunde, am ajuns de răsul lumii acolo, în ascensor, pentru că am informat-o pe propria mea soție unde anume locuim, cât de jenantă poate fi, nu-i așa, o asemenea situație, zic numai, asta a fost o întâmplare reală, nu am inventat-o eu, nici că poți inventa lucruri atât de bune, pe-astea viața le aduce cu sine.

Prin urmare uneori mai trebuie să și gândești înainte de a da un răspuns la ceva, nu-i așa, de pildă și Dumneavoastră trebuie că ați băgat de seamă că dacă un politician este întrebat ceva de către un reporter, politicianul răspunde de cele mai multe ori cam așa: întrebarea aceasta are două tăisuri... prin urmare, de fapt se gândește la ce să răspundă pentru ca să nu iasă necazuri din răspunsul lui, să nu ajungă de răsul lumii, ca mine, în ascensor, se gândește ce să și spună drept răspuns, această procedură trebuie învățată, doamna aceea în negru, care avea degetele acelea fine, cunoștea bine metoda aceasta, de fapt ea nu a spus nimic cu răspunsul acela, la întrebarea mea, ale cui sunt băile acestea, mi-a răspuns că sunt ale unui ungur, nu a pronunțat numele proprietarului, de la ea am învățat să nu pronunț nici eu numele hotelului Dumneavoastră, tot timpul învață câte ceva omul, până și în stația asta de autobuze am învățat multe lucruri de la femeia aceasta de la țară, mai cu seamă că niciodată nu trebuie să-i omiți, din calculele tale, pe vecini, și că înainte de a da un răspuns la ceva, omul să spună întâi vreun nimica toată care să pară un lucru important, ia vedeți numai, pe mine nu m-a întrebat nimeni acum, dar eu spun totuși o nimica toată importantă,

pentru că m-am uitat pe hartă, eram atât de aproape de acolo, de pe la hotelul Dumneavoastră, de hotarul unei alte țări, încât unul dintre consătenii mei, bun fumător de pipă, ar fi putut să scuipe până acolo, în ea, de ar fi fost să vrea asta, atâta de aproape, dar, nici că mai trebuie s-o spun, oamenii aceia pipași, de pot s-o facă, nu scuipă, mai cu seamă înspre alte țări, e ceva sigur, ca otrava, zic numai.

Adevărul este, dragă domnule Kovács, că ar fi vremea să învățăm nu doar limba engleză, englezește, ci și vecinăcește. familiarește, prietenește, respectește, de vor fi să fie oarecum, prin limba noastră, astfel de cuvinte, după părerea mea nu există, dar dacă nu sunt, acesta încă nu-i un prea mare necaz, important este să se priceapă despre ce anume vorbesc, despre faptul că trebuie să ne învățăm unul pe celălalt, să vă învăț, să mă învățați, ca pe o materie la școală, trebuie să învățăm copiii noștri, soțiile să le învățăm, prietenii, vecinii, până și popoarele îndepărtate trebuie să le învățăm, și, nu cumva să uit asta, trebuie să învățăm ungurește, și că trebuie să avem cel puțin un nume, de vreme ce renumele ne este în scădere.

7 (Negresa aceea era perla Granadei)

Am uitat un lucru important, dar s-ar putea că nici nu am vrut să vi-l pomenesc de vreme ce e numai și numai pentru mine important, despre viața mea este vorba, de aceea m-a și dus băiatul meu la stațiunea balneară, da de mă voi simți mai bine acolo, și voi veni și altădată aici, ca să mă vindec, desigur, pentru că sunt bolnav, domnule Kovács, tare bolnav. Închipuiți-vă, într-una dintre nopți m-a năvălit o idee extrem de originală, aceea că nici un fel de boală nu-i o treabă sănătoasă, eu n-am auzit așa ceva, într-o astfel de formulare, și nici n-am citit pe undeva. Prin urmare, mă pregătesc de plecare, domnule Kovács, aceasta este cea mai subtilă formulare a situației mele, am scris până și o poezioară în noaptea aceea, în cazul în care ar fi să vă intereseze pe Dumneavoastră o transcriu aici, măcar că nu știu de vă plac Dumneavoastră versurile, o transcriu ca și când n-ar fi o poezie, iată:

Așa, atunci când omul se pregătește cu dusul, și își împacă ochiul cu negrul, nu engleză învață ci întunericul, si-așa, când de plecare omul se găță,

Asta este deci poezioara, nu-i mare lucru, numai aflați că mie îmi place, pentru că face parte dintre poeziile mele alese, adică mă aflu în opoziție cu alți scriitori, eu nu lucrez așa, anume să îmi scriu toate creațiile, apoi să aleg ce este esențial dintre ele și să le numesc pe acestea drept scrieri alese, de vreme ce eu direct pe cele alese le scriu, asta este metoda mea, zic numai, am spus deja că mă aflu pe un drum bun, deoarece am deja până și un cititor, se va putea lesne întâmpla ca Dumneavoastră să fiți cel de al doilea cititor al meu, că doar, în conformitate cu presupunerile mele, ne aflăm la aceeași înălțime.

Probabil că ați băgat de seamă că mă ocup de întuneric, cu negrul, cu cenușiul, adică mă obișnuiesc eu însumi cu acestea, și-acum mă chiar gândesc la faptul că da dacă, în vreme ce îmi făceam cura de băi, și pe doamna aceea în negru am băgat-o în seamă tot datorită hainelor ei negre și nu pentru degetele ei fine, acum îmi și pare rău că am remarcat-o, pentru că băiatul meu mi-a făcut, prin telefon, o observație cu privire la scrierile mele spunându-mi că ceva anume nu se potrivește cu titlul de femeie în negru, nu este în spiritul mesajului meu, astfel de doamne sunt de fapt managere, îmbrăcămintea lor nu este împodobită, nu este împopoțonată, nu există franjuri pe ele, ciucuri, panglici care să atârne, am chiar putea spune că este o uniformă practică, în mare până și miniștrilor li se recomandă în ce fel de haine se cuvine să se prezinte la diferite evenimente, prin urmare ceva nu este în regulă, zic numai, și, eventual, până și hainele de lucru negre sunt tot o indicație, prin anumite locuri, s-ar putea ca în cazul acesta chiar Dumneavoastră să fi fost acela care i-ați ordonat cum anume să se prezinte la locul ei de muncă. Asta Dumneavoastră o știți.

Eu știu în schimb de ce sunt atât de preocupat în ultima vreme de negru, de întuneric, azi-mâine voi și uita că mai există și alte culori, nu numai negrurile, după oamenii de știință nici nu există culoarea neagră, după alții negrul este culoarea care te ajută să pătrunzi în sinea ta, îi aduce pace și îndurare omului, de-alde astea am eu nevoie acum, acum când trăiesc deja întors în sinea mea, interesant, într-o vreme, în copilăria mea, și mi-aduc bine aminte de cel mai drag cântec al lui tata, el fredona de cele mai multe ori, chiar și în vreme ce lucra, cântecul în care era și versul *Fata cea neagră, perla Granadei*, asta fredona tata, cine să știe ce l-a determinat să cânte melodia asta, zic numai, pe la noi, nu-i așa, negrul este culoarea doliului, nu trebuie să vin cu amănunte despre așa ceva, vă

aduc doar aminte că pe la noi negrul era culoarea și a duminicilor, femeile se îmbrăcau în negru, și negru era și vestonul bărbaților, vesta, clopul, dar de va fi să ieșim pentru o clipă din lumea de demult a satului și, să zicem, să ne gândim la pălărie, și-atunci tot negrul ni se va strecura în minte, nu știu de veți fi citit Dumneavoastră poezia marelui poet rus, Serghei Esenin în care spune așa: *Port cilindru – nu pentru femei, Patimi sterpe n-am de ce pricepe, Ca să-i smulg tristeții din temei, Pot în el să dau ovăz la iepe*. Poetul s-a dus, cilindru a ieșit din modă și s-a dus cu el și negrul acela pe care l-aș numi negru-cilindric, pentru că tare multe cele s-ar mai putea discuta despre acest negru. Zic numai.

S-ar putea vorbi și despre ce fel de negru era cel de pe hainele de pe doamna aceea cu degete fine. Pe larg. Pentru că, chipurile, sunt de culoare neagră și câinoșenia, și diavolul și, poate, și Dumnezeu. După părerea filozofilor. După părerea noastră, culoarea neagră nici nu există. Ori de este, aceea nu-i autentică. Se spune că amestecul dintre turcoaz, purpură și galben dau negrul, dar nu este perfect nici acesta. Ori doamna aceea, cea în haine negre, cea care avea degete fine, era veritabilă, și poate că și perfectă, în măsura în care aste posibil așa ceva, că doar am stat de vorbă cu ea. Și n-a fost răutăcioasă, și nici Satană nu era, ci diplomată. Și trasă prin inel! Asta e! Cei ce se pricep la negru știu că hainele negre le face mai suple pe femei, mai suple decât sunt ele în realitate. Se prea poate că doamna aceasta, cu care am schimbat câteva vorbe acolo pe marginea bazinului, era tocmai pentru asta, pentru suplețe, în negru. Posibil. Dar cine se poate orienta asupra femeilor? Zic numai. Eventual Dumneavoastră de v-ați putea orienta, domnule Kovács, eventual Dumneavoastră. Și asupra negrului tot numai Dumneavoastră. Să nu mă înțelegeți greșit, sunt dintr-aceia conform cărora negrul este gândirea în van, culoarea lipsei de dorințe. Ar fi o mare greșeală să se afirme așa ceva despre Dumneavoastră. Așa cred. Ca și despre Stendhal, care a scris Roșu și Negru. Nu vi se pare aberant că în tot romanul acesta abia de vine vorba despre culoarea roșie, și dacă da, numai atunci când vine vorba despre biserici. Personajul principal, Julien, este negru. Cum ar și putea fi un seminarist dacă nu negru. Mai cu seamă pe vremea aceea! Și iată și exemplul diamantului. Să zicem romanul intitulat Diamantele negre al lui Jókai Mór. Oare de ce acest Jókai al nostru să fi băgat în seamă tocmai culoarea diamantului și nu duritatea lui? Dumneavoastră ce credeți despre asta, domnule Kovács? Întreb numai.

Un filozof plin de spirit a stabilit că negrul este culoarea infinitului, numai că este mult mai negru decât acela. Vedeți, mie propoziții dintr-astea îmi plac. Infinitul... Acum de pildă mă minunez infinit de tare cum de-a fost posibil ca eu, atunci când am evocat imperiul Dumneavoastră, să uit complet de faptul că în oferta de acolo figura, la drept vorbind, și terapia cu lumini. Zău că figura, și am văzut până și cum atârnav din plafon lampioanele acelea în culori curioase, pe care ar fi trebuit cel puțin să le pomenesc, chiar și dacă n-au avut un efect tocmai mare asupra mea. De-aia n-au avut pentru că eu și pe acolo căutam doar negrul, pe acela l-aș fi băgat în seamă, asta era dispoziția mea. Era o dispoziție bolnăvicioasă, e adevărat, dar măcar asta era, o dispoziție, nu o căutare cu un anume scop. Zic numai.

Știți, oare, Dumneavoastră că negrul este și culoarea apatiei, a artisticului? Cunoaștem numeroși pictori care au amestecat acolo, pe paletele lor, sute de nuanțe ale negrului, numai că cea mai mare parte a celor ce se uită la creațiile lor nu bagă de seamă diferențele dintre multele feluri de negru. De multe ori este de luat în seamă și diluarea negrului, negrul se poate dilua până la a deveni cenușiu, iar cenușiu nu este negru. Cenușiu doar se preface a fi negru, alteori chiar și a fi alb, pe cenușiu nu te poți orienta și nici nu merită. Putem spune, eventual, că merită să băgăm în seamă nuanțele negrului nopții, pentru că în ele se cuprind adâncimi și mistere. Ca și în femeia aceea în negru, care avea degetele fine...

Zic numai.

Cred că și culoarea neagră suferă schimbări odată cu trecerea vremii, ca toate cele, unde mai e, în ziua de azi, negrul de abanos? Poate că e cuprinsă de o cutie neagră din material plastic. Devin false și culorile negre, ca atâtea cele pe lumea asta. Mama, trecută deja de nouăzeci de ani, nu-și află pe nicăieri o năframă neagră ca lumea, măcar că tare i-ar place s-o poarte uneori, chiar și atunci când nu o vede nimeni. A spus că să nu fie curat neagră, să fie pe ea bobircuțe. N-a spus, punctulețe, nu pătrățele, ori liniuțe, a spus bobircuțe, n-am aflat niciodată ce-s bobircuțele alea. Bănuiesc doar că ar fi niscai urme rămase de pe degetele cuiva care a pipăit într-una, în vreme ce era la vopsit, năframa aceea. S-ar putea, nici ea nu știe. Doar atâta știe, să nu fie gri ci neagră, cu bobircuțe. Păi nu-i acesta un subiect interesant, domnule Kovács? Zic numai.

Cumplit de mult negru îmi bântuie gândurile în zilele acestea, domnule Kovács, decurge din starea mea... Mă tot gândesc de pildă la negrul de

sărbătoare, care nu este altceva decât însăși buna înțelegere, armonia, la negrul ca tăciunele, care este tare și crud, la negrul moale, care este puțin scămos, la negrul ca păcura, care este, poate, puțin lipicios și strălucitor, mă gândesc la negreala norilor, la negrul învolburat de pe sus, care ascunde în sine fulgere, la negrul catifelat, care și el ascunde ceva, poate taine, dar cel mai mult și mai mult mă gândesc la femeia în negru, care avea degetele fine, și ale cărei unghii nu le puteam vedea din bazin și despre care nu știu nimic, nici cât negrul de sub unghie, cu toate acestea cred că ea domină întreg imperiul, ai cărui pereți i-a mângâiat de la un capăt la altul cu degetele ei fine. Mă gândesc adeseori la ea pentru că îmi pun într-una întrebarea dacă, în situația de va fi să mai trec vreodată pe acolo, nu m-ar putea ajuta cumva, prin prezența ei dominantă, hotărâtă, dar atât de naturală, ca măcar vreme de o zi să nu văd atât de în negru lumea asta reală. Zic numai. Pentru că așa o văd, dragă domnule Kovács, neagră. O văd ca fiind ordinară, de un negru-ordinar. Oamenii înțelepți au născocit de pildă o anume procedură, ei cred că părinții vor face bine dacă își vor pune, încă de la o fragedă vârstă, copiii la o încercare, să le pună în mână o foaie de hârtie și un creion și să-i convingă să facă un desen care să-i lămurească ce fel de spirit zace în ei, pentru că dacă va desena, numai și numai din linii negre, o cușcă de câine, ori o pisică, o pisică neagră să zicem, și umple de negru și interioarele conturilor, atunci sunt necazuri cu copilul acela, necazuri mari. Copilul acela este atunci prea melancolic, trist, deprimat, îndărătnic, și, de o poate face, mintea îi stă într-una la niscai mârșăvii și nu la joacă plină de culoare care să radieze seninătate, fericire. Ce să poată oare ieși dintr-un prunc de un an și jumătate care desenează în negru o pisică neagră? Păi, dragă domnule Kovács, oamenii aceștia înțelepți, oamenii aceștia șmecheri și calculați susțin că dintr-acești copii doar spărgători de bănci, escroci, oameni de nimic pot să iasă, de aceea trebuie din vreme supravegheați și trebuie să li se pună în micuțele lor mânuțe creioane roșii, violete, verzi, roz, ca să iasă oameni buni din ei, veseli, binevoitori, ascultători, care să se știe bucura de viață chiar și atunci când aceasta este de-a dreptul cenușie ori neagră. Pentru că, după părerea lor, pentru bani buni ei pot să crească oameni buni din copiii lor, ce mai oameni pe picioarele lor sunt, nu-i așa, șmecherii aceștia. Zic numai.

Vedeți, mie treburile de acest fel nu-mi plac, dragă domnule Kovács, mai cu seamă supravegherile nu-mi plac, în mod deosebit faptul că nu

bandiții sunt supravegheați ci copiii firavi, oamenii nevinovați, care abia de mai au cum să trăiască, blânzi, aceștia sunt urmăriți, și nu pentru că așa ceva ar prinde bine cuiva, ci pur și simplu de dragul supravegherii. De aceea îmi și repugnă camerele de supraveghere care în ziua de azi constituie o plasă ce învăluie pământul, piețele, străzile, casele, și prin intermediul lor poate fi urmărit orice, de pildă când se așează pe Cremlin, ori pe vârful turnului Eiffel câte o cioară. Totul poate fi urmărit și chiar și trebuie urmărit, așa se cuvine, așa este corect, susțin oamenii aceștia perfizi, veșnici supraveghetori, care, desigur, fac asta, urmăresc lumea, de prin locuri tainice, ascunși, mascat, ca nu cumva să-i supravegheze și pe ei cineva. Pentru că lor nu le place să fie urmăriți. Lor le place să urmărească. Vedeți, după părerea mea aceștia sunt oamenii cu adevărat negrii, în plan sufletesc desigur, chiar de se îmbracă în culori țipătoare, tot negrii rămân. După părerea mea. Zic numai.

Aș mai spune doar că sper ca doamna Dumneavoastră în negru să nu facă parte dintre urmăritorii aceștia, menirea ei este tocmai asta, să facă, cu degetele ei fine, să dispară de prin împrejurimi mârșavele, supărătoarele pete negre, pentru că așa i-ați prescris Dumneavoastră ei, în eventualitatea că nu ea însăși, doamna în negru, ar fi descoperit care anume îi este chemarea. După părerea mea însă, ea a descoperit asta, pentru că vestimentația ei neagră este de fapt atât de simplă, de toate zilele, și totuși elegantă, ca ea însăși. În plan sufletesc desigur, subliniez asta. Iar băiatul meu nu poate să aibă dreptate atunci când susține că ceva nu este în regulă cu titlul pe care l-am dat scrierii mele și în care am plasat cu grijă și culoarea neagră. Nu poate avea dreptate cel puțin din pricină că eu m-am obișnuit deja ca, în general, eu să am dreptate. M-am obișnuit, s-ar putea însă că așa m-am născut. Așa, sunt acela căruia îi place dacă are dreptate și atunci când, din întâmplare, nu are dreptate. Să rămână între noi asta, sunt puțini oamenii aceia cărora să nu le placă de au dreptate. Puțini. Ca și corbii albi.

8 (*Marele vultur negru*)

Sufăr de mania persecuției, dragă domnule Kovács, este și asta, nu-i așa, o boală, așa se spune că este și boală. De pildă, mai zilele trecute mi-am vârât în cap că pe mine mă supraveghează și America. Mă supraveghează

cel puțin pe internet. Nu-mi îngăduie accesul pe internet. Nu mă îngăduie pentru că – m-am gândit eu – după cum v-am scris și Dumneavoastră, chiar că lumea se strică, este în necazuri până și America, tocmai Casa Albă v-o pomeneam, unde nu mai are cine să se îngrijească de marea grădină cu trandafiri, i-au concediat pe lucrători, și de altminteri sunt necazuri și cu siguranța, de atunci de când s-au dărâmat cele două blocuri turn multora le este teamă să nu mai vină și alte necazuri, și este deplin adevărul în privința aceasta, pentru că America tare nu-i mai iubește deja pe aceia care nu iubesc America. Păi acesta a fost punctul meu de plecare, mai exact acela că dacă cineva scrie ceva rău despre America se poate presupune că acela nu iubește America, este o oarecare logică în toate astea, numai că adevăr nu, pentru că mie îmi place tare multe pe acolo, prin America, de aceea mă și duc uneori să o vizitez. Zic numai.

Vedeți, dragă domnule Kovács, în situații dintr-astea lipsește de lângă mine doamna în negru, care are degete fine, care mi-ar spulbera dintr-o clipire obsesia de persecutat, probabil prin gestul de a dezvălui una dintre cele mai proaste caracteristici ale mele, și anume aceea de a-mi exagera importanța. Cum de și ajung eu la a presupune că sunt în atenția întregii Americi, care ia în considerare mângăliturile mele, nu are altă treabă, pe acolo se opresc metrourele, prin biserici preoții nu mai răspândesc cuvântul lui Dumnezeu, nu se mai fabrică până nici mașini, la ce bun din moment ce eu, prin scrierile mele, le prezic sfârșitul, atunci de ce?

Spuneți-mi, domnule Kovács, Dumneavoastră nu vi s-a întâmplat niciodată să vă exagerați importanța? Să zicem, pe vremea când construiți băile acelea strălucitoare, oare nu ați pornit de la gândul că de nu Dumneavoastră le veți pune sub acoperiș atunci ce se va întâmpla oare cu oamenii, unde vor face ei baie, cum oare vor fi vindecați ei de toate suferințele lor, unde ar mai putea fi o masă suedeză cu sute de bunătăți pe ea, unde oare va mai intra comisia aceea, probabil nefiind nimic mai important decât asta, ca să nu mai vorbim despre peisaje. Pentru că ce priveliște poate să fie aia pe care omul o înghite doar așa, oprindu-se la marginea drumului, ori de pe un deal, de unde să se uite la Dunăre, mai poate fi aia priveliște? Pentru că dacă, din întâmplare, de la un așa raționament ați pornit când v-ați apucat de treaba aceasta

importantă, atunci zău că și Dumneavoastră v-ați exagerat propria importanță. După părerea mea. Zic numai.

De pildă eu mă aflu uneori într-o stare de spirit în care, după ce îmi închid ochii, încerc să-mi imaginez dacă acum, să zicem, m-ar lua în ghearele lui un mare vultur negru și ar dispărea fără urmă cu mine, oare ce anume s-ar schimba, din pricina lipsei mele, pe acest Pământ? Nimic. Nimic nu s-ar schimba, ar continua să meargă toate pe drumul lor, ar circula autobuzele, Niagara s-ar prăvăli tot așa, poate s-ar mai fabrica și mașini, până și doamna aceea în negru ar continua să mângâie cu degetele ei fine pe ici-colo, dacă nu pe unde am văzut-o eu, atunci prin niscai alte băi. Zic numai.

Prin urmare nu s-ar schimba nimic, nici măcar dacă v-ar sălta tocmai pe Dumneavoastră, cu ghearele lui, vulturul acela negru. Nici atunci. Pentru că, chiar așa, suntem doar praf și pulbere, dragă domnule Kovács. Așa ne este scris. Curios însă, omul este înclinat totuși să-și exagereze propria importanță. Zic numai.

Cred că mulți dintre noi suntem așa, ne exagerăm propria importanță, de aceea și spunem mereu, medicul meu, satul meu, casa mea, directorul meu, fără să ne gândim măcar o clipă că, în realitate, nu sunt proprietățile noastre. Interesant este că despre cer nu obișnuim să spunem că-i cerul meu, sau despre cimitir, cimitirul meu... Zic numai. Probabil că lingviștii ar explica fenomenul ca fiind un proces istoric, conceptele acestea s-au alcătuit în felul acesta de-a lungul timpului... Desigur, aceasta ar fi o explicație extrem de simplistă, pentru că, de pildă, am putea susține și despre buricul pământului că s-a format de-a lungul timpului, numai că asta nu este o explicație. Zic numai. Pentru multe cele nu avem o explicație, dragă domnule Kovács, nici pentru tentația aceasta a omului de a se exagera pe sine însuși.

Iar acum ne-am putea pune și întrebarea că oare ce legătură poate să fie între mania persecuției și exagerarea valorii noastre. Pentru că dacă va fi să fie vreo legătură, atunci și asta din urmă, exagerarea valorii noastre, este o boală, și atunci femeia în negru, care are degetele fine, s-ar obosi în zadar să mă vindece de mania persecuției, pentru că chiar de ar fi să mă vindece, pic pe loc într-un alt betșug, în exagerare. Toate acestea sunt treburi tare ciudate, dragă domnule Kovács, printre unele dintre ele doar adevărații lingviști de se pot orienta, așa că chiar să și lăsăm chestiunea aceasta pe seama lor. Zic numai.

În ce privește întâmplările ciudate vă povestesc una, pentru că o găsesc interesantă. S-a întâmplat nu demult că un tren, rămas nesupravegheat, a pornit de la sine din Odorhei înspre Sighișoara, fără a fi condus. De-a lungul celor treizeci de kilometri parcurși ar fi putut călca pe oricine dacă nu s-ar fi ferit din drumul lui. Și pe cine credeți, domnule Kovács, că a călcat trenul acela singuratic? Pe propriul lui mecanic de locomotivă l-a călcat! Pentru că a exagerat și el, nu și-a evaluat corect puterea și importanța, a încercat să-și oprească singur propria lui locomotivă. A tot alergat pe lângă tren, pentru a încerca să se cațere pe locomotivă și să tragă frâna, până ce a ajuns sub locomotivă. Dintr-asta a murit mecanicul acela, adică în urma faptului că a presupus despre sine că are mai multă putere și talent decât avea în realitate. Zic numai. Se chiar poate ca exemplul acesta să nu tocmai semene cu exemplul meu, adică al aceluia care își exagerează mereu propria importanță, aduce mai degrabă a sacrificiu propriu, ori nesăbuiță.

Sunt mulți dintr-aceia, dragă domnule Kovács, cărora li se ridică statui, sunt botezate străzi cu numele lor, ba chiar și stele, Dumneavoastră nu trebuie să vă explic așa ceva, vreau doar să spun că poate am putea afirma și despre asemenea celebrități că și-au exagerat până și ei, într-o anumită privință, propria importanță, de aceea au reușit să se salte de printre muritorii de rând, numai că așa ceva li se impută arareori, pentru că tot rar se întâmplă ca tocmai ei înșiși să nu vadă că exagerează cam ostentativ importanța propriei lor persoane. De vreme ce se exagerează pe sine, acela care face asta va putea fi în stare și să recunoască până unde se întinde exagerarea sa. După părerea mea aceasta-i pricina din care se întâmplă ca oameni de felul acesta să ajungă vestiți și datorită modestiei lor. Zic numai. Acestea ar fi modestele mele observații.

Numai că de câte ori nu auzim că unii se împăunează cu faptul că au șezut cu cineva, care a ajuns om vestit, pe aceeași bancă, ori că ei s-au născut în același oraș ori sat în care s-a născut și cel cu renume, câtă lume nu s-ar bucura și să poată spune că au frecventat aceeași școală, mai cu seamă în aceeași clasă, ca de pildă în clasa a „opta C” din Dej pe care a frecventat-o și maestrul Moshu! Dumneavoastră, dragă domnule Kovács, sunt aproape sigur că nu-l cunoașteți pe maestrul Moshu. Nici eu. Am intrat în contact cu el, prin corespondență, doar atunci când, ca să spun așa, s-au încurcat niscai ițe ale internetului pe care până atunci le trăgeam cu ușurință, numai atunci. Am recurs la el deoarece tocmai

începuseră să mi se încurce și propriile fire nervoase, mă gândeam la fel de fel de fleacuri, mai cu seamă la faptul că s-ar fi supărat pe mine întreaga Americă, că doar mie mi-a interzis plimbarea pe internet, nimănui altcuiva, mai apoi a reieșit însă că nu cu America-i bucluc, nici cu Atotputernicul, El nu mi-a interzis nimic mie, eu sunt acela care îmi supraapreciez importanța, eu sufăr de mania persecuției. Zic numai.

Pornind de la toate acestea vă întreb și pe Dumneavoastră, nu cumva suferiți, uneori, de mania persecuției? Nu-i ceva rușinos, mie puteți să-mi mărturișiți, doar suntem la aceeași înălțime. De pildă, nu vi s-a întâmplat așa ceva nici atunci când a intrat, pe sub steagurile ce fâlfâiau, comisia aceea importantă? Nici atunci? Dumneavoastră sunteți un om norocos, s-ar putea ca norocul să vă vină de acolo că femeia aceea în negru poate netezi totul cu degetele ei fine. Sigur, viața nu numai de noroc are nevoie, ci și de îndemânare, de istețime, inventivitate, pentru că altminteri norocul ne-ar abandona repede. Norocul este o șansă pe care Domnul ne-o oferă uneori, dar pe care, dacă nu o gospodărim cum se cuvine, ne-o și retrage. Și-atunci vai de noi. Dumneavoastră sunteți cu siguranță un om îndemânatic, și pe deasupra norocos. Bănuiesc că este așa pentru că, într-o dimineață luminoasă, când mă uitam de pe terasa Dumneavoastră la peisaj, am văzut că nu departe, pe o coastă împădurită, lucrau, stârnind mare praf, niște agregate de săpat pământul și niște macarale, iar cei de pe lângă mine vorbeau despre faptul că Dumneavoastră construiți și pe acolo un fel de minunat han, nu se poate ști exact ce anume, dar ceva, ceva tare se mai construiește și pe acolo. Prin urmare pentru Dumneavoastră se construiește, ridicându-se un așa praf, după cum ziceam, pentru că despre praf vreau acum să zic ceva. Despre praf și despre America. Și despre îndemânarea omenească.

S-a întâmplat că pe vremea când tocmai eram în California a erupt un vulcan. Ziarele de dimineață erau pline de știri referitoare la vulcan, numai că până pe la amiază au ajuns să fie pline cu de-ale vulcanului, cu praful lui, și magazinele. Oamenii ingenioși umpleau niște pungulițe de mărimea unei cutii de chibrituri cu acest praf de vulcan și s-au apucat apoi să le vândă prin prăvălii. Vindeau drept amintire săculeții aceia, turiștii îi chiar și cumpărau, ca zahărul, îi duceau să-i arate pe oareunde, să demonstreze că au fost pe acolo în ziua marelui eveniment, erau acolo, și prin această ispravă, prin intermediul dovezii palpabile pe care ofereau,

praful vulcanic, să se pună și pe ei înșiși în evidență, cum că ei nu sunt niște simpli oarecine, că doar au fost acolo, au fost de față. Zic numai.

Se poate vinde așadar până și praful, dacă omul e dibaci, dacă e inventiv, doar atât am vrut să spun prin întâmplarea asta, și praful. Dumneavoastră știți desigur foarte bine că praful acela care s-a ridicat de acolo de pe coasta muntelui peste pădure nu este potrivit pentru a fi vândut prin prăvălii, pentru că un asemenea praf ar trebui să aibă niscai particularități, praful vulcanic nu poate fi comparat, nu-i așa, cu praful pe care l-am văzut eu de pe terasa aceea. Asta o știți foarte bine și Dumneavoastră, pentru că n-am văzut pe nimeni grăbit să împacheteze în pungulițe praful mașinilor ce sapă pământul. Mai apoi, când se va termina construcția, de bună seamă că Dumneavoastră veți face din ea și împrejurimi un pachet peisagistic, așa o veți vinde, și în toată treaba asta vă va fi de mare ajutor femeia în negru, cu degetele ei fine. De va fi să trăiesc până atunci, vă promit că o să arunc o privire și asupra acestuia, pentru a putea povesti mai apoi că i-am fost musafir acestui domn Kovács.

9 (*Să vorbim despre femei*)

Iar acum mă scutur de praf și vă spun Dumneavoastră, domnule Kovács, să luăm în discuție vreun subiect mai serios, mai important, la înălțimea la care ne aflăm noi s-ar cuveni să nu batem apa în piuă, am tot spus că viața-i oricum scurtă, să vorbim de pildă despre femei. Nu am de unde să știu Dumneavoastră cum stați în privința lor, a femeilor, știu doar atât, că aveți acolo pe femeia aceea în negru, desigur cu ale ei degete fine nu-i așa, nu puteți exista nici Dumneavoastră fără femei, așa cum nici eu nu pot. N-au putut nici francezii, de-aia au inventat acea vestită zicală care te îndeamnă: caută femeia. Dumneavoastră sunteți un om tare dibaci, ați și găsit-o pe cea în negru, are cine să vă orienteze, să vă ajute în atingerea nobilelor obiective, ca să mă exprim mai patetic. Vedeți, cam așa o femeie mi-ar trebui și mie, mai cu seamă drept călăuză în atingerea scopurilor mele, nu-i așa că ați băgat de seamă că sunt nevoit să recurg la femeia Dumneavoastră în negru, pentru a o avea drept fir călăuzitor și în această mărunță scriere a mea, pentru mine ea este așa pe care pot face ghirlande din frazele mele, pentru că altminteri cuvintele mele s-ar

împrăștiat precum mărgelile dacă nu sunt înșiruite pe, să zicem, un șnur. Zic numai.

Nu să mă plâng vreau, dragă domnule Kovács, de ce m-aș plânga, că doar sunt bine aprovizionat cu femei, sunt fericit. E acolo, nu-i așa, nevastă-mea, e de patruzeci și cinci de ani alături de mine, e adevărat că nu drept fir călăuzitor stă pe acolo, ci pentru o nimica toată, și-a asumat câteva treburi mărunte, viața mea, domnule Kovács, și-a asumat întreaga mea viață, o are în grijă de atâția ani, ca și cum ar fi chiar importantă. Pe asta o îngrijește. De pildă acum când mă vede că, gârbovit, bat cu degetele în clapete, are grijă să-mi pună un halat călduros peste umeri ca nu cumva să mă ia frigul, cu frazele pe care le bat cu clapele nu-și face nici o grijă, pe-acelea le lasă în seama mea, să mă joc cu ele după priceperea mea. Zic numai.

Și mai e mama, dragă domnule Kovács, tocmai a făcut nouăzeci și cinci de ani, dar când sâmbetele mă duc acasă în satul meu, ea îmi face încă de departe semn să nu cobor din mașină că deschide ea poarta. Și în fiecare sâmbătă mă așteaptă cu masa pusă, gătește expres pentru mine, mai apoi începe să se laude cum că, printre cei care au trecut de nouăzeci, ea este cea mai tânără din sat. Adică mama mea se simte și acum tânără, chiar dacă nu a văzut niciodată marea, nu s-a scăldat niciodată prin băi vestite, așa cum este de pildă a Dumneavoastră, dragă domnule Kovács, poate doar odată, atunci când fratele meu mai mic a dus-o într-o baie din Buda, și-atunci și-a uitat pe acolo ochelarii, așa că nici de pe acolo nu are mama amintiri prea frumoase. Nu are pentru că în băile acelea din Buda nu era o femeie dintr-aceea în negru care să fi văzut de ochelarii ei. N-a fost. Din pricina aceasta nu prea obișnuiește să pomenească baia aceea a ei din Buda, o preocupă mai cu seamă ouăle, și anume că de ce găinile de la țară fac ouă mai galbene decât cele de la oraș, ori cele de stat, e totuna cum le zice ea, dar acelea fac ouă mai albe. Cu toate că, după părerea ei, știința îi acolo, în oraș, pe acolo ar trebui să inventeze ceva ca și găinile de pe acolo să facă ouă frumoase, galbene, acolo ar trebui inventată modalitatea. Treburi dintr-astea aduce mama în discuție sâmbăta. Zic numai.

Să nu cumva să credeți, domnule Kovács, că a vorbi despre galbenul ouălor ar fi o nimica toată, că așa ceva nu ni se cuvine nouă, care suntem la aceeași înălțime. Mai cu seamă pentru dumneavoastră ar putea fi un nimic, în comparație cu acea imensă construcție al cărei praf, ce-l face,

ridicat prin aer, se vede până și acesta de departe, el dând de veste că cel ce se ocupă de așa ceva este un om important, mult mai important decât acela care cercetează galbenul ouălor. Vedeți, dacă, din greșeală, va fi să credeți asta atunci, după părerea mea, Dumneavoastră greșiți, atât de tare greșiți încât până și femeia aceea în negru și-ar da seama pe loc de asta. Desigur știți bine și Dumneavoastră că nu se dau prea multe premii Nobel pentru băile cu valuri sau pentru invenția aceea de a putea vinde o priveliște zărită din fereastră drept spectacol, nu prea multe. Dar, ca să vedeți, pentru nimicurile acelea mărunte, ca de pildă studierea de către omul nostru de știință, profesorul Szentgyörgyi, a ardeiului de Szeged, îndelung, până ce ajunge la premiu, pentru mărunțișuri dintr-astea se dă Nobelul. Recunosc desigur că, precum chiar și literatura universală o face, premiul Nobel poate și el să greșească, că doar și pe acela tot oameni îl împart. Zic numai.

Vă rog însă să vedeți, domnule Kovács, că nu sunt chiar așa de nătâng încât să nu știu că atunci când v-am propus să stăm de vorbă despre femei, Dumneavoastră nu la soția Dumneavoastră, ori la mamă v-ați gândit, poate nu v-ați gândit nici la femeia aceea în negru, care este realmente subalterna Dumneavoastră, managera întreprinderii, ci la cu totul alte femei, la acelea cu care sunt pline revistele bulevardiere, stau întinse, goale, pe copertele acestora, care sunt lăsate pe pământ doar cu acest rost, ca de frumusețea lor, farmecele lor, să se tot minuneze tagma bărbaților, după părerea mea, de-aia există ele. Desigur, la ele v-ați gândit. Și-acum vă pun direct întrebarea: despre ce anume am putea sta de vorbă cu aceste cu totul altfel de femei? De pildă. La înălțimea la care ne aflăm. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit, nu-i chiar așa de mare înălțimea aceea, a noastră, încât să nu putem sta de vorbă, așa în treacăt, despre câte ceva, cu aceste altminteri de femei, ba chiar sunt bărbați care sunt, față de înălțimea la care ne imaginăm noi că ne aflăm, tare sus, la înălțime de turn, pe scara socială și pe cea spirituală și, totuși, de câte ori nu ne este dat să auzim că, chiar așa, le place și acestora să stea de vorbă cu asemenea frumuseți. Se mai întâmplă și ca, așa la repezeală, aceștia să le și ia de soție, am putea veni, amândoi, cu o sumedenie de exemple, nu-i așa că-i așa, domnule Kovács.... Chiar că-i așa. Zic numai.

Pomeneam mai adineauri despre ardeiul de Szeged, atunci când vorbeam despre premiul Nobel, ei bine, am de acolo, din Szeged un exemplu și cu privire la femeie, acolo trăia adică, în anul o mie nouă sute

douăzeci și nouă, o actriță care se numea Șarvari Anna căreia poetul nostru sărac, cu vorbe domoale, Juhasz Gyula i-a dedicat, în poezia intitulată Anna e veșnică, următoarele versuri:

*Căci tu trăiești în toate ale mele strâmbe
Cravate și în ratatele mele cuvinte
Ș-in toate ale mele saluturi greșite
Și-n toate scrisorile mele ce-s rupte
Și prin viața mea toată-o eroare
Trăiești și domnești pe vecie, Amin.*

N-ui așa că sunt frumoase versurile acestea, dragă domnule Kovács, zău că-s frumoase. Și adevărate.

Pentru că pe acolo trăiesc ele, femeile, chiar și printr-o strâmbată cravată, trăiesc în vorbele noastre, prin toată viața noastră, ne domină, iar nouă ne place asta, că ne domină, și până și gestul lor de a ne mângâia uneori fruntea cu degetele lor, întocmai ca doamna aceea în negru pe care am pomenit-o deja de atâtea ori. Zic numai.

Iar dacă tot am ajuns să vă întreb pe Dumneavoastră despre ce anume am putea noi vorbi cu aceste cu totul altminteri femei, păi atunci vă mărturisesc că nici eu nu știu. S-ar putea să nu fie nevoie să vorbim despre nimic, trebuie doar să le privești, să le tot privești, chiar dacă nu cred că s-ar îndestula cu atâta, doar cu faptul că numai le admirăm, nu cred. Noi suntem în stare doar să mutăm, pentru ele, munții din loc, tot așa cum fac acum în coasta aceluși munte constructorii Dumneavoastră, construim căi ferate, viaducte, zgârie nori, vapoare mari, sculptăm statui ale femeilor, le scriem versuri, poezii de dragoste, de ne întorc, de nu ne întorc dragostea noi facem totul pentru femei, nu-i așa, domnule Kovács, ne aranjăm frumos până și cravatele de va fi să le placă asta. Și poate că uneori suntem în stare până și să le ascultăm, măcar că un filozof, pe care eu îl agreez, a spus așa: dacă îți vorbește o femeie, zâmbește și nu fi atent. Așa a zis. Zic numai.

10 (*Parcă le-aș vorbi pereților*)

E cam unilaterală toată această discuție a noastră, domnule Kovács, la drept vorbind doar eu le tot zic pe ale mele, nu vă știu nici măcar timbrul vocii, doar atât știu despre Dumneavoastră cât am auzit de la doamna în negru, știu doar atât, că vorbesc cu un domn ungur, și dacă este într-adevăr așa, atunci Dumneavoastră chiar că vă purtați ca un adevărat domn, nu vă băgați în vorbă, nu-mi tulburați șirul ideilor, și mie îmi prinde bine, pentru că de va fi să-l tulburați, aș face niște digresiuni de, din toate acestea, ar ieși doar o flecăreală, aș zice într-una numai nimicuri, deși, și trebuie să vă spun asta, de multe ori este bine să vorbești despre nimic, aceasta era părerea și a unuia dintre cei mai mari gânditori ai literaturii universale, a lui Oscar Wilde care a spus cuvânt cu cuvânt așa: „Ador să vorbesc despre nimic, e singurul subiect pe care îl cunosc puțin.”

Așa a spus acest mare gânditor, ce făcea parte dintre acele mărimi spirituale care își considerau viața a fi o alcătuire mai importantă decât cărțile lor, așa am citit eu pe undeva, e cu totul altceva de să-i dăm ori nu dreptate. Zic numai.

În ce mă privește n-aș crede că acest mare om să fi cunoscut doar nimicul un pic, pentru că, totuși, operele lui sunt dovada faptului că a știut multe lucruri importante și despre viață, declarația lui de mai sus este, după părerea mea, doar o autoironie, a fost doar o tumbă spirituală, făcută doar pentru a atrage atenția altora asupra sa, de văzut, de multe ori, și pe la circ astfel de tumbă care nu au nici un rost în afară de acela de a atrage atenția spectatorilor asupra aceluia care o face, ceva de acest gen a fost și acea declarație a acestui mare om în care spune: „Îmi place să le vorbesc pereților. Peretele este singurul care nu mă contrazice.”

Acum mă aflu, cumva, și eu în aceeași situație, dragă domnule Kovács, parcă tot pereților le-aș vorbi, nu mi-o luați, zisa asta, în nume de rău, nu am intenția să spun că sunteți un perete, măcar că nici Mikes Kelemen al nostru, din Zagon, nu s-a sfiit să numească scrisorile inventatei sale „mătușă dulce” drept verze, nu s-a sfiit pentru că lui tare îi plăcea varza, și îi plăceau tare și șuetele, statul la taifas, asta era natura lui, și a și avut vreme ca timp de patruzeci de ani să tot ciripească prin Turcia de pe unde își scria scrisorile. Pun aici, drept dovadă, câteva rânduri din scrisorile lui din Turcia: „Am vrut să zic varza, da nu îndrăznesc, ca nu

cumva dumneata să zici că asemuiesc scrisorile duminale cu varza (da să nu ne necăjim pentru asta). Măcar că chiar de-ar fi s-o asemuiesc cu aia, ce-aș păcătui cu asta. Numa de aia zic și că scrisoarea scrisă frumos tot așa îi place minții precum ochilor o varză cu căprar învelită în smântână, care de departe pare a fi un delușor de argint, de pe care de se va lua acoperământul acela moale de argint, pe sub el afli o prețioasă verdeață.” Acum numai de aia trebuie să am grijă ca nu cumva să pară că aș vrea să mă compar, să mă asemuiesc, cu Oscar Wilde ori cu Zagonaru Mikes Kelemen de-a dreptul, să nu cumva să pară așa, nici nu-mi trece prin cap așa ceva, este vorba doar despre faptul că nu eu am inventat practica aceasta, respectiv vorbitul la pereți, ori aceea că îmi place să tot ciripesc despre nimic, ceva, ceva tot trebuie scos din amintirile acestor băi, de altminteri și doamna aceea în negru ar mângâia cu degetele ei fine frazele mele și-atunci toată discuția aceasta nu ar avea nici un rost, zic numai.

Puțin mai sus am vorbit despre practică, modalitate, la drept vorbind despre o formă, un fel, în care aș putea pune în lumină unele dintre observațiile mele și simultan vorbi și despre mine, chiar dacă eu nu mă includ pe mine însumi printre marile realizări ale naturii, uneori am impresia că pe mine m-a rasolit Creatorul, m-a făcut cu o singură mână, nu era într-o stare de spirit bună, l-au furat alte treburi, treburi mai importante.

S-ar putea să tocmai fi lucrat cu o viorea, ca vioreaia asta să aibă o aromă plăcută, ori tocmai le dădea o formă anume pinguinilor, trebuie să recunoașteți până și Dumneavoastră, dragă domnule Kovács, că pinguinii sunt niște creații minunate, pe mine unul mă năpădește zâmbetul atunci când văd cum merg pinguinii, aș putea să vorbesc acum despre o sumedenie de creații minunate, dar nu am timp pentru așa ceva, ca Mikes, mă minunez până și de faptul că am fost în stare să fac un raport asupra celor două zile petrecute împreună cu dumneavoastră, vă rog să vedeți că între oameni sunt deosebiri uriașe, Soljenițan acesta, cu al lui premiu Nobel, a știut să scrie un întreg roman despre o singură zi, despre singura zi a lui Ivan Denisovici, sunt scriitori care știu povesti lucruri importante și despre o oră, ba chiar și despre un minut, eu unul n-am fost inzestrat cu un așa talent, sunt în stare să mă bucur și numai pentru simplul fapt că am putut să o remarc pe doamna în negru, mai cu seamă felul în care își plimbă degetele ei fine de-a lungul a ceva. Zic numai.

Presupun, dragă domnule Kovács, – uitându-mă la strălucitul hotel și băile ce le aveți – că pe Dumneavoastră Creatorul v-a alcătuit în vreme ce era în răgaz, cuprins de inspirație, nu v-a cârpăcit ca pe mine, nu dispune nici El mereu de aceeași stare de spirit, eu nu mă mai mir nici de asta, că se tot schimbă până și stările de spirit ale Creatorului, observația asta a mea este confirmată de întreaga lume creată, de vom fi în stare să analizăm amănuntele acesteia. Deși noi suntem, și, nu-i așa, știm asta din Cartea Sfântă, făcuți după chipul și asemănarea Domnului. Zic numai.

Dacă ați băgat de seamă, dragă domnule Kovács, până acum am venit cu exemple cu care am dorit să-mi legitimez declarațiile suspectate de neadevăr, și tocmai de aceea i-am citat și pe Mikes Kelemen și pe Oscar Wilde, n-am vrut să rămân de unul singur cu aceste proprii păreri și m-am gândit și că afirmațiile mele vor avea o mai mare greutate dacă chem în ajutorul meu și alți, de mai mare talent, scriitori. Și apoi l-am pomenit și pe Soljenițan, din care n-am citat nici măcar un rând, am spus doar atât despre el că a scris numai despre o singură zi a cuiva, și că pentru acea zi, scrierea acesteia, a dobândit el, scriitorul, premiul Nobel. Ca nu cumva să rămân dator, așa s-ar cuveni, invoc ceva și din scriitorul acesta, scop în care sustrag din vestita lui carte un episod, este un episod care poate fi pus în legătură chiar și cu Dumneavoastră: Deținuții trebuiau să ridice din temelii ceva clădire mare, lucrau o sumedenie dintre ei pe șantierul acela, sigur, din stepa siberiană, de gradele celsius să nici nu mai vorbim, așadar se știe că oamenii aceștia nu erau profesioniști, abia de se putea găsi pe acolo vreun tâmplar bun la ceva, și tot așa stăteau lucrurile și cu zidarii. Unul dintre ordine era ca, la amiază, când se vor auzi loviturile într-o uriașă bară de fier, toată lumea să se ducă la masă, dar imediat, toate sculele trebuie lăsate pe loc, nu la locul lor ci acolo unde tocmai se găsea deținutul și să pornească spre locul unde se forma rândul.

În acea zi, care nu se deosebea prin nimic de celelalte, Ivan Denisovici, care în privința meseriei se pricepea cât de cât la multe celea, a apucat să pătrundă și tainele zidăriei, în măsura în care aceasta se poate învăța într-un lagăr de deținuți, și își făcea treaba ca și cum ar fi lucrat pentru sie însuși, atât de cinstit. Ba mai mult, era preocupat și de economia de materiale, măcar că nimeni nu i-a dat ordine în privința aceasta. Toate acestea le spune Șuhov, care nu-i altcineva decât chiar Ivan Denisovici însuși, eroul principal al romanului: „Frigul de afară este de-a dreptul

suportabil. Azi va merge bine zidirea. Suhov merge agale pe cărarea bătută de tălpi, când îi sare în ochi o bucată de pânză de ferăstrău ruptă dintr-o astfel de sculă. Chiar dacă deocamdată habar nu are la ce ar putea fi bună, dar cine să poată ști dinainte de ce anume ar putea avea nevoie la un moment dat, ridică lama și o vâă cumva în buzunarul de la pantaloni. O s-o ascundă el, pe undeva, acolo în centrala termică. Cumpătarea este mai prețioasă decât averea.”

Care să fie detaliul pe care aş vrea să-l pun în legătură cu Dumneavoastră? D-apoi chiar mișcarea aceea a lui Suhov, aplecatul lui pentru a lua de jos bucata aceea de pânză de ferăstrău, măcar că habar nu avea la ce ar pute-o folosi prin lagărul acela de muncă din Siberia, pe unde nu-i trecea nimănui pe lume prin cap să se folosească de ceva pe parcursul condamnării sale, gândul fiecăruia era doar scăpatul cumva din iadul de acolo, numai acesta le era gândul.

Gestul acesta îmi aduce aminte de tata, care nu se putea abține să nu ridice de pe jos până și un cui ruginit de potcoavă, tot ce era lăsat în seama nimănui, ridica orice, da de va mai fi bun la ceva. Zic numai. Gardul din leături de pe acolo, de acasă, s-a și umplut până la urmă cu piese mărunte de tractoare Fordson, de sârme și cuie, și chiar că au fost ocazii în care ne-a fost de folos adunătura aceasta, de s-a nimerit așa, pentru că, dragă domnule Kovács, cum îi viața, atâta vreme cât omul trăiește, ea mereu îi oferă câte ceva.

Prin urmare cumpătarea este mai de preț decât averea, Suhov a spus asta. Vă mărturisesc că chiar și eu m-am uitat ca lumea prin jurul hotelului și a băilor Dumneavoastră, am căutat să văd ce anume este de prisos prin această împărăție, nu pentru că aş fi avut nevoie, să zicem, de vreun cui de potcoavă aruncat ori uitat pe acolo, am făcut-o din pură curiozitate, și trebuie să recunosc și că nu am aflat nimic de aruncat pe acolo, ceva privitor la agoniseala de acolo, am considerat că totul este necesar pe aici prin acest fastuos centru de sănătate, nici nu mai știu cum să-l numesc, se vede treaba că femeia aceea în negru a cules deja, cu degetele ei fine, toate nimicurile uitate pe acolo și, gândesc eu, nu pentru că ar fi avut nevoie de ceva anume, ceva aruncat de altul ori uitat pe acolo, ci pentru că toate acelea nu erau pentru acolo, erau gunoaie, numai și numai de aceea. Zic numai.

Totuși, când am pornit să plecăm spre acasă, m-am mai uitat, așa în treacăt, înapoi și am descoperit atunci ce ar mai putea face domnul Kovács în scopul unui mai bun cumpăt. Nici măcar să se aplece nu ar fi necesar, ar trebui doar să tragă de o sfoară pentru ca acele multe feluri de drapele fluturate de vânt să se lase frumos în jos, pentru că, după părerea mea, de acestea nu e nicidecum nevoie. Dacă s-ar întâmpla cu adevărat așa ceva atunci aș putea spune că, odată cu drapelele ați coborât și Dumneavoastră până la oamenii simpli, la aceia de pildă ca și mine, care am tot simțit până acum că suntem la aceeași înălțime. Sper să vă dați seama, dragă domnule Kovács, că nu spun ceea ce spun de dragul aceleași înălțimi pe care o avem, ci mai cu seamă pentru faptul că trebuie că știți bine, din istorie, câtă gâlceavă, neazuri au adus peste noi până acum drapelele care fâlfâie în vânt...

DESPRE AUTOR

Elekes Ferenc s-a născut în comuna Simonești (jud. Harghita), în anul 1935. Urmează cursurile gimnaziului Orban Balazs din Cristuru Secuiesc. În 1959 a absolvit facultatea de filologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj. Mulți ani lucrează la ziarele Ifjúmunkás și Új Élet. După numeroase ani buni scrie o serie de volume de proză și poezii, majoritatea putând fi accesată pe internet. Dintre opere menționăm: Városi veréb (Vrabie citadină, versuri, 1966, volum de debut), Amikor bekapcsolom a madarakat (Când pun în funcțiune păsările, schițe publicistice, 1977), Hangyák útja (Drumul furnicilor, proză, 2009), Jöttem, hogy lássalak (Am venit să te văd, poezii, 2009), Elrajzolt angyalok (Zilele mele din Bezid, roman, 2009), Éden Bádénben (Edenul din Baden, roman, 2010), Leborult szivarvég (Un chiștoc..., proză, 2010), A feketeruhás hölgy finom ujjai (Degetele fine ale doamnei în negru, proză, 2011), Gocsovszkyné (Doamna Gocsovszky, roman, 2011), Imádkozó sáska (scrieri publicistice, 2012), Isteni szemmérték (Har dumnezeiesc, eseuri, 2012), A kidobott dáma (Doamna abandonată, eseuri, 2012), Egy tekintet éghajlata (Clima unei priviri, roman, 2012). Majoritatea operelor poate fi accesată la Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK – Biblioteca Electronică Ungară).